

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 31.03.2000
COM(2000) 183 τελικό

Πρόγραμμα Phare

Ετήσια έκθεση 1998

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

Περιεχόμενα

Το πρόγραμμα Phare

Το Phare το 1998

Σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης
Υλοποίηση των νέων προσανατολισμών του Phare
Υλοποίηση των λειτουργικών αλλαγών
Χρηματοοικονομική επισκόπηση και επιδόσεις

Το Phare στις επιμέρους χώρες εταίρους

Υποψήφιες χώρες

Βουλγαρία
Τσεχική Δημοκρατία
Εσθονία
Ουγγαρία
Λετονία
Λιθουανία
Πολωνία
Ρουμανία
Σλοβακία
Σλοβενία

Μη υποψήφιες χώρες

Αλβανία
Βοσνία-Ερζεγοβίνη
Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Στατιστική επισκόπηση

Χρηματοδότηση Phare ανά χώρα, 1990-1998
Χρηματοδότηση Phare ανά τομέα, 1990-1998

Το πρόγραμμα Phare

Επισκόπηση του έτους

Το 1998, το πρόγραμμα Phare της Ευρωπαϊκής Κοινότητας παρέσχε χρηματοδοτική και τεχνική υποστήριξη σε 13 χώρες εταίρους της Κεντρικής Ευρώπης. Ο στόχος του Phare είναι διττός. Για τις δέκα χώρες που υπέβαλαν αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ, ο στόχος είναι η προετοιμασία τους για την προσχώρηση. Όσον αφορά τις άλλες τρεις χώρες, στόχος του Phare είναι η παροχή στήριξης για τη μετάβαση στη δημοκρατία και την οικονομία της αγοράς. Η παρούσα έκθεση αποσκοπεί να εξετάσει τα κύρια επιτεύγματα του Phare κατά το 1998 και να εντάξει το Phare στο γενικό πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ.

Το 1998 υιοθετήθηκαν οι εταιρικές σχέσεις προσχώρησης και ξεκίνησε επίσημα η διαδικασία προσχώρησης για τις δέκα υποψήφιες χώρες. Οι εταιρικές σχέσεις προσχώρησης καθόρισαν τις προς εξέταση προτεραιότητες της προετοιμασίας για την προσχώρηση στην ΕΕ και το πλαίσιο για το σύνολο της προενταξιακής βοήθειας.

Οι οδηγίες του Phare για την περίοδο 1998-1999 υιοθετήθηκαν επίσημα και ισχύουν για όλα τα προγράμματα του 1998. Οι οδηγίες ορίζουν ότι το Phare θα εστιαστεί σε δύο κύριες προτεραιότητες, τη θεσμική ανάπτυξη και τη στήριξη των επενδύσεων. Και για τους δύο αυτούς τομείς προβλέπεται μια σειρά μέτρων και μηχανισμών. Το 1998 ξεκίνησαν οι προετοιμασίες για την αδελφοποίηση, η οποία αποτελεί ένα βασικό μέσο της θεσμικής ανάπτυξης, ενώ κατά τη διάρκεια του έτους τέθηκε σε εφαρμογή και η χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας, ένας νέος μηχανισμός στήριξης των επενδύσεων.

Κρίσιμη πτυχή των οδηγιών είναι η εστίαση στη βελτιωμένη υλοποίηση. Η Επιτροπή και οι χώρες εταίροι κατέβαλαν σημαντικές προσπάθειες προκειμένου να επισπευσθεί η υλοποίηση των προγραμμάτων Phare και να διασφαλιστεί ότι αυτά θα έχουν αποτελέσματα. Ως αποτέλεσμα, σημειώθηκε ένα επίπεδο ρεκόρ όσον αφορά την ανάθεση συμβάσεων κατά το 1998 (1,26 δισεκατομμύρια ευρώ). Κατά συνέπεια υπήρξε μια σημαντική πτώση του επιπέδου των αδέσμευτων κεφαλαίων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του Phare (της λεγόμενης συσσώρευσης) για πρώτη φορά από την έναρξη του προγράμματος το 1990.

Η βελτίωση αυτή όσον αφορά την ανάθεση των συμβάσεων συνδυάστηκε με μεγαλύτερη εστίαση κατά τη φάση του προγραμματισμού ώστε να διασφαλίζεται ότι τα προγράμματα σχεδιάζονται προκειμένου να έχουν αντίκτυπο και αποτελέσματα. Υποχρεώσεις αναλήφθηκαν μόνο για ώριμα και επαρκώς προσδιορισμένα προγράμματα, με αποτέλεσμα στην περίπτωση της Πολωνίας, τη μείωση της ενδεικτικής ετήσιας χορήγησης.

Το Phare σημείωσε σημαντική πρόοδο κατά το 1998. Ανταποκρίθηκε με ευελιξία στις νέες ανάγκες που κλήθηκε να καλύψει. Ξεκίνησαν νέες πρωτοβουλίες. Οι μεταρρυθμίσεις είναι λειτουργικές. Οι αποφάσεις λαμβάνονται πιο γρήγορα και σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό από τις ίδιες τις υποψήφιες χώρες. Ως αποτέλεσμα, το σημερινό Phare είναι περισσότερο από κάθε άλλη φορά αποτελεσματικό και εστιασμένο, παρέχοντας σταθερά στήριξη στη διαδικασία προσχώρησης.

To Phare το 1998

Σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί μια από τις πλέον σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ, καθώς προετοιμάζεται για τον 21^ο αιώνα. Αποτελεί επίσης μια μοναδική ιστορική ευκαιρία για την προώθηση της ολοκλήρωσης της ηπείρου με ειρηνικά μέσα, εκτείνοντας μια ζώνη σταθερότητας και ευημερίας προς τα νέα μέλη.

Το 1998 υπήρξε ένα ιστορικό έτος για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για τη διαδικασία της διεύρυνσης.

Τα δεκαπέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχουν σήμερα σε μια διαδικασία διεύρυνσης με δεκατρείς ακόμη χώρες, ήτοι την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, τη Λετονία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβενία, την Κύπρο, την Τουρκία και τη Μάλτα.

Το Δεκέμβριο του 1997 στο Λουξεμβούργο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έλαβε ιστορικές αποφάσεις όσον αφορά τη διεύρυνση της Ένωσης και όρισε τη «γενική» διαδικασία της διεύρυνσης κατά τρόπο που περιλαμβάνει όλες τις υποψήφιες χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην Ένωση.

Αυτή η διεύρυνση αποτελεί μια συνεκτική, περιεκτική και τρέχουσα διαδικασία. Καθένα από τα υποψήφια κράτη θα προχωρήσει με το δικό του ρυθμό, ανάλογα με το βαθμό προετοιμασίας του.

Η διαδικασία διεύρυνσης περιλαμβάνει τρεις συνιστώσες

1) Την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη

Η διάσκεψη αυτή παρέχει ένα πολυμερές πλαίσιο το οποίο συγκεντρώνει όλες τις χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην Ένωση και να υιοθετήσουν τις αξίες και τους στόχους της. Τα δεκαπέντε κράτη μέλη της ΕΕ και οι δώδεκα υποψήφιες χώρες προσκλήθηκαν στη διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στο Λονδίνο στις 12 Μαρτίου 1998, και στη συνέχεια στο Λουξεμβούργο, στις 6 Οκτωβρίου 1998.

2) Τη διαδικασία προσχώρησης

Στις 30 Μαρτίου 1998 ξεκίνησε η διαδικασία προσχώρησης, που συμπεριλαμβάνει τις δέκα χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης καθώς και την Κύπρο. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής, η οποία θα παράσχει στις αιτούσες χώρες τη δυνατότητα να ευθυγραμμιστούν όσο το δυνατόν περισσότερο με το «κεκτημένο» της Ένωσης (το σύνολο της νομοθεσίας της ΕΚ) πριν από την προσχώρηση.

Ένα βασικό στοιχείο της ενισχυμένης προενταξιακής στρατηγικής είναι οι εταιρικές σχέσεις προσχώρησης που συντάχθηκαν για τις δέκα χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης και θέτουν μια σειρά βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων προτεραιοτήτων για το περαιτέρω έργο προετοιμασίας της προσχώρησης. Οι

εταιρικές σχέσεις προσχώρησης έχουν σχεδιαστεί προκειμένου να κινητοποιήσουν όλες τις μορφές βοήθειας προς τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης εντός ενός ενιαίου πλαισίου. Βάσει της εταιρικής σχέσης προσχώρησης, κάθε υποψήφια χώρα κατήρτισε ένα εθνικό πρόγραμμα για την υιοθέτηση του κεκτημένου που καθορίζει τους τρόπους με τους οποίους θα υλοποιηθούν οι προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης, συμπεριλαμβανομένων χρονοδιαγραμμάτων και κατανομών ανθρώπινων και δημοσιονομικών πόρων. Τα προγράμματα αυτά ενημερώνονται σε τακτική βάση.

Ένα δεύτερο στοιχείο είναι ο προτεινόμενος διπλασιασμός της οικονομικής βοήθειας που προορίζεται για τις προτεραιότητες της προσχώρησης. Η οικονομική βοήθεια θα προέλθει από ένα επαναπροσανατολισμένο πρόγραμμα Phare, από νέα προγράμματα για το περιβάλλον και τις μεταφορές, καθώς επίσης και για τη γεωργική και την αγροτική ανάπτυξη. Για τις χώρες που δεν είναι ακόμη έτοιμες για την έναρξη των διαπραγματεύσεων δημιουργήθηκε μια πρόσθετη «συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση». Ένα ευρύ φάσμα κοινοτικών προγραμμάτων θα τεθούν σταδιακά στη διάθεση των υποψηφίων, καλύπτοντας τομείς όπως η εκπαίδευση και η κατάρτιση, το περιβάλλον, η έρευνα και ο πολιτισμός. Τα προγράμματα αυτά θα βοηθήσουν στην εξοικείωση πολλών και διαφορετικών ομάδων στις υποψήφιες χώρες με τις μεθόδους εργασίας της ΕΕ.

Τέλος θεσπίστηκε μια διαδικασία επισκόπησης βάσει της οποίας πρέπει να συντάσσονται εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο κάθε υποψηφίας χώρας όσον αφορά τις προετοιμασίες για την προσχώρηση. Οι πρώτες εκθέσεις αυτού του είδους δημοσιεύθηκαν στις 4 Νοεμβρίου 1998 (βλ. κατωτέρω).

3) Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης

Στις 31 Μαρτίου 1998 ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις με τις έξι χώρες που προτάθηκαν από την Επιτροπή (Ουγγαρία, Πολωνία, Εσθονία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβενία, Κύπρος). Οι διαπραγματεύσεις με αυτές τις χώρες πραγματοποιούνται με διμερείς διασκέψεις προσχώρησης μεταξύ των κρατών μελών και κάθε αιτούντος.

Αναλυτική εξέταση του κοινοτικού κεκτημένου

Τον Απρίλιο 1998 ξεκίνησε η διαδικασία ελέγχου προκειμένου να προετοιμάσει τις διαπραγματεύσεις και να δώσει μια πρόσθετη ώθηση στις προενταξιακές προετοιμασίες. Στόχος της εξέτασης είναι να εξηγήσει το κοινοτικό κεκτημένο στις υποψήφιες χώρες και να προσδιορίσει τις δυσκολίες που αυτές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά την υιοθέτησή του. Εκτός από την καθεαυτή υιοθέτηση της κοινοτικής νομοθεσίας, όλες οι υποψήφιες χώρες πρέπει να δημιουργήσουν και/ή να ενισχύσουν τις δομές που απαιτούνται για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της.

Στα τέλη του 1998 ολοκληρώθηκε η πολυμερής και η διμερής εξέταση των 20 κεφαλαίων του κεκτημένου με την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Εσθονία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβενία και την Κύπρο. Οι εκθέσεις εξέτασης σχετικά με όλα τα εν λόγω κεφάλαια, πλην ενός, υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο ως το τέλος του έτους. Τα υπόλοιπα εννέα κεφάλαια θα εξεταστούν ως το φθινόπωρο του 1999.

Η Επιτροπή ολοκλήρωσε επίσης την πολυμερή εξέταση των 29 κεφαλαίων του κεκτημένου με τις χώρες με τις οποίες δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει διαπραγματεύσεις, ήτοι τη Βουλγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Ένας ακριβέστερος προσδιορισμός αυτών των προβλημάτων θα διενεργηθεί κατά τη διάρκεια διμερών συνεδριάσεων εξέτασης που θα λάβουν χώρα κατά την περίοδο Μαρτίου-Ιουλίου 1999 για όλα τα κεφάλαια, με εξαίρεση της γεωργίας, η οποία θα εξεταστεί το φθινόπωρο του 1999.

Οι τακτικές εκθέσεις

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου κάλεσε επίσης την Επιτροπή να συντάσσει τακτικές εκθέσεις, από τα τέλη του 1998, σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά την επίτευξη των κριτηρίων της Κοπεγχάγης από κάθε μια από τις υποψήφιες χώρες. Οι πρώτες τακτικές εκθέσεις δημοσιεύθηκαν το Νοέμβριο του 1998 και υποβλήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης το Δεκέμβριο του 1998.

Κατά τη σύνταξη των τακτικών εκθέσεων, η Επιτροπή ανέλυσε κατά πόσον είχαν πράγματι υλοποιηθεί από τον Ιούλιο του 1997 οι μεταρρυθμίσεις που ανακοινώθηκαν από τις υποψήφιες χώρες, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων της Κοπεγχάγης. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εκθέσεις προσδιορίζουν την πραγματική πρόοδο, η Επιτροπή έδωσε έμφαση μόνο σε εκείνες τις μεταρρυθμίσεις που είχαν πραγματικά υιοθετηθεί και όχι σε εκείνες που βρίσκονταν στο στάδιο της προετοιμασίας ή της υιοθέτησης. Η Επιτροπή ανέλυσε επίσης την πρόοδο όσον αφορά την ικανότητα κάθε υποψηφίου να εφαρμόσει το κεκτημένο και έδωσε έμφαση στα βήματα που έγιναν για την προσαρμογή των διοικητικών δομών στις απαιτήσεις του κεκτημένου.

Οι εκθέσεις έδωσαν έμφαση στην πρόοδο που σημειώθηκε από ορισμένες υποψήφιες χώρες και στους τρεις τομείς των κριτηρίων της Κοπεγχάγης, τόνισαν όμως επίσης ότι πρέπει να ενταθεί ο ρυθμός της προετοιμασίας για την προσχώρηση προκειμένου

να τηρηθούν οι προθεσμίες. Με βάση τις εκθέσεις, η Επιτροπή δεν θεώρησε αναγκαίο να προβεί σε συστάσεις σχετικά με τη διεξαγωγή ή την παράταση των διαπραγματεύσεων, όπως προβλεπόταν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Τα συμπεράσματα της Επιτροπής για κάθε υποψήφια χώρα δίδονται στα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης που αναφέρονται στις επιμέρους χώρες.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης (11-12 Δεκεμβρίου 1998) δέχθηκε ευνοϊκά τις τακτικές εκθέσεις της Επιτροπής και το γεγονός ότι η διαδικασία της διεύρυνσης είναι πλέον σε πλήρη εξέλιξη. Παρατήρησε ότι έξι από τις υποψήφιες χώρες είχαν ξεκινήσει ουσιαστικές διαπραγματεύσεις και είχαν επιτύχει τα πρώτα απτά αποτελέσματα, ενώ είχε σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την προετοιμασία των διαπραγματεύσεων με άλλες πέντε υποψήφιες χώρες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε επίσης τη βούληση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξακολουθήσει να παρέχει προενταξιακή βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι κάθε χώρα θα συνεχίσει να κρίνεται βάσει των δικών της προσόντων και κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει περαιτέρω τακτικές εκθέσεις εγκαίρως για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, το Δεκέμβριο του 1999.

Υλοποίηση των νέων προσανατολισμών του Phare

Γενική επισκόπηση

Ο επαναπροσανατολισμός του Phare από πρόγραμμα βασισμένο στη ζήτηση, (βάσει του οποίου οι χώρες εταίροι ζήτησαν τη χρηματοδότηση των προτεραιοτήτων που είχαν καθορίσει) σε ένα πρόγραμμα βασισμένο στην προσχώρηση βάσει των εταιρικών σχέσεων προσχώρησης αποτέλεσε αναμφίβολα την κύρια εστίαση για το 1998. Το πρόγραμμα Phare στις δέκα υποψήφιες χώρες είναι πλέον πλήρως προσανατολισμένο προς την προετοιμασία αυτών των χωρών για την προσχώρηση στην ΕΕ. Ο νέος ρόλος του Phare είναι να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες που καθορίζονται στις εταιρικές σχέσεις προσχώρησης.

Καθορίστηκαν δύο σαφείς προτεραιότητες που είναι η θεσμική ανάπτυξη και η στήριξη των επενδύσεων. Οι δύο αυτές προτεραιότητες ορίστηκαν στις Οδηγίες για την Υλοποίηση του προγράμματος Phare στις υποψήφιες χώρες, 1998-1999 που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 1998 και καλύπτουν τους προϋπολογισμούς του Phare για το 1998 και το 1999.

Θεσμική ανάπτυξη

Η θεσμική ανάπτυξη καλύπτει τομείς όπως η αδελφοποίηση, η συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα και την τεχνική βοήθεια.

Όσον αφορά τα κοινοτικά προγράμματα, μια σειρά προγραμμάτων ήταν ήδη ανοικτά το 1998 (π.χ. Leonardo da Vinci, Νεολαία για την Ευρώπη, Raphael, Media, Save, Life, Καταπολέμηση του Καρκίνου, Ίσες Ευκαιρίες, MME). Στις υποψήφιες χώρες δόθηκε επίσης η δυνατότητα να συνδεθούν πλήρως με το πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και ανάπτυξης (1998-2002).

Αδελφοποίηση

Στόχος της αδελφοποίησης είναι να καταστήσει διαθέσιμη την εμπειρογνωμοσύνη των επαγγελματιών των κρατών μελών προκειμένου να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να εφαρμόσουν το κεκτημένο. Ο πυρήνας της αδελφοποίησης είναι η απόσπαση επαγγελματιών της ΕΕ, γνωστών ως προενταξιακών συμβούλων, σε θεσμικά όργανα των υποψηφίων χωρών που είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή του κεκτημένου.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η αδελφοποίηση θα συνίσταται μόνο στη μακροχρόνια απόσπαση (για μια περίοδο άνω των 12 μηνών) ενός ή περισσότερων προενταξιακών συμβούλων από ένα υπουργείο ή άλλον εγκεκριμένο φορέα ενός κράτους μέλους προκειμένου αυτός να εργαστεί σε ένα έργο στο αντίστοιχο υπουργείο μιας υποψήφιας χώρας. Σε πολλές περιπτώσεις, εκτός από τον προενταξιακό σύμβουλο, για την επίτευξη του στόχου της αδελφοποίησης θα είναι αναγκαίος ο συνδυασμός διαφόρων μέσων, συμπεριλαμβανομένων της βραχυπρόθεσμης παροχής εμπειρογνωμοσύνης, της κατάρτισης, της παροχής υπηρεσιών (όπως των υπηρεσιών

μετάφρασης και διερμηνείας) και ειδικής βοήθειας (όπως εξειδικευμένου λογισμικού).

Στο τέλος του 1997, η Επιτροπή έκανε τα πρώτα βήματα για την έναρξη της αδελφοποίησης. Δημιουργήθηκε ένα δίκτυο εθνικών σημείων επαφής τα οποία θα συνεργάζονται με την Επιτροπή στη διαδικασία της αδελφοποίησης. Κάθε κράτος μέλος και κάθε υποψήφια χώρα διόρισαν ένα άτομο που θα λειτουργεί ως αντιπρόσωπός τους και ως σύνδεσμος με τη διοίκησή τους και που θα διασφαλίζει τη ροή των πληροφοριών μέσω του δικτύου. Το δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής συνεδρίασε τρεις φορές κατά το 1998. Μετά από μια αρχική συνεδρίαση το Δεκέμβριο του 1997, το δίκτυο συνεδρίασε το Μάρτιο του 1998 για την παρουσίαση και συζήτηση της έννοιας της αδελφοποίησης, το Μάιο για την έναρξη του πρώτου γύρου επιλογής έργων και τέλος, τον Οκτώβριο, για μια ανάλυση των πρώτων αποτελεσμάτων και για την περαιτέρω ανάπτυξη της διαδικασίας.

Το πλέον χαρακτηριστικό στοιχείο της αδελφοποίησης είναι ότι αυτή έχει ως στόχο να παράγει οριστικά και εγγυημένα αποτελέσματα. Δεν έχει σχεδιαστεί για να καλλιεργήσει τη γενική συνεργασία, αλλά για να επιφέρει τα συγκεκριμένα αποτελέσματα που συμφωνήθηκαν εκ των προτέρων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών για την υλοποίηση των τομέων προτεραιότητας του κεκτημένου όπως αυτοί ορίζονται στις εταιρικές σχέσεις προσχώρησης. Το 1998, τα υπό ανάπτυξη σχέδια αδελφοποίησης εστιάστηκαν σε τέσσερις βασικούς τομείς του κεκτημένου, ίδιους σε κάθε υποψήφια χώρα, ήτοι στη γεωργία, το περιβάλλον, τα οικονομικά, καθώς και στη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Οι υποψήφιοι μπορούσαν να επιλέξουν να συμπεριλάβουν έναν πρόσθετο τομέα για να καλύψουν ιδιαίτερες ανάγκες. Τα προπαρασκευαστικά μέτρα για την υλοποίηση των διαρθρωτικών ταμείων προστέθηκαν ως θέμα κατά τη διάρκεια του έτους.

Το Μάιο και τον Οκτώβριο κυκλοφόρησαν στα κράτη μέλη περίπου 120 έργα από τη διαδικασία προγραμματισμού του Phare για το 1998. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν στη συνέχεια να υποβάλουν προτάσεις σχετικά με τους τρόπους κάλυψης των αναγκών που προσδιορίζονταν στα διάφορα έργα. Μετά από συζήτηση μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, η υποψήφια χώρα επέλεξε την προσφορά που ανταποκρίνονταν κατά το καλύτερο δυνατό τρόπο στις δικές της ειδικές ανάγκες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δύο ή περισσότερα κράτη μέλη συνεργάστηκαν για την παροχή στήριξης, ή η υποψήφια χώρα κάλεσε τα κράτη μέλη που παρείχαν διαφορετικά στοιχεία να τα συνδυάσουν σε ένα ενιαίο έργο. Τα αδελφοποιημένα κράτη κλήθηκαν στη συνέχεια να υποβάλουν στην επιτροπή ένα λεπτομερές πρόγραμμα προς έγκριση

Δεκατέσσερα σχέδια αδελφοποίησης εγκρίθηκαν από την οργανωτική επιτροπή της Επιτροπής. Οι πρώτοι προενταξιακοί σύμβουλοι θα ξεκινήσουν το έργο τους το Μάιο του 1999.

Στήριξη επενδύσεων

Η υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου δεν συνεπάγεται απλά την προσέγγιση της νομοθεσίας και την ενίσχυση των θεσμικών και διοικητικών δομών. Σημαίνει επίσης την προσαρμογή των υποδομών και των επιχειρήσεων των υποψηφίων χωρών για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα της ΕΚ, γεγονός που απαιτεί σημαντικές επενδύσεις.

Αποτελώντας περίπου το 70 τοις εκατό του προϋπολογισμού του Phare στις υποψήφιες χώρες, η στήριξη των επενδύσεων συνεπάγεται την κινητοποίηση των επενδύσεων που απαιτούνται προκειμένου να βοηθήσουν τις υποψήφιες χώρες να ευθυγραμμίσουν τη βιομηχανία και τις κύριες υποδομές τους με τα πρότυπα της ΕΕ.

Παράλληλα με τη συνεχιζόμενη στήριξη στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων Phare στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και του περιβάλλοντος, οι δραστηριότητες στήριξης επενδύσεων του Phare εστιάστηκαν σε τρεις νέους τομείς κατά το 1998:

- στον καλύτερο συντονισμό με τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα
- στην έναρξη της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας
- στην προετοιμασία του μέσου προενταξιακής διαρθρωτικής βοήθειας (ISPA).

Συνεργασία με τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα

Εν όψει των αυξανόμενων επενδύσεων υποδομής στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, το 1998 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έλαβε μέτρα για τη στενότερη συνεργασία με τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα. Με πρωτοβουλία της Επιτροπής, στις 2 Μαρτίου 1998 υπογράφηκε ένα μνημόνιο συμφωνίας για την προσχώρηση με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) και την Παγκόσμια Τράπεζα. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) δεσμεύτηκε επίσης να συνεργαστεί στο πνεύμα του μνημονίου συμφωνίας.

Πολλές από τις προτεραιότητες των εταιρικών σχέσεων προσχώρησης είναι σύμφωνες προς τους στόχους που καθορίζονται στις στρατηγικές της ΕΤΑΑ και της Παγκόσμιας Τράπεζας για την παροχή βοήθειας. Η κοινή επιθυμία για την προώθηση της μετάβασης και τη στήριξη της διαδικασίας προσχώρησης οδήγησε αυτά τα ιδρύματα στην εντατικοποίηση των προσπαθειών τους για συνεργασία. Ως το κύριο χρηματοδοτικό όργανο της ΕΕ, η ΕΤΕ συνεργάζεται στενά με την Επιτροπή για να διασφαλίζει την επίτευξη των στόχων της πολιτικής της ΕΕ.

Το μνημόνιο συμφωνίας καθορίζει κοινές επιδιώξεις και στόχους, συμπεριλαμβανομένων του προσδιορισμού συγκεκριμένων έργων για συγχρηματοδότηση και της ανάπτυξης νέων χρηματοδοτικών μηχανισμών. Τον Οκτώβριο προσχώρησαν στη συμφωνία τέσσερις νέοι εταίροι – η Σκανδιναβική Εταιρία Περιβαλλοντικής Χρηματοδότησης (NEFCO), η Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων, η Διεθνής Εταιρία Χρηματοδοτήσεων και το Ταμείο Κοινωνικής Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η συγχρηματοδότηση με τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα βοηθά να έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο η βοήθεια του Phare που χορηγείται με τη μορφή μη επιστρεπτέων χορηγήσεων – κάθε ευρώ επενδύσεων Phare σε συγχρηματοδοτούμενα έργα αντλεί περίπου 8 ευρώ από τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα, τις εθνικές και άλλες πηγές.

Η χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας

Η χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας είναι μια κεντρική χρηματοδοτική διευκόλυνση που παρέχει συγχρηματοδότηση σε έργα τα οποία έχουν διασυννοριακές επιπτώσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών. Οι επενδύσεις συγχρηματοδοτούνται με τα διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα. Τα έργα επιλέγονται βάσει τόσο των επιπτώσεών τους στις προετοιμασίες για την προσχώρηση όσο και της ετοιμότητάς τους προς υλοποίηση. Παραδείγματα επιλέξιμων έργων για συγχρηματοδότηση με τη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας περιλαμβάνουν έργα αποκατάστασης δρόμων και σιδηροδρόμων, αναβάθμισης συστημάτων αποβλήτων και παροχής ύδατος και έργα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας.

Το 1998, το Phare χορήγησε περίπου 180 εκατομμύρια ευρώ για έργα υποδομής μεγάλης κλίμακας τόσο μέσω της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας όσο και μέσω των εθνικών προγραμμάτων Phare. Η παροχή στήριξης από τη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας θα συνεχιστεί κατά το 1999 με προϋπολογισμό 95 εκατομμύρια ευρώ και θα εστιαστεί στη στήριξη των επενδύσεων στον τομέα του περιβάλλοντος. Το 2000, η χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας θα αντικατασταθεί από το μέσο προενταξιακής διαρθρωτικής βοήθειας (ISPA) (βλ. κατωτέρω).

Προγραμματισμός για το 2000: Phare, ISPA και SAPARD

Έχουν ήδη ξεκινήσει οι προετοιμασίες για τη συνέχιση της προενταξιακής στήριξης πέραν του 2000. Το Phare θα συνεχιστεί και θα συμπληρωθεί με δύο νέα προενταξιακά μέσα, γνωστά ως ISPA και SAPARD. Οι επενδύσεις σε κύριες υποδομές στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος θα χρηματοδοτηθούν από το ISPA και εκείνες στη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη από το SAPARD. Το Νοέμβριο του 1998 το Συμβούλιο ενέκρινε κατ' αρχήν τους κανονισμούς για τα δύο αυτά μέσα και έναν κανονισμό για το συντονισμό. Ο τελευταίος διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ των τριών μέσων. Ορίζει ότι το Phare, το ISPA και το SAPARD πρέπει να συντονίζονται εντός του πλαισίου της επιτροπής διαχείρισης του Phare.

Η προενταξιακή βοήθεια θα υπερδιπλασιαστεί μετά το 2000, υπερβαίνοντας τα 3 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως (1,5 δισεκατομμύρια ευρώ για το Phare, 1 δισεκατομμύριο ευρώ για το ISPA και 520 εκατομμύρια ευρώ για το SAPARD).

Οι προετοιμασίες για το ISPA υποστηρίχθηκαν κατά το 1998 από τη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας, ενώ το ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα, μια συνιστώσα των εθνικών προγραμμάτων, συνεχίστηκε προκειμένου να συνδράμει τους υποψηφίους στη δημιουργία των δομών και των πολιτικών για την ενδεχόμενη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία.

Ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα

Μετά την προσχώρηση, οι υποψήφιες χώρες θα είναι επιλέξιμες για χορήγηση στήριξης από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ. Το ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα δημιουργήθηκε προκειμένου να βοηθήσει στη διασφάλιση της ομαλής μετάβασης στο νέο σύστημα. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να διαμορφώσουν τους θεσμούς και τις στρατηγικές που απαιτούνται για την επιτυχή υλοποίηση δραστηριοτήτων που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία μετά την προσχώρηση. Το ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα αναμένεται να προετοιμάσει τις υποψήφιες χώρες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων παρομοίων με εκείνα που αφορούν τις περιφέρειες του στόχου 1 της ΕΕ.

Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις

Ο επαναπροσανατολισμός του προγράμματος Phare προς τις προτεραιότητες προσχώρησης είχε επίσης ως συνέπεια την αυξημένη εστίαση στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων κατά το 1998. Οι εταιρικές σχέσεις προσχώρησης δίνουν ιδιαίτερη σημασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Μαζί με τα οικονομικά, τη γεωργία και το περιβάλλον, η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις ήταν ένας από τους τέσσερις τομείς που προσδιορίστηκαν ως προτεραιότητες για παροχή στήριξης στο πλαίσιο του νέου προγράμματος αδελφοποίησης. Από τα 110 έργα αδελφοποίησης (κόστους 75 εκατομμυρίων ευρώ) που προβλέπονται στο πλαίσιο του προγράμματος του 1998, τα 25 (αξίας 14 εκατομμυρίων ευρώ) αφορούν τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Αυτά τα έργα αδελφοποίησης εστιάζονται στους τελωνειακούς και συνοριακούς ελέγχους (8 έργα), στα δικαστικά όργανα (7), στη χορήγηση ασύλου και τη μετανάστευση (3), στην εκπαίδευση της αστυνομίας (2) και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (1). Άλλα τέσσερα έργα θα ασχοληθούν με οριζόντια ζητήματα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις αποτελούν επίσης έναν από τους τρεις τομείς που είναι επιλέξιμοι για παροχή στήριξης από τη συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση. Το 1998, υποβλήθηκαν πέντε έργα στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων για χρηματοδότηση ύψους 6 εκατομμυρίων ευρώ. Τα έργα αυτά εστιάζονται σε τομείς όπως η καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της τελωνειακής μεταρρύθμισης και της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος.

Στα τρέχοντα προγράμματα πολλών δικαιούχων συμπεριλαμβάνεται και το οριζόντιο πρόγραμμα για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις. Κατά το 1998, το πρόγραμμα αυτό χρηματοδότησε μια αποστολή για την εκτίμηση των αναγκών και τον προσδιορισμό έργων στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων στη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία (αποστολές στην Ουγγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία πραγματοποιήθηκαν κατά το 1997). Οι εκθέσεις που συντάχθηκαν από εμπειρογνώμονες της ΕΕ εστιάζονταν σε πέντε τομείς προτεραιότητας: το άσυλο, τη μετανάστευση, τη διαχείριση και τον έλεγχο των συνόρων, την αστυνόμευση και το

δικαστικό σώμα. Οι εκθέσεις ανέλυσαν το ισχύον καθεστώς σε αυτούς τους τομείς και προτείνουν πιθανά έργα για χρηματοδότηση από το Phare.

Το 1998 ξεκίνησαν επίσης τρία νέα μεγάλα έργα στο πλαίσιο του οριζόντιου προγράμματος Phare, τα οποία θα παράσχουν στήριξη για τη μεταφορά του κεκτημένου στους τομείς προτεραιότητας της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Τα έργα αυτά ασχολούνται με την εκπαίδευση της αστυνομίας (4,5 εκατομμύρια ευρώ) στις υποψήφιες χώρες, τη μεταφορά του κεκτημένου σε ζητήματα ασύλου (3 εκατομμύρια ευρώ) και την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος (1,5 εκατομμύρια ευρώ).

Το πρόγραμμα Phare για τη διαχείριση των ανατολικών συνόρων της Βαλτικής έχει σχεδιαστεί προκειμένου να ενισχύσει τις ικανότητες της Εσθονίας, της Λετονίας και της Λιθουανίας να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο τα ανατολικά τους σύνορα και να καταπολεμούν το λαθρεμπόριο. Αυτό το πρόγραμμα για την περίοδο 1997-1999 που λαμβάνει 6 εκατομμύρια ευρώ από το Phare, χρηματοδότησε τέσσερα έργα κατά το 1998: εξοπλισμός για την αστυνομία και τη μεθοριακή αστυνομία στην Εσθονία και τη Λιθουανία (1,5 εκατομμύρια ευρώ εκάστη), προετοιμασία διαγωνισμού και πρόσκληση για υποβολή προτάσεων που αφορούν την ανακαίνιση ενός κέντρου μεταναστών στη Λιθουανία, προετοιμασία διαγωνισμού για την κατασκευή τεσσάρων συνοριακών σταθμών και εκπαίδευση των δυνάμεων της αστυνομίας και στα τρία κράτη της Βαλτικής.

Κατά το 1998, η συνιστώσα για τα τελωνεία του προγράμματος πολλών δικαιούχων για τη διαμετακομιστική διευκόλυνση και τον εκσυγχρονισμό των τελωνείων εστιάστηκε κυρίως στη βελτίωση της «λειτουργικής ικανότητας» των τελωνειακών υπηρεσιών των χωρών εταίρων. Κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων και εργαστηρίων που διοργανώθηκαν το 1998, αναπτύχθηκαν «τελωνειακά προσχέδια» (που θεσπίζουν τα πρότυπα που πρέπει να επιτευχθούν από τις τελωνειακές υπηρεσίες των χωρών εταίρων) και διενεργήθηκαν «αναλύσεις αποκλίσεων» (που συγκρίνουν τη σημερινή κατάσταση με τα πρότυπα των προσχεδίων). Τέλος, τα αποτελέσματα της ανάλυσης των αποκλίσεων κάθε επιμέρους χώρας χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των λεπτομερών απαιτήσεων για βοήθεια. Παράλληλα, το 1998, το πρόγραμμα παρέσχε στις διοικήσεις των τελωνείων των χωρών εταίρων άμεση βοήθεια για την ανάπτυξη των στρατηγικών τελωνειακών δραστηριοτήτων και των λειτουργιών τελωνειακής κατάρτισης, καθώς επίσης και για τη σύνταξη της τεκμηρίωσης των εθνικών τους έργων Phare.

Εκτός αυτού, μια σειρά μεγάλων έργων βρίσκονταν σε διαφορετικά στάδια υλοποίησης:

- Γενική τελωνειακή τεχνική βοήθεια και κατάρτιση, με τη συμμετοχή 12 χωρών εταίρων του Phare.
- Μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών σταθμών, που υλοποιήθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία σε 11 χώρες εταίρους και αποσκοπεί στην εισαγωγή της αξιολόγησης κινδύνων, της επιλεκτικότητας και των μέσων και τεχνικών ανάλυσης των χημικών χαρακτηριστικών στο λειτουργικό περιβάλλον των τελωνείων.
- Τελωνειακές πληροφορίες και συλλογή πληροφοριών, με τη συμμετοχή 12 τελωνειακών διοικήσεων, που αποσκοπούν στη βελτίωση των εθνικών τελωνείων

και προγραμμάτων «συλλογής πληροφοριών» και την εφαρμογή μέσων και τεχνικών συλλογής πληροφοριών στο περιβάλλον εργασίας των τελωνείων.

- Διαμετακόμιση και εφαρμογή ενιαίου διοικητικού εγγράφου, που υλοποιήθηκε στη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία.
- Μονάδα υποστήριξης του αυτοματισμού, που παρέχει πρακτική στήριξη σε όλες τις χώρες εταίρους για την υλοποίηση των εκτενών προγραμμάτων μηχανοργάνωσης των τελωνείων στα πλαίσια του PHARE.

Κατά το 1998 σημειώθηκε περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση του προγράμματος πολλών δικαιούχων για τα ναρκωτικά στα πλαίσια του Phare, που αποσκοπεί να βοηθήσει τις υποψήφιες χώρες να αναπτύξουν συντονισμένες πολιτικές για τα ναρκωτικά, ιδίως εν όψει της διεύρυνσης. Το πρόγραμμα ανέπτυξε, ιδιαιτέρως, δραστηριότητες στους τομείς της καταπολέμησης της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της παρακολούθησης της διακίνησης πρόδρομων ουσιών σύμφωνα με το κεκτημένο. Εστιάστηκε επίσης στην ανάπτυξη δομών πληροφόρησης και επικοινωνίας και στην προετοιμασία για την ένταξη των υποψηφίων χωρών στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κέντρου παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας. Το Phare παρέσχε επίσης τεχνογνωσία για να βοηθήσει στην ενίσχυση των στρατηγικών και των ικανοτήτων περιορισμού της ζήτησης για ναρκωτικά στις χώρες εταίρους. Τέλος, το πρόγραμμα προσδιόρισε νέες προτεραιότητες, όπως είναι η καταπολέμηση των συνθετικών ναρκωτικών, και έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στα κλιμακούμενα προβλήματα των ναρκωτικών κατά μήκος της «βαλκανικής» οδού, στο πλαίσιο του κοινού προγράμματος για την καταπολέμηση των ναρκωτικών στη νοτιοανατολική Ευρώπη, στο οποίο συμμετέχουν το UNDCP και το Phare.

Η συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση

Η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Λετονία, η Λιθουανία και η Βουλγαρία έλαβαν πρόσθετη στήριξη κατά το 1998, προκειμένου να επισπεύσουν τις προετοιμασίες τους για την προσχώρηση. Κατά τη διάρκεια του έτους δημιουργήθηκε μια συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση, προκειμένου να βοηθήσει αυτές τις πέντε χώρες να ολοκληρώσουν τη διαδικασία οικονομικής και κοινωνικής μεταρρύθμισης, να προσελκύσουν επενδύσεις και να καταπολεμήσουν τη διαφθορά. Στόχος της συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης είναι η διατήρηση του περιεκτικού χαρακτήρα της διαδικασίας της διεύρυνσης με τη χρηματοδότηση έργων σε τομείς στους οποίους οι γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής για τις πέντε αυτές χώρες προσδιορίζουν ειδικά προβλήματα. Για την περίοδο 1998-1999 χορηγήθηκαν 100 εκατομμύρια ευρώ στη συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση.

Το νέο πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Phare

Στις 18 Δεκεμβρίου 1998, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε έναν κανονισμό για το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας Phare, αναθεωρώντας το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας που καταρτίστηκε το 1994. Η συνολική ενδεικτική χορήγηση για το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας, για την περίοδο 1995-1999 ανέρχεται σε 885 εκατομμύρια ευρώ.

Το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας αποσκοπεί να προωθήσει τη διασυνοριακή συνεργασία για να προετοιμάσει τις περιφέρειες της Κεντρικής Ευρώπης ώστε αυτές να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ιδίως ως μελλοντικοί δικαιούχοι των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΚ. Ειδικότερα στοχεύει να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών και να ενθαρρύνει την κοινωνικο-οικονομική ολοκλήρωση.

Ο νέος κανονισμός παρέχει χρηματοδότηση για δράσεις διαρθρωτικού χαρακτήρα στις παραμεθόριες περιοχές των χωρών εταίρων του Phare. Οι δράσεις θα υλοποιηθούν λαμβάνοντας υπόψη τις κοινοτικές διαρθρωτικές πολιτικές και ιδίως την πρωτοβουλία Interreg. Τα σύνορα που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση βάσει του νέου κανονισμού είναι:

- τα σύνορα μεταξύ των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης και της ΕΕ,
- τα σύνορα μεταξύ των δέκα υποψηφίων χωρών.

Τα επιλέξιμα έργα για τις παραμεθόριες περιοχές μεταξύ της ΕΕ και των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης θα συνδέονται κατά κανόνα με μέτρα που στηρίζονται από την πρωτοβουλία Interreg. Τα επιλέξιμα έργα για τις παραμεθόριες περιοχές μεταξύ των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης θα έχουν διασυνοριακό αντίκτυπο, θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη δομών στις παραμεθόριες περιοχές ή θα διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των χωρών στο σύνολό τους.

Μη επιστρεπτέες ενισχύσεις της ΕΚ θα χρηματοδοτήσουν κοινά έργα μεταξύ των επιλέξιμων παραμεθόριων περιοχών. Στόχος αυτών το έργων θα είναι:

- να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ παραμεθόριων περιοχών των χωρών και μεταξύ παρακείμενων περιοχών σε μια γειτονική χώρα, να βοηθήσουν τις παραμεθόριες περιοχές της Κεντρικής Ευρώπης να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα αναπτυξιακά προβλήματα προς όφελος του τοπικού πληθυσμού,
- να προωθήσουν την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας και στις δύο πλευρές των συνόρων και τη δημιουργία δεσμών μεταξύ αυτών των δικτύων και ευρύτερων δικτύων της ΕΕ.

Τα είδη των δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του νέου προγράμματος περιλαμβάνουν:

- δράσεις για την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων ή των υπηρεσιών δια μέσου των συνόρων, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα της ασφάλειας,
- δράσεις για τη βελτίωση των υποδομών σε όλες τις παραμεθόριες περιοχές,
- μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος,
- μέτρα για τη γεωργική και την αγροτική ανάπτυξη,

- μέτρα στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών που θα συμπληρώσουν την ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων,
- δράσεις που σχετίζονται με την κοινοτική πολιτική για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις,
- μέτρα για την προώθηση της διασυνοριακής επιχειρηματικής και οικονομικής συνεργασίας,
- βοήθεια για επενδύσεις και παροχή υπηρεσιών και εγκαταστάσεων υποστήριξης, ιδίως στους τομείς της μεταφοράς τεχνολογίας και του μάρκετινγκ για ΜΜΕ,
- μέτρα κατάρτισης και απασχόλησης.

Το νέο πρόγραμμα επιδιώκει επίσης να ενθαρρύνει κοινές δράσεις μικρής κλίμακας με τη συμμετοχή τοπικών παραγόντων από τις παραμεθόριες περιοχές και να βελτιώσει τις τοπικές ικανότητες για την ανάπτυξη και την υλοποίηση αυτών των δράσεων. Για το σκοπό αυτό, κάθε παραμεθόρια περιοχή μπορεί να δημιουργήσει ένα κοινό ταμείο μικρών έργων. Στις δραστηριότητες που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο ενός ταμείου μικρών έργων περιλαμβάνονται:

- δράσεις για την προώθηση της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού,
- μέτρα για την προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της υγείας, ιδίως μέσω της κοινής χρήσης πόρων και εγκαταστάσεων,
- μέτρα ανάπτυξης εγκαταστάσεων και πόρων για τη βελτίωση των επικοινωνιών μεταξύ παραμεθόριων περιοχών, όπως είναι η διασυνοριακή ραδιοφωνία, η τηλεόραση, οι εφημερίδες και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Το νέο πρόγραμμα ενσωματώνει τις συστάσεις **αξιολόγησης** που ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο του 1998. Σκοπός αυτής της αξιολόγησης ήταν να αναλύσει τα προβλήματα που έχουν ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση της υλοποίησης των υποπρογραμμάτων και να υποβάλει συστάσεις σχετικά με την ενίσχυση των μηχανισμών διαχείρισης, προγραμματισμού και δαπανών.

Η αξιολόγηση διαπίστωσε ότι το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας απέδωσε ορισμένα θετικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, αποκαταστάθηκε ο διάλογος και η συνεργασία μεταξύ των παραμεθόριων περιοχών της ΕΕ και των γειτονικών περιοχών της Κεντρικής Ευρώπης. Ενισχύθηκε η οικονομική ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών αυτών των χωρών, προωθώντας τη μεγαλύτερη σύγκλιση με το επίπεδο ανάπτυξης της ΕΕ. Οι χώρες είχαν επίσης την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες του Interreg, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης για τις παραμεθόριες περιοχές.

Ωστόσο, η ομάδα αξιολόγησης προσδιόρισε μια σειρά προβλημάτων. Υπήρχαν διαφορές στον τρόπο λειτουργίας του Phare και της πρωτοβουλίας Interreg, και η αξιολόγηση συνιστά τη λήψη περαιτέρω μέτρων για την εναρμόνιση αυτών. Σε αντίθεση με τα έργα Interreg, τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας εξακολουθούν να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση σε σκληρά μέτρα, ελάχιστα έργα είχαν έναν πραγματικά διασυνοριακό χαρακτήρα και η υλοποίηση ήταν μάλλον αργή. Οι τοπικές και περιφερειακές ικανότητες των υποψηφίων χωρών χρήζουν ενισχύσεως και πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή τοπικών και περιφερειακών φορέων. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη δημιουργία ταμείων μικρών έργων τα οποία συμβάλλουν στην ενίσχυση των ικανοτήτων προγραμματισμού.

Η πολυετής προσέγγιση του προγραμματισμού που αποσκοπεί στην εναρμόνιση με τον προγραμματισμό του Interreg, δεν ήταν απόλυτα επιτυχής. Δεν υπήρχαν κοινές αρχές, στρατηγικές και στόχοι ανάπτυξης ούτε και εξωτερική συνεκτικότητα των προγραμμάτων. Υπήρχε επίσης η τάση τα προγράμματα να εμφανίζουν μια έλλειψη προσέγγισης προσανατολισμένη ειδικά στις περιφέρειες και ελάχιστα από αυτά σχεδιάστηκαν σε συνεργασία με τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές ή με τους κοινωνικούς εταίρους.

Τα προβλήματα δεν μπορούν να επιλυθούν πλήρως όσο ο προϋπολογισμός του Phare εξακολουθεί να είναι ετήσιος ενώ εκείνος του Interreg πολυετής και όσο εξακολουθούν να ισχύουν δύο ξεχωριστοί κανονισμοί, περιορίζοντας τις δαπάνες στην επικράτεια των υποψηφίων χωρών και των κρατών μελών αντίστοιχα. Ωστόσο, μπορούν να γίνουν και κάποιες βελτιώσεις. Ο νέος κανονισμός περιλαμβάνει πρόβλεψη για κοινά διασυνοριακά προγράμματα προκειμένου να καταστήσει δυνατό τον ορισμό κοινών στρατηγικών και προτεραιοτήτων ανάπτυξης για τις παραμεθόριες περιοχές. Θα χρησιμοποιηθούν κοινές δομές προγραμματισμού και παρακολούθησης συμπεριλαμβανομένης μιας μικτής επιτροπής διασυνοριακής συνεργασίας. Το νέο πρόγραμμα επεκτείνει επίσης το γεωγραφικό πεδίο δράσης του προγράμματος. Εκτός από τα σύνορα μεταξύ της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών, το νέο πρόγραμμα καλύπτει τα σύνορα μεταξύ των ίδιων των υποψηφίων χωρών.

Υλοποίηση των λειτουργικών αλλαγών

Ένας από τους στόχους των νέων οδηγιών Phare είναι η βελτιωμένη υλοποίηση. Η Επιτροπή και οι χώρες εταίροι κατέβαλαν σημαντικές προσπάθειες για να επισπεύσουν την υλοποίηση των προγραμμάτων Phare και να διασφαλίσουν ότι αυτά θα έχουν αποτελέσματα. Αυτό περιλαμβάνει τόσο τη διοικητική αποκέντρωση (αυξημένες αρμοδιότητες για τις αντιπροσωπείες της Επιτροπής στις χώρες εταίρους) όσο και τη διαχειριστική αποκέντρωση (μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις ίδιες τις χώρες εταίρους). Ως αποτέλεσμα, στο 1998 σημειώθηκε ρεκόρ ανάθεσης συμβάσεων (1,260 εκατομμύρια ευρώ) και για πρώτη φορά από την έναρξη του προγράμματος το 1990, μειώθηκε το επίπεδο των αδέσμευτων κεφαλαίων που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του Phare. Η βελτίωση αυτή όσον αφορά την ανάθεση συμβάσεων συνδυάστηκε με μια ενισχυμένη εστίαση στη φάση προγραμματισμού προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα προγράμματα σχεδιάζονται για να έχουν αντίκτυπο και αποτελέσματα.

Διοικητική αποκέντρωση

Διοικητική αποκέντρωση σημαίνει μεταβίβαση αρμοδιοτήτων για την υλοποίηση του προγράμματος Phare εντός της Επιτροπής, από την έδρα της στις Βρυξέλλες στις αντιπροσωπείες που βρίσκονται στις χώρες εταίρους, καθιστώντας δυνατή τη λήψη αποφάσεων εκεί που πρέπει, δηλ. επιτόπου.

Οι νέες οδηγίες του Phare προβλέπουν αυξημένες αρμοδιότητες των αντιπροσωπειών στις χώρες εταίρους όσον αφορά την εποπτεία της υλοποίησης του προγράμματος. Η διοικητική αποκέντρωση υποστηρίζεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να περιοριστούν οι διπλοί έλεγχοι και οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων τόσο από την έδρα όσο και από τις αντιπροσωπείες. Οι νέες οδηγίες αποτελούν επίσης ένα σημαντικό βήμα προς την περαιτέρω διαχειριστική αποκέντρωση του προγράμματος προς τις ίδιες τις χώρες εταίρους.

Στο πλαίσιο του αποκεντρωμένου συστήματος εφαρμογής (DIS) του Phare υπήρχε ήδη ένα ορισμένο επίπεδο διοικητικής αποκέντρωσης, βάσει του οποίου ο προϊστάμενος της αντιπροσωπείας στη χώρα εταίρο είχε την αρμοδιότητα να εγκρίνει συμβάσεις ύψους ως και 500.000 ευρώ. Σήμερα, ο προϊστάμενος της αντιπροσωπείας έχει την αρμοδιότητα να εγκρίνει όλα τα έγγραφα και τις αξιολογήσεις των προσφορών και να προσυπογράφει συμβάσεις μέχρι ύψους 5 εκατομμυρίων ευρώ.

Η διοικητική αποκέντρωση εφαρμόζεται στις αντιπροσωπείες όλων των χωρών εταίρων. Προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι αντιπροσωπείες είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον αυξημένο φόρτο εργασίας που προκύπτει από αυτή, στελεχώνονται με πρόσθετο προσωπικό και βελτιώνονται οι εσωτερικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο της διοικητικής αποκέντρωσης, κάθε αντιπροσωπεία θα διαθέτει έναν ειδικό υπεύθυνο οικονομικών, ο οποίος είναι υπεύθυνος να ελέγχει κατά πόσον τηρούνται οι κανόνες προμήθειας του Phare.

Μετά την πρόσληψη και την κατάρτιση τοπικών υπαλλήλων και υπευθύνων οικονομικών, η διοικητική αποκέντρωση καθιερώθηκε στα τέλη του 1998 σε επτά αντιπροσωπείες – Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Λετονία,

Λιθουανία και Σλοβενία – και, στις αρχές του 1999, οι προετοιμασίες για την εισαγωγή της στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία, ήταν ήδη σε προχωρημένο στάδιο.

Διαχειριστική αποκέντρωση

Διαχειριστική αποκέντρωση σημαίνει μεταβίβαση μεγαλύτερων ευθυνών από την Επιτροπή στις ίδιες τις χώρες εταίρους. Αυτό σημαίνει ότι, στο βαθμό που επιτρέπει ο δημοσιονομικός κανονισμός των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η υλοποίηση των εθνικών προγραμμάτων θα αποτελέσει ευθύνη των υποψηφίων χωρών υπό την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διατηρεί την τελική ευθύνη για τη χρήση των κεφαλαίων.

Η αποκεντρωμένη εφαρμογή αποτελεί ουσιαστικά χαρακτηριστικό του Phare από το 1990. Ένα από τους στόχους της διαχειριστικής αποκέντρωσης είναι η προοδευτική προετοιμασία των υποψηφίων χωρών για τη διαχείριση κοινοτικών κεφαλαίων μετά την προσχώρηση. Σκοπός είναι η δημιουργία, εντός ορίων και σταδιακά, μιας σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και των υποψηφίων χωρών όπου η ευθύνη είναι κοινή, παρόμοια με εκείνη που υφίσταται με τα κράτη μέλη για τη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία.

Η διαχειριστική αποκέντρωση εγκρίνεται από την Επιτροπή κατά περίπτωση στους τομείς στους οποίους μπορούν να τηρηθούν προκαθορισμένα κριτήρια από την υποψήφια χώρα και/ή την αρμόδια υπηρεσία εφαρμογής που θα διασφαλίσει τη χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση και τη διαφάνεια της χρήσης των κεφαλαίων σύμφωνα με τους στόχους των συμφωνηθέντων προγραμμάτων. Βάσει αυτού του συστήματος, οι υποψήφιες χώρες θα δεσμεύονται από τους κανόνες που διέπουν το Phare καθώς επίσης και από το δημοσιονομικό κανονισμό της Κοινότητας. Η χώρα εταίρος θα είναι υπόλογη από δημοσιονομική άποψη και, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους κανόνες, τα κεφάλαια θα ανακτηθούν από την Επιτροπή για τη συνολική αξία της συγκεκριμένης σύμβασης Phare.

Αυτή η περαιτέρω διαχειριστική αποκέντρωση απαιτεί την τροποποίηση του σημερινού δημοσιονομικού κανονισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο οποίος ορίζει ότι η Επιτροπή ασκεί εκ των προτέρων έλεγχο των προσφορών και των συμβάσεων. Η Επιτροπή, στο έγγραφο προβληματισμού της για την τροποποίηση του δημοσιονομικού κανονισμού (SEC (1998) 1228), πρότεινε να επιτρέπεται ο εκ των υστέρων έλεγχος αναφορικά με τα έργα κοινοτικής βοήθειας στις υποψήφιες χώρες.

Νέες δομές εφαρμογής

Οι νέες οδηγίες του Phare περιλαμβάνουν νέες δομές εφαρμογής που βελτιώνουν την παροχή στήριξης στις υποψήφιες χώρες, έχοντας δύο στόχους:

- να αυξηθεί η διαφάνεια των χρηματοδοτικών λειτουργιών και να αποφευχθεί η διασπορά των κεφαλαίων σε πολλές υπηρεσίες,
- να αξιοποιηθούν, όσο το δυνατόν περισσότερο, βιώσιμοι φορείς και υπηρεσίες εφαρμογής που μετά την προσχώρηση θα φέρουν την ευθύνη της διαχείρισης και της υλοποίησης των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από κοινοτικά κεφάλαια.

Έτσι κατά το 1998, δημιουργήθηκε ένα εθνικό ταμείο σε κάθε υποψήφια χώρα, συνήθως στο Υπουργείο Οικονομικών, προκειμένου να λαμβάνει και να διαχειρίζεται τα κεφάλαια Phare. Με προϊστάμενο τον εθνικό διατάκτη, το εθνικό ταμείο καθιστά δυνατό το συντονισμό της χρήσης των πόρων του Phare με άλλα κεφάλαια που είναι διαθέσιμα στην εκάστοτε χώρα, τα οποία προέρχονται είτε από τον εθνικό προϋπολογισμό είτε από διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα.

Σε κάθε μια από τις δέκα υποψήφιες χώρες δημιουργήθηκε μια ενιαία κεντρική μονάδα χρηματοδότησης και ανάθεσης συμβάσεων για τη διαχείριση των προσκλήσεων προς υποβολή προσφορών, της ανάθεσης συμβάσεων και των πληρωμών για λογαριασμό των υπουργείων. Η επιλογή και η παρακολούθηση των έργων παραμένει στην αρμοδιότητα των υπουργείων που είναι δικαιούχοι της στήριξης. Κατ' αυτόν τον τρόπο βελτιώθηκε σημαντικά η διαφάνεια και κατέστη δυνατός ο ριζικός περιορισμός του αριθμού των διαχειριστικών μονάδων προγραμμάτων, ο οποίος μειώθηκε από άνω των 150 σε λιγότερες από 50.

Βελτίωση της παροχής βοήθειας

Κατά το 1998 καθιερώθηκαν επίσης αλλαγές όσον αφορά τον προγραμματισμό προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η στήριξη Phare συνδέεται στενά με τις προτεραιότητες της προσχώρησης και παρέχεται γρήγορα και αποτελεσματικά.

Το νέο σύστημα προγραμματισμού του Phare συνίσταται στη σκιαγράφηση ενός «προγραμματισμού κατά στόχους» για κάθε χώρα βάσει των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων προτεραιοτήτων που προσδιορίζονται στη σχετική εταιρική σχέση προσχώρησης και το εθνικό πρόγραμμα για την υιοθέτηση του κεκτημένου. Η συνοπτική σκιαγράφηση που συντάσσεται από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τη χώρα εταίρο, απαριθμεί έναν περιορισμένο αριθμό βασικών στόχων που πρέπει να επιτευχθούν με τη στήριξη του Phare για το συγκεκριμένο έτος, καθώς και τον κατά προσέγγιση προϋπολογισμό για κάθε δραστηριότητα. Στη συνέχεια συντάσσονται λεπτομερή δελτία έργων για κάθε δραστηριότητα, πριν από την τελική έγκριση του εθνικού προγράμματος. Τα δελτία των έργων πρέπει να παρουσιάζουν με ακρίβεια το σκοπό χρήσης των κεφαλαίων και να αποδεικνύουν ότι το έργο είναι έτοιμο να υλοποιηθεί άμεσα. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η γρήγορη υλοποίηση.

Άλλες βελτιώσεις όσον αφορά την υλοποίηση των προγραμμάτων εστιάζονται επίσης στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ταχύτητας. Η ανάθεση των συμβάσεων πρέπει κατά το δυνατόν να γίνεται εντός 6-12 μηνών μετά την υπογραφή της συμφωνίας χρηματοδότησης (αν και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως για τα έργα υποδομής μεγάλης κλίμακας, ενδέχεται να απαιτηθεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα). Τα αιτήματα για χρονικές παρατάσεις σε περιπτώσεις καθυστέρησης των επιδόσεων, που κάποτε αποτελούσαν σύνηθες φαινόμενο, απορρίπτονται πλέον σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις. Τα έργα πρέπει να ολοκληρώνονται εγκαίρως.

Σήμερα χρηματοδοτούνται λιγότερα αλλά μεγαλύτερα έργα και έχει οριστεί ένα ελάχιστο μέγεθος 2-3 εκατομμυρίων ευρώ. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται μεγαλύτερος αντίκτυπος και προβολή στους τομείς προτεραιότητας και περιορίζεται ο διαχειριστικό φόρτος.

Όπως περιγράφεται στα προηγούμενα, έχουν μεταβιβαστεί μεγαλύτερες αρμοδιότητες από τις Βρυξέλλες στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής στις υποψήφιες χώρες για τη διαχείριση των εθνικών και των διασυνοριακών προγραμμάτων. Είκοσι θέσεις μεταφέρθηκαν από τις Βρυξέλλες στις αντιπροσωπείες και κάθε αντιπροσωπεία διαθέτει πλέον το δικό της υπεύθυνο οικονομικών. Αυτό επιταχύνει τη λήψη των αποφάσεων και περιορίζει τις διαχειριστικές δαπάνες.

Η κοινή υπηρεσία διαχείρισης της κοινοτικής βοήθειας προς τρίτες χώρες

Η κοινή υπηρεσία διαχείρισης της κοινοτικής βοήθειας προς τρίτες χώρες (SCR) στις Βρυξέλλες συστάθηκε στα μέσα του 1998 και κατέστη πλήρως λειτουργική το Σεπτέμβριο του 1998. Η SCR παρέχει μια εσωτερική υπηρεσία για τις Γενικές Διευθύνσεις που είναι υπεύθυνες για την υλοποίηση της βοήθειας της ΕΚ προς τρίτες χώρες. Η SCR είναι υπεύθυνη για τις χρηματοδοτικές, λογιστικές, συμβατικές και νομικές πτυχές της διαχείρισης των έργων. Είναι επίσης υπεύθυνη για την υλοποίηση προγραμμάτων πολλών δικαιούχων και άλλων προγραμμάτων που δεν υπόκεινται στη διαχειριστική και διοικητική αποκέντρωση. Η SCR είναι επίσης υπεύθυνη για τον έλεγχο της προόδου όλων των προγραμμάτων Phare.

Η SCR συγκροτείται από μια σειρά διευθύνσεων:

- Η Διεύθυνση Α είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση και τον έλεγχο έργων (η Α1 είναι υπεύθυνη για τα έργα υποδομής και η Α2 για τη θεσμική ανάπτυξη).
- Η Διεύθυνση Δ είναι υπεύθυνη για τη χρηματοδοτική διαχείριση, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων του προϋπολογισμού, των συμβάσεων, της λογιστικής και των πληρωμών.
- Η Διεύθυνση Ε δημοσιεύει προσκλήσεις για υποβολή προσφορών που αφορούν υπηρεσίες και προμήθειες και είναι επίσης υπεύθυνη για νομικά ζητήματα και διαφορές.
- Η Διεύθυνση ΣΤ είναι υπεύθυνη για διάφορα καθήκοντα στα οποία περιλαμβάνονται το προσωπικό, η διοίκηση, η διαχείριση του δικτύου ηλεκτρονικών υπολογιστών της SCR, οι σχέσεις με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο κλπ., η αξιολόγηση, καθώς και η πληροφόρηση και επικοινωνία.

Η δημιουργία της SCR αναμένεται να έχει ως συνέπεια τη βελτίωση της υλοποίησης (ιδίως των προγραμμάτων πολλών δικαιούχων), τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των δράσεων και την ορθολογική οργάνωση των διαδικασιών διαχείρισης.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση του Phare κατά το 1998

Το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης Phare ελέγχει την υλοποίηση των υπό εξέλιξη προγραμμάτων Phare σε όλες τις χώρες εταίρους και αξιολογεί σε ποιο βαθμό αυτά επιτυγχάνουν τους στόχους τους, όπως αυτοί αναφέρονται στα έγγραφα προγραμματισμού. Οι εκθέσεις E&A παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των προγραμμάτων ανά τομέα, τα αξιολογούν και υποβάλλουν συγκεκριμένες συστάσεις για τη διαχείρισή τους και το σχεδιασμό μελλοντικών προγραμμάτων για τον αντίστοιχο τομέα. Υπό τη μορφή αυτή, αποτελούν ένα διαχειριστικό εργαλείο για όλα τα μέρη που συμμετέχουν στην υλοποίηση του Phare καθώς και αναπόσπαστο μέρος του αποκεντρωμένου συστήματος εφαρμογής.

Τρεις σημαντικές αλλαγές πραγματοποιήθηκαν στο σύστημα κατά το 1998.

- Για πρώτη φορά από την εισαγωγή του συστήματος το 1996, συντάχθηκαν εκθέσεις σύμφωνα με ένα ετήσιο σχέδιο εργασίας. Το ετήσιο σχέδιο εργασίας καταρτίστηκε μετά από διαβουλεύσεις μεταξύ όλων των μερών που συμμετέχουν στη διαχείριση των προγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις από πλευράς χρονοδιαγράμματος του καθενός. Το σχέδιο εργασίας για το 1998 προέβλεπε τη δημοσίευση 103 εκθέσεων για προγράμματα σε 11 χώρες Phare – Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Βουλγαρία και Αλβανία – καθώς επίσης και για προγράμματα πολλών δικαιούχων.
- Καθιερώθηκε ένα σύστημα συνέχισης. Λίγο μετά την έκδοση της έκθεσης, η αντιπροσωπεία διοργανώνει μια συνεδρία ενημέρωσης κατά την οποία συμφωνούνται μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν και από τις οποίες θα προκύψουν συστάσεις, καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους. Το αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης θα είναι στη συνέχεια η βάση για περαιτέρω ενέργειες εκ μέρους της Επιτροπής.
- Το Μάιο του 1998, το σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης επεκτάθηκε προκειμένου να συμπεριλάβει την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Κατά το 1998 ολοκληρώθηκαν και εκδόθηκαν συνολικά 115 εκθέσεις (συμπεριλαμβανομένων 54 που ξεκίνησαν στα τέλη του 1997). Το 1998 ξεκίνησαν συνολικά 107 εκθέσεις, από τις οποίες 61 ολοκληρώθηκαν ως το τέλος του έτους. Οι εκθέσεις κάλυψαν περίπου 350 προγράμματα σε 25 τομείς.

Αξιολογήσεις του προγράμματος Phare

Ανταποκρινόμενη στην πρωτοβουλία της Επιτροπής για την υγιή και αποτελεσματική διαχείριση (SEM 2000), η ΓΔ ΙΑ συγκρότησε μια μονάδα αξιολόγησης για τα προγράμματα Phare, Tacis και Obnova, τον Ιανουάριο 1997. Η μονάδα αυτή αποτελεί πλέον μέρος της μονάδας αξιολόγησης SCR. Προκειμένου να αυξηθεί η διαφάνεια και η ανάληψη ευθύνης, οι εκθέσεις αξιολόγησης δημοσιεύονται σε τακτική βάση και είναι στη διάθεση ενός ευρύτερου κοινού.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Phare, η μονάδα αξιολόγησης ανέλαβε τη διενέργεια των ακόλουθων τύπων αξιολόγησης: τομεακές αξιολογήσεις παροχής πληροφοριών για την ανάπτυξη πολιτικής και στρατηγικής, αξιολογήσεις χωρών, που συνεισφέρουν στη διαδικασία του ετήσιου σχεδιασμού, και αξιολογήσεις των οργάνων συνεργασίας Phare για την παροχή πληροφοριών για τη μελλοντική αναθεώρηση του κανονισμού Phare καθώς επίσης και για τη διαδικασία της προσχώρησης.

Μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση του Phare που δημοσιεύτηκε τον Ιούλιο 1997 με στόχο ν' αποτελέσει ένα σημείο αναφοράς βάσει του οποίου η μονάδα αξιολόγησης θα διενεργούσε περαιτέρω αξιολογήσεις των τομέων και των οργάνων, ολοκληρώθηκαν επτά μελέτες αξιολόγησης κατά το 1998. Αυτές καλύπτουν τέσσερις τομείς (τον τραπεζικό τομέα, την αναδιάρθρωση και ιδιωτικοποίηση των επιχειρήσεων, την τελωνειακή μεταρρύθμιση και τη μεταρρύθμιση της δημόσιας

διοίκησης), δύο όργανα (τα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας και εταιρικών σχέσεων) και μια πρωτοβουλία έκτακτης ανάγκης (το πρόγραμμα βοήθειας έκτακτης ανάγκης για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη). Οι αξιολογήσεις αυτές είναι διαθέσιμες στο κοινό μέσω του Διαδικτύου.

Χρηματοοικονομική επισκόπηση

Το 1998 χαρακτηρίστηκε από βελτίωση των χρηματοοικονομικών δεδομένων που, σε συνδυασμό με την ενισχυμένη εστίαση στον ποιοτικό προγραμματισμό, αναμένεται να οδηγήσει σε βελτιωμένες επιπτώσεις και αποτελέσματα.

Το 1998, το πρόγραμμα Phare δέσμευσε συνολικά 1.153,9 εκατομμύρια ευρώ για τις χώρες εταίρους του. Αυτό αντιπροσωπεύει ποσοστό ανάληψης υποχρεώσεων 99,4 τοις εκατό, σε σύγκριση με τον προϋπολογισμό ύψους 1.161,4 εκατομμυρίων ευρώ.

Το ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζει την ετήσια κατανομή των κεφαλαίων Phare που δεσμεύτηκαν κατά την περίοδο 1990-1998 (εκατ. ευρώ):

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
493	758,9	996,2	998,4	966,9	1.153,3	1.222,5	1.147,7	1.153,9

Από την άποψη των χρηματοοικονομικών επιδόσεων, κατά το 1998 υπήρξε σταθερή βελτίωση στον τομέα της ανάθεσης συμβάσεων. Κατά τη διάρκεια του έτους, στην έδρα της Επιτροπής και στις χώρες εταίρους υπεγράφησαν συμβάσεις συνολικού ύψους 1.260 εκατομμυρίων ευρώ, μια αύξηση κατά 124,5 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το ποσό των 1.135,5 εκατομμυρίων ευρώ του 1997, ήτοι αύξηση 10,9 τοις εκατό. Συνολικά, 75,3 τοις εκατό όλων των κεφαλαίων Phare που δεσμεύθηκαν έχουν καταστεί αντικείμενο συμβάσεων.

Ως αποτέλεσμα, η γενική συσσώρευση αναθέσεων συμβάσεων (δηλ. η διαφορά μεταξύ των συνολικών αναλήψεων υποχρεώσεων και των συνολικών αναθέσεων συμβάσεων από την έναρξη του Phare) μειώθηκε επίσης για πρώτη φορά κατά 125 εκατομμύρια ευρώ. Η γενική συσσώρευση έχει πλέον μειωθεί σε μεγέθη μικρότερα των 2,2 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Το 1998 σημειώθηκε επίσης ένα επίπεδο ρεκόρ όσον αφορά τις πληρωμές. Το Phare κατέβαλε 1.042,7 εκατομμύρια ευρώ για συμβάσεις που υπεγράφησαν το 1998 (πληρωμές για συμβάσεις στην έδρα της Επιτροπής και προκαταβολές στις χώρες εταίρους). Αυτό αντιπροσωπεύει μια αύξηση που μόλις υπερβαίνει το 27,2 τοις εκατό σε σύγκριση με το 1997 (819,3 εκατομμύρια ευρώ).

Η κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή μπορεί επομένως να συνοψιστεί ως εξής:

Συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων 1990-1998	8.890,9 εκατομμύρια ευρώ
Συνολική αξία των συμβάσεων που υπεγράφησαν το 1990-1998	6.697,3 εκατομμύρια ευρώ (δηλ. το 75,3 τοις εκατό όλων των αναλήψεων έχει καταλήξει σε συμβάσεις)

Συνολικές πληρωμές στο πλαίσιο των υπογεγραμμένων
συμβάσεων 1990-1998

5.589,1 εκατομμύρια ευρώ (δηλ.
το 62,9 τοις εκατό των
δεσμευθέντων κεφαλαίων έχει
καταβληθεί και το 83,4 τοις
εκατό όλων των συμβατικών
κεφαλαίων έχει πληρωθεί).

Το Phare στις επιμέρους χώρες εταίρους

Υποψήφιας χώρες

Βουλγαρία

Επισκόπηση του έτους

Μετά την εισαγωγή ενός εκτενούς και ολοκληρωμένου προγράμματος μεταρρυθμίσεων το Μάιο του 1997, η μακροοικονομική κατάσταση της Βουλγαρίας σημείωσε σημαντική βελτίωση κατά το 1998. Το πρόγραμμα των μεταρρυθμίσεων περιλάμβανε την εισαγωγή συμφωνίας μίας νομισματικής επιτροπής, τη σκλήρυνση της δημοσιονομικής πολιτικής και την ανανέωση των προσπαθειών για διαρθρωτική μεταρρύθμιση. Κατά συνέπεια, παρά το λιγότερο ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον, η συνέχιση των συνετών πολιτικών διασφάλισε τη διατήρηση γενικά θετικών οικονομικών εξελίξεων στη χώρα. Η οικονομική ανάπτυξη εκτιμάται ότι ήταν 4 τοις εκατό και ο ετήσιος πληθωρισμός μειώθηκε μόλις στο 1 τοις εκατό, σε σύγκριση με το ποσοστό 580 τοις εκατό του 1997. Ο προϋπολογισμός αναμένεται να έχει ένα συνολικό πλεόνασμα της τάξης του 1,3 τοις εκατό του ΑΕγχΠ.

Ωστόσο, άλλοι οικονομικοί δείκτες ήταν λιγότερο θετικοί το 1998. Το ποσοστό της δηλωμένης ανεργίας παρέμεινε σχετικά υψηλό στο 12 τοις εκατό. Οι εξελίξεις όσον αφορά τους εξωτερικούς λογαριασμούς υπήρξαν λιγότερο ευνοϊκές σε σύγκριση με το 1997 και είχαν ως αποτέλεσμα το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών να ανέλθει περίπου στο 1 τοις εκατό του ΑΕγχΠ. Επίσης υπήρξαν λιγότερες εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων, λόγω της σχετικά αργής προόδου της ιδιωτικοποίησης και της εξασθένησης του ενδιαφέροντος των ξένων επενδυτών στις αναδυόμενες αγορές. Ως αποτέλεσμα, οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων μειώθηκαν κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 50 τοις εκατό σε περίπου 150 εκατομμύρια ευρώ, σε σύγκριση με τις σημαντικές εισροές του 1997.

Η Βουλγαρία σημείωσε σημαντική πρόοδο όσον αφορά την υλοποίηση ενός φιλόδοξου προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Ελήφθησαν μέτρα για την ελευθέρωση της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της άρσης των περισσότερων ελέγχων των τιμών και της άρσης της απαγόρευσης των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων. Επίσης υλοποιήθηκαν σημαντικές δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις. Μετά από την αρχική επιτυχία του 1997, η ιδιωτικοποίηση επιβραδύνθηκε κατά το 1998 και περιορίστηκε κυρίως σε εξαγορές από υπαλλήλους. Η τρέχουσα ιδιωτικοποίηση είχε επίσης ως συνέπεια τη συνέχιση της συρρίκνωσης της απασχόλησης στο δημόσιο τομέα. Το ποσοστό των ιδιωτικοποιημένων πρώην δημόσιων επιχειρήσεων αυξήθηκε περίπου στο 30 τοις εκατό στα τέλη του 1998, συγκρινόμενο με το ποσοστό περίπου της τάξης του 20 τοις εκατό στα τέλη του 1997. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό συνέχισε να είναι πολύ κάτω του κυβερνητικού στόχου του 50 τοις εκατό. Η ιδιωτικοποίηση συνεχίστηκε και στον τραπεζικό τομέα, αλλά με βραδύτερους ρυθμούς. Τέλος, οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση των απωλειών των προβληματικών κρατικών επιχειρήσεων και ορισμένων μεγάλων οργανισμών κοινής ωφέλειας απέδωσαν ανομοιογενή αποτελέσματα.

Η γενική μακροοικονομική σταθερότητα συνδυάστηκε με σταθερότητα στον πολιτικό στίβο. Η κυβέρνηση που ανέλαβε την εξουσία το Μάιο του 1997 εξακολουθεί να διαθέτει την πλειοψηφία στην Εθνοσυνέλευση. Οι δημοκρατικοί θεσμοί και μηχανισμοί λειτούργησαν καλά και σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η διατήρηση στενών δεσμών με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης υπήρξε ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της

εξωτερικής πολιτικής της Βουλγαρίας το 1998. Συνήφθησαν συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών με γειτονικές χώρες και η Βουλγαρία προσχώρησε στη Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA) κατά τη διάρκεια του έτους. Η επίλυση της διένεξης για τη «μακεδονική» γλώσσα είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των σχέσεων με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας όπως επίσης και με την Τουρκία.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση σημειώθηκε σημαντική πρόοδος κατά το 1998, με την έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης το Μάρτιο, την υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και τη δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο. Πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις για τα αλιευτικά προϊόντα και τον οίνο και ξεκίνησαν συζητήσεις σχετικά με νέες παραχωρήσεις για γεωργικά προϊόντα. Το συμβούλιο σύνδεσης έλαβε ορισμένες αποφάσεις που αφορούν κυρίως τη συμμετοχή της Βουλγαρίας σε κοινοτικά προγράμματα και την παράταση της χορήγησης περιφερειακών κρατικών ενισχύσεων. Τέλος, η Επιτροπή κατέθεσε το 1998 μια καταγγελία αντιντάμπινγκ για προϊόντα χάλυβα.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Βουλγαρία πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, παρ' όλο που απαιτείται η συνέχιση των προσπαθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη μεταρρύθμιση του δικαστικού σώματος.

Παρ' όλο που η Βουλγαρία σημείωσε πρόσφατα πρόοδο όσον αφορά τη δημιουργία οικονομίας της αγοράς, θα αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα σημαντικές δυσκολίες κατά την αντιμετώπιση των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς εντός της Ένωσης. Η δυναμική που επιτεύχθηκε στη μεταφορά της νομοθεσίας, αν συνδυαστεί με την ενίσχυση των αντίστοιχων θεσμών, αναμένεται να επιτρέψει τελικά στη Βουλγαρία να αναλάβει υποχρεώσεις μέλους. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως στην εσωτερική αγορά και στους τομείς των προτύπων και της πιστοποίησης, στον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, στο μέλλον του Kozloduy και στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

To Phare το 1998

Στη Βουλγαρία χορηγήθηκαν συνολικά 149,5 εκατομμύρια ευρώ βάσει του προϋπολογισμού του Phare του 1998 για τη στήριξη της προσχώρησής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που τονίζονται στην εταιρική σχέση προσχώρησης.

Η στήριξη Phare για τις προετοιμασίες προσχώρησης της Βουλγαρίας διοχετεύθηκε μέσω τεσσάρων κύριων προγραμμάτων, ήτοι του εθνικού προγράμματος Phare (με προϋπολογισμό 68 εκατομμύρια ευρώ), του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας με την Ελλάδα (51 εκατομμύρια ευρώ), της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας (20 εκατομμύρια ευρώ) και της συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης (10,5 εκατομμύρια ευρώ). Το 1998, η Βουλγαρία συμμετέσχε επίσης σε προγράμματα πολλών δικαιούχων και οριζόντια προγράμματα Phare, συμπεριλαμβανομένων τελωνειακών προγραμμάτων, προγραμμάτων για τη δημοκρατία, την τυποποίηση, την πυρηνική ασφάλεια, το περιβάλλον, τις ΜΜΕ, τη στατιστική, τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, καθώς και προγραμμάτων του TAIEΧ.

Σύμφωνα με τις προτεραιότητες προσχώρησης, το **εθνικό πρόγραμμα** του 1998 εστιάστηκε σε ορισμένους νευραλγικούς τομείς και ξεκίνησαν πολλά νέα προγράμματα. Η βοήθεια για την τρέχουσα αλλά εύθραυστη διαδικασία οικονομικής μεταρρύθμισης περιλαμβάνει στήριξη για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και για το βουλγαρικό ταμείο για την περίοδο μετά την ιδιωτικοποίηση (11,7 εκατομμύρια ευρώ). Η θεσμική ανάπτυξη αποτελεί σαφώς μια προτεραιότητα και η στήριξη Phare θα εστιαστεί στην ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας της Βουλγαρίας μέσω της θεσμικής ανάπτυξης του Υπουργείου Γεωργίας, Δασοκομίας και Αγροτικής Μεταρρύθμισης, καθώς και της αναμόρφωσης των τελωνείων (18 εκατομμύρια ευρώ). Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων λαμβάνει επίσης στήριξη για έργα θεσμικής ανάπτυξης και επενδύσεων (7,3 εκατομμύρια ευρώ).

Τα έργα στον τομέα των μεταφορών, με συγχρηματοδότηση από διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα, περιλαμβάνουν έργα στον αερολιμένα της Σόφιας (7,6 εκατομμύρια ευρώ). Η πυρηνική ασφάλεια εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις προτεραιότητες και το Phare χρηματοδοτεί μέτρα πυρηνικής ασφάλειας στο σταθμό πυρηνικής ενέργειας του Kozloduy (6 εκατομμύρια ευρώ). Η Βουλγαρία λαμβάνει επίσης στήριξη από το ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα, των διαρθρωτικών ταμείων και από τη χρηματοδοτική διευκόλυνση προετοιμασίας έργων (10 εκατομμύρια ευρώ) για στήριξη της ανάπτυξης περιφερειακών πολιτικών και της περιφερειακής συνοχής. Στον τομέα της παιδείας και της κατάρτισης, μια χορήγηση 5,4 εκατομμυρίων ευρώ θα στηρίζει τη συμμετοχή της Βουλγαρίας σε προγράμματα της ΕΕ, από τα οποία 4 εκατομμύρια ευρώ προορίζονται για το πρόγραμμα Tempus, παρέχοντας τη δυνατότητα χρηματοδότησης 20 κοινών ευρωπαϊκών έργων, 8 από τα οποία αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης. Τέλος, αντιστακώνοντας τη σημασία μιας υγιούς κοινωνίας των πολιτών στη Βουλγαρία, το πρόγραμμα ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών έλαβε μια χορήγηση 2 εκατομμυρίων ευρώ από το εθνικό πρόγραμμα του 1998.

Το **πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας** με την Ελλάδα του 1998 περιλάμβανε τρεις συνιστώσες. Η πρώτη αφορούσε την αποκατάσταση κύριων οδών στην περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των οδών E79 (Σόφια - Θεσσαλονίκη) και E85 (Haskovo - Αλεξανδρούπολη), καθώς και την επαναλειτουργία ενός δρόμου πρόσβασης στο νέο σημείο διέλευσης συνόρων του Illinden (συνολικά 44 εκατομμύρια ευρώ). Το Phare παρέσχε επίσης στήριξη για την κατασκευή του διασυνοριακού σημείου ελέγχου του Illinden (3 εκατομμύρια ευρώ). Τέλος, 4 εκατομμύρια ευρώ δεσμεύθηκαν για την προετοιμασία μελλοντικών έργων

του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας και για τη διαχείριση του προγράμματος.

Στο πλαίσιο της **χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας**, χορηγήθηκαν 20 εκατομμύρια ευρώ ως συγχρηματοδότηση Phare για την ολοκλήρωση του κυβερνητικού έργου αποκατάστασης του σιδηροδρομικού δικτύου που έχει συνολικό προϋπολογισμό 285 εκατομμύρια ευρώ. Συνεπώς η συνολική χρηματοδότηση Phare για το εν λόγω έργο ανέρχεται σε 35 εκατομμύρια ευρώ. Τα τμήματα της σιδηροδρομικής γραμμής που πρόκειται να ανακατασκευαστούν στο πλαίσιο αυτού του έργου βρίσκονται σε δύο σημαντικούς πανευρωπαϊκούς διαδρόμους μεταφορών.

Το 1998, η Βουλγαρία έλαβε επίσης προενταξιακή στήριξη μέσω της **συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης**. Συνολικά 10,5 εκατομμύρια ευρώ διοχετεύθηκαν σε έργα για τη μεταρρύθμιση του τραπεζικού τομέα και των επιχειρήσεων, την απόδοση γης και την καταπολέμηση της διαφθοράς από τη διοίκηση των τελωνείων της Βουλγαρίας.

Μαζί με τη χορήγηση για το 1998, η χρηματοδότηση με τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων Phare προς τη Βουλγαρία από το 1990 ανέρχεται πλέον σε περίπου 755 εκατομμύρια ευρώ.

Επιτεύγματα

Πολλά υπό εξέλιξη προγράμματα Phare σημείωσαν αξιόλογη πρόοδο κατά το 1998. Το δεύτερο πρόγραμμα κοινωνικής βοήθειας έκτακτης ανάγκης που ξεκίνησε το 1997, υλοποιήθηκε με επιτυχία από το Δεκέμβριο 1997. Με προϋπολογισμό 20 εκατομμύρια ευρώ, το εν λόγω πρόγραμμα συνέχισε να παρέχει στήριξη σε εκείνα τα τμήματα του πληθυσμού που υπέστησαν τις σοβαρότερες συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1997, μέσω ενίσχυσης του οικογενειακού εισοδήματος και μέτρων δημιουργίας θέσεων εργασίας (με συγχρηματοδότηση και υπό τη διαχείριση του προγράμματος ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών).

Το πρόγραμμα βοήθειας διαρθρωτικής προσαρμογής και μεταρρύθμισης (SARA) ξεκίνησε το 1997 για τη στήριξη της εφαρμογής του κυβερνητικού προγράμματος οικονομικής μεταρρύθμισης. Κατά το 1998, το πρόγραμμα (20 εκατομμύρια ευρώ) παρέσχε ουσιαστική και στοχοθετημένη μεταφορά τεχνογνωσίας στους τομείς της ιδιωτικοποίησης των επιχειρήσεων και των τραπεζών, της τραπεζικής εποπτείας και της θεσμικής ανάπτυξης της υπηρεσίας ξένων επενδύσεων.

Κατά το 1998 ολοκληρώθηκε επίσης το πρόγραμμα δημιουργίας θέσεων απασχόλησης «Όμορφη Βουλγαρία» (βλ. παρακάτω πίνακα). Στο πλαίσιο του προγράμματος ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών χορηγήθηκαν περίπου 120 μη επιστρεπτέες ενισχύσεις. Οι μη επιστρεπτέες ενισχύσεις αυτές χορηγήθηκαν σε βουλγαρικές ΜΚΟ που παρέχουν κοινωνική πρόνοια, ανθρωπιστική βοήθεια και στήριξη των περιθωριοποιημένων ομάδων και εθνοτήτων της Βουλγαρίας.

Οι γενικές επιδόσεις του προγράμματος Phare στη Βουλγαρία βελτιώθηκαν κατά το 1998, τόσο λόγω της σταθεροποίησης του πολιτικού περιβάλλοντος όσο και λόγω του βελτιωμένου διοικητικού περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη πολιτική έμφαση δόθηκε στην ανάγκη ενίσχυσης των δομών εφαρμογής. Ωστόσο, επειδή η διαδικασία μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης στη Βουλγαρία βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, σε λειτουργικό επίπεδο εξακολουθούν αναπόφευκτα να υφίστανται διάφοροι περιορισμοί και αβεβαιότητες.

Η Βουλγαρία άρχισε επίσης να θέτει σε λειτουργία νέες δομές εφαρμογής, όπως προβλέπεται στις νέες οδηγίες Phare. Έτσι, κατά τη διάρκεια του έτους συστάθηκαν ένα εθνικό ταμείο, μια κεντρική μονάδα χρηματοδότησης και ανάθεσης συμβάσεων και ένας περιορισμένος αριθμός υπηρεσιών εφαρμογής. Αυτές οι νέες δομές αναμένεται να βελτιώσουν τις διαδικασίες εφαρμογής, να καταστήσουν δυνατή την αυξημένη διοικητική και διαχειριστική αποκέντρωση, να διευρύνουν το πεδίο δράσης της συγχρηματοδότησης και να συμβάλλουν στην προετοιμασία των δύο νέων προενταξιακών οργάνων, του ISPA και του SAPARD. Ωστόσο, θα απαιτηθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη θέσπιση αποτελεσματικών εσωτερικών και εξωτερικών μηχανισμών δημοσιονομικού ελέγχου και για την υιοθέτηση και εφαρμογή νομοθεσίας για τις προμήθειες του δημοσίου σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΚ.

Ως τα τέλη του 1998 είχαν ανατεθεί συμβάσεις για όλα σχεδόν τα προγράμματα για τα οποία είχαν αναληφθεί υποχρεώσεις στο πλαίσιο των προϋπολογισμών Phare της περιόδου 1994-1997, ανεβάζοντας το γενικό ποσοστό ανάθεσης συμβάσεων για την περίοδο 1990-1997 περίπου στο 94 τοις εκατό. Μαζί με τις αναλήψεις υποχρεώσεων για το 1998, το γενικό ποσοστό ανάθεσης συμβάσεων σταθεροποιήθηκε περίπου στο 72 τοις εκατό.

Περιπτωσιολογική μελέτη: Όμορφη Βουλγαρία

Στόχος αυτού του έργου ήταν η εξάλειψη της ένδειας σε ορισμένες περιφέρειες της Βουλγαρίας μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, της κατάρτισης των ανέργων και της βελτίωσης των αστικών υποδομών στις πόλεις Σόφια, Plovdiv, Βάρνα, Veliko Turnovo και Russe. Η διαχείριση και υλοποίηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε από το πρόγραμμα ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, σε στενή συνεργασία με τις δημοτικές αρχές και τις περιφερειακές υπηρεσίες απασχόλησης. Το συνολικό κόστος του έργου ανήλθε σε 3,4 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία 3 εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν από το πρόγραμμα Phare. Το έργο ολοκληρώθηκε επιτυχώς στα τέλη Δεκεμβρίου 1998.

Το πρόγραμμα είχε αξιοσημείωτα αποτελέσματα.

- 3.500 άτομα συμμετείχαν σε προσωρινή βάση στα σχέδια δημιουργίας θέσεων εργασίας, επί ενός συνόλου 14.371 ανθρωπομηνών. Εκτιμάται ότι το 4-20 τοις εκατό αυτών των ατόμων διατήρησε τις θέσεις εργασίας τους, ανάλογα με την πόλη.
- 2.058 άτομα παρακολούθησαν επαγγελματική κατάρτιση και ανέπτυξαν ικανότητες σε τομείς όπως η ζωγραφική, η κηπουρική και ο εξωραϊσμός του τοπίου.
- Ανακαινίστηκαν και αποκαταστάθηκαν 216 κτίρια, χώροι αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος και πάρκα.
- Δημιουργήθηκαν νέες δομές συνεργασίας μεταξύ των δήμων, των γραφείων απασχόλησης κλπ.
- Σε 54 εταιρίες ανατέθηκαν συμβάσεις για την εκτέλεση έργων ανακαίνισης σε πέντε πόλεις που προώθησαν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και των ΜΜΕ.
- Το έργο ενθάρρυνε τους συμμετέχοντες δήμους και αποτέλεσε παράδειγμα για άλλους, να δημιουργήσουν ταμεία για τη βελτίωση των αστικών υποδομών.
- Το έργο προέβαλε σε μεγάλο βαθμό το έργο του προγράμματος Phare στη Βουλγαρία.

Τσεχική Δημοκρατία

Επισκόπηση του έτους

Η οικονομική κατάσταση στην Τσεχική Δημοκρατία εξακολούθησε να αντιμετωπίζει δυσκολίες κατά το 1998. Το πραγματικό ΑΕγχΠ μειώθηκε, η ανεργία παρουσίασε απότομη αύξηση και τα πραγματικά εισοδήματα άρχισαν να συρρικνώνονται. Αποδείχτηκε ότι η οικονομική ύφεση ήταν περισσότερο σοβαρή και μακρόχρονη από το αναμενόμενο και οι μακροοικονομικές προοπτικές εξακολουθούν να διαφαίνονται ζοφερές. Ωστόσο, υπήρξαν επίσης και ορισμένες θετικές τάσεις κατά το 1998. Οι εξαγωγικές επιδόσεις ήταν σημαντικές και σε συνδυασμό με τη μικρότερη εγχώρια ζήτηση, αυτό οδήγησε στη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Επίσης, κατά το 1998 υπήρξε πτώση του πληθωρισμού.

Τα τρέχοντα οικονομικά προβλήματα της Τσεχικής Δημοκρατίας τόνισαν την αναγκαιότητα της επίσπευσης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Πριν από τις εκλογές του Ιουνίου 1998, η λήψη οικονομικών αποφάσεων ήταν δυσχερής εξαιτίας των πολιτικών προβλημάτων που δεν αντιμετωπίστηκαν πλήρως με το διορισμό της νέας κυβέρνησης μειοψηφίας. Ωστόσο, αξιόλογη πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά την υλοποίηση των δύο πακέτων οικονομικής μεταρρύθμισης που είχαν ανακοινωθεί από την προηγούμενη κυβέρνηση τον Απρίλιο και το Μάιο του 1997.

Οι εμπορικές σχέσεις εξακολουθούν να είναι καλές. Οι διαφορές που προέκυψαν – όπως το σχέδιο των καταθέσεων για τις εισαγωγές, η ποσόστωση των εισαγωγών μήλων και οι περιορισμοί εισαγωγής πατάτας από την ΕΕ – επιλύθηκαν με τη βοήθεια των μηχανισμών διαβούλευσης που προβλέπονται στην ευρωπαϊκή συμφωνία.

Οι εκλογές του Ιουνίου 1998 οδήγησαν στο διορισμό μιας σοσιαλδημοκρατικής κυβέρνησης μειοψηφίας τον Ιούλιο. Η νέα κυβέρνηση του πρωθυπουργού Zeman άρχισε να εξετάζει τους προβληματικούς τομείς που είχαν παραμεληθεί κατά την προηγούμενη περίοδο της πολιτικής αστάθειας.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα πλέον σημαντικά γεγονότα το 1998 ήταν η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης, η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Τσεχική Δημοκρατία εξακολουθεί να πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης, παρ' όλο που πρέπει να υπάρξει συνεχή επικέντρωση στην κατάσταση των Roma εντός της Τσεχικής κοινωνίας.

Η Τσεχική Δημοκρατία μπορεί να θεωρηθεί ως μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα βελτιώσει τη διοίκηση των συνεργατικών επιχειρήσεων και θα επισπεύσει την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων.

Η Τσεχική Δημοκρατία αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αναλάβει τις υποχρεώσεις μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι θα ανακτηθεί σύντομα η δυναμική της υιοθέτησης του κεκτημένου και της ενίσχυσης των σχετικών διοικητικών δομών ώστε να αντισταθμιστεί η βραδεία πρόοδος του τελευταίου έτους, ιδίως στους τομείς της εσωτερικής αγοράς, της γεωργίας, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

To Phare το 1998

Στις 12 Οκτωβρίου 1998, η Τσεχική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψαν το μνημόνιο συμφωνίας για τη θέσπιση του εθνικού ταμείου, τα μνημόνια χρηματοδότησης του εθνικού προγράμματος Phare για την Τσεχική Δημοκρατία και τα δύο προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας, καθώς και για την ανταλλαγή επιστολών που αφορούν τα δελτία έργων αυτών των μνημονίων. Το μνημόνιο χρηματοδότησης για το τρίτο πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας είχε ήδη υπογραφεί νωρίτερα κατά τη διάρκεια του έτους.

Σύμφωνα με τις νέες οδηγίες Phare του Μαρτίου 1997, το εθνικό πρόγραμμα του 1998 εστιάστηκε στις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και στο εθνικό πρόγραμμα προετοιμασίας της Τσεχικής Δημοκρατίας για προσχώρηση στην ΕΕ. Ωστόσο, συμπεριλήφθηκε και ένας περιορισμένος αριθμός δραστηριοτήτων για τη στήριξη μεσοπρόθεσμων προτεραιοτήτων.

Η χορήγηση του εθνικού προγράμματος του 1998 προς την Τσεχική Δημοκρατία ανήλθε σε 22,45 εκατομμύρια ευρώ, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται το πρόγραμμα Tempus (1 εκατομμύριο ευρώ) και η στήριξη για συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα (3,55 εκατομμύρια ευρώ). Το 1 εκατομμύριο ευρώ για το πρόγραμμα Tempus προέβλεπε 11 κοινά ευρωπαϊκά έργα, μεταξύ των οποίων 7 έργα για τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης. Στο πνεύμα των σχολίων που περιλαμβάνονται στην τακτική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, χορηγήθηκαν 2 εκατομμύρια ευρώ για μέτρα προκειμένου να βοηθηθεί η ένταξη της κοινότητας των Roma στη Τσεχική κοινωνία και να ενισχυθούν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Επτά εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για την ανάπτυξη πολιτικών που αποσκοπούν στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, με ιδιαίτερη έμφαση σε

δραστηριότητες προς στήριξη της προετοιμασίας της Τσεχικής Δημοκρατίας για τη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία και το ταμείο συνοχής.

Η ενίσχυση των θεσμών εξακολουθεί να αποτελεί βασικό στόχο και παρασχέθηκε στήριξη της θεσμικής ανάπτυξης σε μια σειρά τομέων προτεραιότητας. Τρία εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για έργα που σχεδιάστηκαν για την ενίσχυση των ικανοτήτων των θεσμικών και διοικητικών δομών προκειμένου να εφαρμοστεί το κοινοτικό κεκτημένο. Στο ίδιο πνεύμα, το Τσεχικό Υπουργείο Γεωργίας θα λάβει θεσμική και πολιτική ενίσχυση (3 εκατομμύρια ευρώ), συμπεριλαμβανομένης στήριξης για τη βελτίωση των κανονιστικών ικανοτήτων στους τομείς των κτηνιατρικών ελέγχων και του ελέγχου των ειδών διατροφής. Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις αποτελούν επίσης έναν τομέα προτεραιότητας και 4,8 εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για έργα ενίσχυσης των συνοριακών ελέγχων, της επιβολής των νόμων και του ασύλου, καθώς και της ανεξαρτησίας και της καλής λειτουργίας του δικαστικού σώματος. Στον τομέα του περιβάλλοντος, τα νέα έργα εστιάστηκαν κυρίως στην ενίσχυση της θεσμικής και της κανονιστικής ικανότητας, καθώς και στην υλοποίηση πολιτικών που συνδέονται με τις οδηγίες της ΕΚ για την προστασία των υδάτων και τη διατήρηση της ποιότητας του αέρα (2,15 εκατομμύρια ευρώ). Τέλος, 500.000 ευρώ χορηγήθηκαν για τη στήριξη της διαχείρισης των έργων.

Συμφωνίες αδελφοποίησης, συμπεριλαμβανομένων και των μακροχρόνιων αποσπάσεων υπαλλήλων των κρατών μελών, προβλέπονται στα υποπρογράμματα που αφορούν την οικονομική και την κοινωνική συνοχή, την ενίσχυση της θεσμικής/διοικητικής ικανότητας για την εφαρμογή του κεκτημένου, τη γεωργία, τη δικαιοσύνη, τις εσωτερικές υποθέσεις και το περιβάλλον.

Το 1998, η Τσεχική Δημοκρατία έλαβε επίσης στήριξη στο πλαίσιο του **προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας Phare**. Συνολικά χορηγήθηκαν 19 εκατομμύρια ευρώ για διασυνοριακές δραστηριότητες που συνδέονται με τα προγράμματα Interreg II σε όμορες με τη Γερμανία και την Αυστρία περιοχές. Το 1998 αναπτύχθηκαν τρία προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας που επικεντρώνονται στις υποδομές, το περιβάλλον και την οικονομική ανάπτυξη. Το πρώτο πρόγραμμα περιλαμβάνει δραστηριότητες που θα βοηθήσουν στη βελτίωση των συνδέσεων των μεταφορών και της τεχνικής υποδομής, όπως είναι τα δίκτυα ενεργειακού εφοδιασμού και τα συστήματα αποχέτευσης και αποβλήτων. Το δεύτερο πρόγραμμα εστιάζεται στην ανάπλαση των αγροτικών περιοχών και σε δραστηριότητες αναδάσωσης. Το τρίτο πρόγραμμα σχεδιάστηκε προκειμένου να δώσει ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη, κυρίως μέσω της στήριξης της τουριστικής βιομηχανίας στην Τσεχική Δημοκρατία. Το ταμείο μικρών έργων συνέχισε επίσης να παρέχει στήριξη σε έργα που σχεδιάστηκαν για να καλλιεργήσουν τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, εκατέρωθεν των συνόρων.

Επιτεύγματα

Κατά τη διάρκεια του έτους, το Phare είχε θετικά αποτελέσματα σε πολλούς κύριους τομείς.

Στο πλαίσιο της **προετοιμασίας για τα διαρθρωτικά ταμεία και την περιφερειακή ανάπτυξη**, διοργανώθηκε μια σειρά περιφερειακών σεμιναρίων για την ευαισθητοποίηση των τοπικών αρχών, τα οποία ολοκληρώθηκαν το Δεκέμβριο με ένα

συνέδριο που είχε μεγάλη συμμετοχή. Το υπουργείο διοργάνωσε επίσης τις πρώτες συνεδριάσεις της εθνικής επιτροπής προγραμματισμού που είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία του εθνικού σχεδίου ανάπτυξης ως το Σεπτέμβριο 1999.

Στο πλαίσιο της **διασυνοριακής συνεργασίας**, κατά το 1998 ολοκληρώθηκαν σημαντικά επενδυτικά έργα αξίας 16 εκατομμυρίων ευρώ που καλύπτουν δύο αποχετευτικούς αγωγούς, τέσσερις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, δύο αγωγούς αερίου και μια οδική γέφυρα. Με συνεισφορά 7 εκατομμυρίων ευρώ του Phare, τα έργα αυτά είχαν θετικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, εκατέρωθεν των συνόρων και οι τοπικές αρχές απέκτησαν εμπειρία σχετικά με τη χρήση κεφαλαίων της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια του έτους υπεγράφησαν επιπλέον συμβάσεις αξίας 55 εκατομμυρίων ευρώ και 1,16 εκατομμύρια ευρώ δαπανήθηκαν από το ταμείο μικρών έργων.

Το Phare παίζει σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση της κυβερνητικής στήριξης της **ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα**. Κατά το 1998, η κυβέρνηση ανέλαβε τη χρηματοδότηση του μεγαλύτερου ποσοστού των δαπανών της CzechInvest, της υπηρεσίας ξένων άμεσων επενδύσεων που θεσπίστηκε από το Phare. Η κυβέρνηση ανέλαβε επίσης τη χρηματοδότηση των συμβουλών και της κατάρτισης που παρασχέθηκαν από τα περιφερειακά επιχειρηματικά συμβουλευτικά κέντρα που προηγουμένως χρηματοδοτούνταν από το Phare και, υποκινούμενη από την επιτυχία του χρηματοδοτούμενου από το Phare ταμείου κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου της Ostrava, έθεσε σε εφαρμογή ένα σχέδιο κινήτρων για κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Τέλος, οι συμβουλές που παρασχέθηκαν στο Υπουργείο Οικονομικών παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης.

Όσον αφορά **τις υποδομές και το περιβάλλον**, το 1998 ξεκίνησε το μεγαλύτερο έργο Phare στην Τσεχική Δημοκρατία που είναι η βελτίωση της σιδηροδρομικής γραμμής Brno-Vranovice (τμήμα της γραμμής Πράγα-Βιέννη), αξίας 34 εκατομμυρίων ευρώ (επί συνόλου περίπου 37 εκατομμυρίων ευρώ για το συνολικό έργο). Το ταμείο εξοικονόμησης ενέργειας του Phare παρέσχε σχεδόν 8 εκατομμύρια ευρώ υπό μορφή χαμηλότοκων δανείων για επενδύσεις οι οποίες περιορίζουν την κατανάλωση ενέργειας. Τέλος, συστάθηκε το ταμείο επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τη παροχή παρόμοιων δανείων σε ΜΜΕ, για επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος. Και τα δύο αυτά ταμεία συγχρηματοδοτήθηκαν από μια εμπορική τράπεζα.

Η Τσεχική Δημοκρατία σημείωσε πρόοδο στην προσπάθεια **προσέγγισης της νομοθεσίας**, όπως αποδείχτηκε κατά τη διαδικασία ελέγχου. Οι προετοιμασίες της Τσεχικής Δημοκρατίας για την προσχώρηση στον τομέα αυτό στηρίχθηκαν από τη χρηματοδοτούμενη από το Phare κοινοπραξία για την προσέγγιση της νομοθεσίας, μια ομάδα νομικών εταιριών και φορέων εμπειρογνομόνων που παρέχουν νομικές συμβουλές στην Τσεχική κυβέρνηση. Το 1998 υπογράφηκε μια νέα σύμβαση (αξίας 1 εκατομμυρίου ευρώ) που προβλέπει την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου ενός Τσέχου μόνιμου εμπειρογνώμονα και ενός μόνιμου εμπειρογνώμονα της ΕΕ για κάλυψη κάθε νομοθετικού τομέα. Εκτός αυτού, μια ομάδα ειδικευμένων δικηγόρων είναι διαθέσιμη για την παροχή περισσότερο εξειδικευμένης βοήθειας.

Το Σεπτέμβριο 1998, η κυβέρνηση δημιούργησε το κέντρο συντονισμού και αναθεώρησης για να επισπεύσει το έργο της μετάφρασης στην Τσεχική γλώσσα της

νομοθεσίας της ΕΚ που αποτελεί προϋπόθεση για την προσέγγιση της νομοθεσίας. Κατά τα επόμενα έτη, το κέντρο αναμένεται να αναθεωρήσει 70.000-80.000 σελίδες εγγράφων της ΕΚ, εν μέρει μεταφρασμένες από μια υπηρεσία που θα επιλεγεί μέσω ενός διαγωνισμού στα πλαίσια του Phare. Τα αναθεωρημένα κείμενα θα αποτελέσουν την επίσημη Τσεχική μετάφραση του κειμένου.

Το πρόγραμμα **ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών** παρέσχε στήριξη σε 378 έργα ΜΚΟ (1,8 εκατομμύρια ευρώ) κατά το 1998, καλύπτοντας τους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της προστασίας του καταναλωτή, της κοινοτικής ανάπτυξης, της πληροφόρησης σχετικά με τις δραστηριότητες των πολιτών στην ΕΕ, καθώς και της ενημέρωσης και της κατάρτισης των ΜΚΟ. Άλλες 27 μη επιστρεπτέες ενισχύσεις (150.000 ευρώ) χορηγήθηκαν σε ΜΚΟ για έργα στις περιοχές που επλήγησαν από τις πλημμύρες του 1997. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων Δημοκρατία, LIEN και Εταιρική Σχέση του Phare, οι Τσεχικές ΜΚΟ έλαβαν επίσης 82 μη επιστρεπτέες ενισχύσεις για μικρά έργα συνολικού ύψους 440.000 ευρώ.

Τέλος, το Phare στήριζε την παροχή **κοινωνικών υπηρεσιών** μέσω του ταμείου πρωτοβουλίας κοινωνικής πρόνοιας. Συνολικά 46 έργα (475.000 ευρώ) έφεραν σε επαφή τοπικές αρχές και ΜΚΟ σε 10 πρότυπες περιφέρειες, προκειμένου να διευρυνθεί το φάσμα των διαθέσιμων κοινωνικών υπηρεσιών. Η διαχείριση των εν λόγω υπηρεσιών γινόταν, πριν τα έργα αυτά, κεντρικά ή οι υπηρεσίες δεν ήταν διαθέσιμες.

Περιπτωσιολογική μελέτη: Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης

Η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης της Τσεχικής Δημοκρατίας απέκτησε δυναμική κατά το 1998. Την άνοιξη, η υπηρεσιακή κυβέρνηση του πρωθυπουργού Τοšovský έλαβε υπόψη την αναγκαιότητα της ενίσχυσης των ικανοτήτων της δημόσιας τσέχικης διοίκησης για την εφαρμογή και την επιβολή εναρμονισμένης νομοθεσίας της ΕΕ. Ψηφίστηκε ένας νόμος για τη δημιουργία 14 αυτόνομων περιφερειών και αυτές οι νέες περιφερειακές δομές που θα τεθούν σε ισχύ το 2000, αναμένεται να λειτουργήσουν αποτελεσματικά μετά το 2001.

Υπό τη νέα κυβέρνηση του πρωθυπουργού Miloš Zeman, η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης συμπεριλήφθηκε ως προτεραιότητα στις κυβερνητικές εξαγγελίες και δημιουργήθηκε η νέα θέση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών, με γενική ευθύνη για τα ζητήματα της μεταρρύθμισης του δημόσιου τομέα. Το Υπουργείο Εσωτερικών ανέλαβε στη συνέχεια την ευθύνη για το υπό εξέλιξη έργο Phare για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης (500.000 ευρώ) που ξεκίνησε το Νοέμβριο 1997. Υπό τη διαχείριση του εθνικού ταμείου κατάρτισης (που επίσης θεσπίστηκε από το Phare), το εν λόγω έργο αποσκοπούσε στην εκπόνηση μιας εις βάθος ανάλυσης και ενός σχεδίου μεταρρυθμιστικής στρατηγικής. Τα δύο αυτά έγγραφα θα αποτελέσουν τη βάση της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης της Τσεχικής Δημοκρατίας για τα επόμενα χρόνια. Το σχέδιο μεταρρυθμιστικής στρατηγικής υποβλήθηκε στην κυβέρνηση τον Ιανουάριο 1999.

Το 1999, βάσει των δύο αυτών εγγράφων, θα ληφθούν αποφάσεις για μια σειρά βασικών ζητημάτων, ήτοι για την θέσπιση ενός νομοσχεδίου για τους δημόσιους υπαλλήλους, την ανάπτυξη ενός συστήματος για την πλήρωση ανώτερων θέσεων και τις προαγωγές των δημοσίων υπαλλήλων και για νέες διαδικασίες κατάρτισης σε συνεργασία με τον ακαδημαϊκό τομέα, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη νέων μαθημάτων για δημοσίους υπαλλήλους που θα στηριχθούν από το πρόγραμμα Tempus του Phare. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών (που είναι αρμόδιο για την κατάρτιση των Τσέχων ανωτέρων υπαλλήλων σε ζητήματα της ΕΕ) και την ακαδημία του διπλωματικού σώματος (που συγχρηματοδοτήθηκε από το Phare κατά την περίοδο 1997-1998) δημιουργήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο μια νέα θεσμική βάση για την σχετική με τη ΕΕ κατάρτιση και έρευνα για τους δημόσιους υπαλλήλους στην Τσεχική Δημοκρατία.

Εσθονία

Επισκόπηση του έτους

Μετά τις πολύ καλές επιδόσεις κατά το 1997, η οικονομία της Εσθονίας γνώρισε ύφεση κατά το 1998. Το 1998, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης έφτασε στο 5,4 τοις εκατό, σε σύγκριση με το 11,4 τοις εκατό της ανάπτυξης του ΑΕγχΠ κατά το 1997. Ωστόσο, ο μέσος πληθωρισμός μειώθηκε επίσης στο 8,2 τοις εκατό ετησίως (έχοντας υπερβεί το 11 τοις εκατό τον Αύγουστο του 1997). Το επίπεδο των ξένων άμεσων επενδύσεων διατηρήθηκε υψηλό (ως ποσοστό του ΑΕγχΠ), αλλά το ίδιο συνέβη και με το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που εξακολουθεί να προκαλεί προβληματισμό. Ωστόσο, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών εμφάνισε σημεία ανάκαμψης προς τα τέλη του έτους, από 12,1 τοις εκατό του ΑΕγχΠ κατά το 1997 σε 9,2 τοις εκατό το 1998. Αυτό αποδόθηκε εν μέρει στη μείωση της εξωτερικής ζήτησης και σε μικρότερο βαθμό, τουλάχιστον κατά το 1998, στην εγχώρια ζήτηση. Η οικονομική κρίση της Ρωσίας είχε επίσης αρνητικές επιπτώσεις, πλήττοντας τις εξαγωγικές βιομηχανίες (όπως εκείνες της αλιείας και των γαλακτοκομικών προϊόντων) και περιορίζοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Ο αριθμός των δηλωμένων ανέργων αυξήθηκε στο 4 τοις εκατό του εργατικού δυναμικού.

Έχοντας καταγράψει κέρδη ρεκόρ κατά το 1997, ο τραπεζικός τομέας γνώρισε ένα πολυτάραχο έτος. Η αναδιάρθρωση του τομέα συνεχίστηκε το 1998, με τη συγχώνευση των τεσσάρων μεγαλύτερων τραπεζών και την εκκαθάριση τριών τραπεζών με ανεπαρκή ίδια κεφάλαια. Σε απάντηση στους κινδύνους που συνδέονται με τους υπερβολικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που σημειώθηκαν κατά το 1997, η κυβέρνηση και η κεντρική τράπεζα σκλήρυναν τη δημοσιονομική πολιτική και ενίσχυσαν το έλεγχό τους επί του τομέα. Επιπλέον, κατά το 1998, η δημοσιονομική στάση έγινε ηπιότερη και η χώρα έκλεισε το έτος με ένα έλλειμμα 0,3 τοις εκατό του ΑΕγχΠ (έναντι ενός πλεονάσματος 2,2 τοις εκατό του τον Ιούνιο). Η πραγματική αύξηση του ΑΕγχΠ το 1998 ήταν 4 τοις εκατό μετά το 10,6 τοις εκατό του 1997. Τα τελευταία χρόνια, η Εσθονία εφάρμοσε ένα ταχύρυθμο πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης και η ιδιωτικοποίηση είχε ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό ως τα τέλη του 1995, πλην των μεγάλων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Κατά το 1998 έγιναν βήματα προς την ιδιωτικοποίηση των σιδηροδρόμων, του ενεργειακού τομέα και των τηλεπικοινωνιών, τομείς που αναμένεται να πωληθούν κατά το 1999. Ωστόσο, η μεταρρύθμιση στην έγγεια ιδιοκτησία δεν προχωρά με αρκετά γρήγορους ρυθμούς ώστε να δημιουργηθεί ένα καλό πλαίσιο για την ανάπτυξη της γεωργίας.

Η Εσθονία εξακολούθησε να έχει πολιτική σταθερότητα και να χαρακτηρίζεται από ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών της. Ελήφθησαν περαιτέρω μέτρα για την καλύτερη ενσωμάτωση των μειονοτήτων στην κοινωνία, όπως η ψήφιση των τροπολογιών του νόμου περί ιθαγένειας, προκειμένου να καταστεί δυνατή η πολιτογράφηση απάτριδων παιδών. Όσον αφορά την εξωτερική πολιτική, η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση εξακολουθεί να αποτελεί έναν κύριο στόχο της πολιτικής.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την ΕΕ, το σημαντικότερο γεγονός κατά το 1998 ήταν η θέση σε ισχύ της ευρωπαϊκής συμφωνίας, η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης το

Μάρτιο, η έναρξη διαπραγματεύσεων, η σύναψη της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο.

**Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
Νοέμβριος 1998**

Η Εσθονία εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, αν και πρέπει να ληφθούν αποφάσεις όσον αφορά την πολιτογράφηση των απάτριδων παιδιών. Εκτός αυτού, υπάρχουν σημαντικές ανάγκες κατάρτισης και πλήρωσης ανώτερων θέσεων στο δικαστικό σώμα.

Η Εσθονία μπορεί να θεωρηθεί ως μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και αναμένεται να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα συνεχιστεί η συνετή μακροοικονομική διαχείριση ώστε να περιοριστούν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τα μεγάλα ελλείμματα του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών.

Υπό την προϋπόθεση ότι θα επιλυθεί το πρόβλημα της διοικητικής ικανότητας, η Εσθονία θα είναι σε θέση να αναλάβει μεσοπρόθεσμα υποχρεώσεις μέλους, αν και πρέπει να καταβάλει ιδιαίτερες προσπάθειες στους τομείς της εσωτερικής αγοράς, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων.

To Phare το 1998

Στην Εσθονία χορηγήθηκαν συνολικά 28,5 εκατομμύρια ευρώ βάσει του προϋπολογισμού του Phare του 1998, προκειμένου να στηριχθεί η κοινωνικοοικονομική αναμόρφωση της Εσθονίας και συνεπώς να διευκολυνθεί η μελλοντική ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η στήριξη Phare για την Εσθονία διοχετεύθηκε μέσω τριών κύριων προγραμμάτων: του εθνικού προγράμματος Phare (21 εκατομμύρια ευρώ), της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας (5 εκατομμύρια ευρώ) και του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας (2,5 εκατομμύρια ευρώ).

Το **εθνικό πρόγραμμα Phare του 1998** χορήγησε κεφάλαια σύμφωνα με τις προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και ειδικότερα εκείνες που σχετίζονται με

- την ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας, ιδίως στον τομέα της γεωργίας, την ενίσχυση του Υπουργείου Οικονομικών, τη δημιουργία των απαιτούμενων διοικητικών δομών ως προετοιμασία για τα διαρθρωτικά ταμεία (9,11 εκατομμύρια ευρώ),
- την ενίσχυση του δικαστικού συστήματος (1,49 εκατομμύρια ευρώ),
- την προσέγγιση της νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε περιβαλλοντικές υποδομές (5,81 εκατομμύρια ευρώ),
- την αναβάθμιση της υποδομής των μεταφορών (2,5 εκατομμύρια ευρώ).

Το **πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας του 1998** περιλαμβάνει τρεις κύριες συνιστώσες.

- Το Phare θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας εντός των τοπικών αρχών της Εσθονίας, της Λετονίας και της Λιθουανίας για τη διαχείριση έργων διασυνοριακής συνεργασίας και γενικότερα δημόσια χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων (Εσθονία: 138.000 ευρώ).
- Το Phare θα χρηματοδοτήσει την αγορά εξοπλισμού για την κατασκευή μιας εγκατάστασης επεξεργασίας αποβλήτων και ενός αποχετευτικού συστήματος στην πόλη Jõgeva (612.000 ευρώ), προκειμένου να περιοριστεί η ρύπανση των υπόγειων υδάτων και το επίπεδο των μη επεξεργασμένων αποβλήτων που απορρίπτονται σε τοπικές υδάτινες οδούς και καταλήγουν στη Βαλτική.
- Το Phare θα παράσχει χρηματοδότηση για την προμήθεια εξοπλισμού για την ανάπτυξη ενός συστήματος ελέγχου της ναυσιπλοΐας για το λιμένα του Tallinn (1,75 εκατομμύρια ευρώ) με στόχο τη βελτίωση της ναυτικής ασφάλειας σύμφωνα με τους διεθνείς όρους ναυτικής ασφάλειας.

Εκτός από αυτές τις νέες αναλήψεις υποχρεώσεων, το 1998 ξεκίνησαν πολλά προγράμματα και έργα και συνεχίστηκαν η ολοκληρώθηκαν έργα των προηγούμενων ετών.

Στον τομέα της **δημόσιας διοίκησης**, η στήριξη Phare περιλάμβανε παροχή συμβουλών για τη σύσταση γραφείου δημόσιας διοίκησης, τη σύνταξη κώδικα δεοντολογίας και την ανάπτυξη των αρχών για ένα νόμο περί διαφάνειας. Το Phare παρέσχε επίσης βοήθεια για τη διαχειριστική αποκέντρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και συνέβαλε στην ανάπτυξη ενός προγράμματος κατάρτισης δημοσίων υπαλλήλων. Η Ένωση Εσθονικών Πόλεων έλαβε επίσης βοήθεια για την ανάπτυξη κατάλληλων θεσμικών και διοικητικών δομών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέλος, το Phare παρέσχε στήριξη για την ανάπτυξη του συστήματος προμηθειών του δημοσίου της Εσθονίας.

Το 1998 ξεκίνησε το πρόγραμμα **γλωσσικής κατάρτισης** Phare/UNDP (1,4 εκατομμύρια ευρώ). Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί απάντηση σε μια παρατήρηση που περιλαμβάνεται στη γνωμοδότηση της Επιτροπής, η οποία αναφέρει ότι απαιτείται η λήψη μέτρων για την πολιτογράφηση των ρωσόφωνων μη πολιτών και την ένταξή τους στην Εσθονική κοινωνία. Το πρόγραμμα θα συμβάλλει στη διευκόλυνση της πολιτογράφησης ώστε να καλλιεργηθεί η αμοιβαία αποδοχή μεταξύ των εθνοτήτων. Η αρχική εστίαση θα είναι στη γλωσσική εκπαίδευση παιδιών και ενηλίκων που δεν μιλούν την Εσθονική γλώσσα (συμπεριλαμβανομένης και της προετοιμασίας για τις εξετάσεις για την απόκτηση της ιθαγένειας) μέσω της προετοιμασίας δασκάλων και διδακτικού υλικού.

Η Εσθονία έλαβε επίσης έναν προϋπολογισμό 1,5 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση πέντε κοινών ευρωπαϊκών έργων, από τα οποία δύο αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Κατά το 1998, το Phare συνέχισε να παρέχει στήριξη στον τομέα του **περιβάλλοντος**. Το 1998 ξεκίνησε η δεύτερη φάση ενός έργου για τον περιορισμό της ρύπανσης σε περιοχές εξόρυξης πετρελαιοφόρου σχιστόλιθου και για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων στην περιοχή Ida Virumaa, όπως και η αποκατάσταση των υπηρεσιών

ύδρευσης της Keila. Τέσσερα εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για την επεξεργασία των υδάτων σε τρεις ακόμη πόλεις: Kuresaare, Pärnu και Valga. Τέλος, το Υπουργείο Περιβάλλοντος έλαβε στήριξη από προγράμματα Phare των προηγούμενων ετών για τη θεσμική ανάπτυξη και την προσέγγιση της νομοθεσίας. Η στήριξη αυτή θα εξακολουθήσει να παρέχεται με χρηματοδότηση του 1998 μέσω δύο μεγάλων έργων αδελφοποίησης στον τομέα της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

Στον τομέα των **μεταφορών**, το 1998 ανετέθησαν συμβάσεις ύψους 5 εκατομμυρίων ευρώ από τον προϋπολογισμό του 1997 για την επισκευή και την ανακατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής Tallinn-Narva, της σημαντικότερης γραμμής της Εσθονίας. Η ανακατασκευή του δρόμου Tallinn-Paldiski (1 εκατομμύριο ευρώ) που χρηματοδοτήθηκε από τον προϋπολογισμό για τη διασυνοριακή συνεργασία, ολοκληρώθηκε κατά το 1998.

Στον τομέα των **δημόσιων οικονομικών** αναπτύχθηκε ένα κατευθυντήριο σχέδιο τεχνολογίας των πληροφοριών για το τμήμα προϋπολογισμού και δημοσίων οικονομικών του Υπουργείου Οικονομικών που θα εφαρμοστεί με κεφάλαια που θα χορηγηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος Phare του 1998. Το εθνικό συμβούλιο φορολογίας έλαβε επίσης στήριξη Phare κατά τη διάρκεια του έτους. Στον τομέα της διοίκησης **των τελωνείων**, το 1998 ξεκίνησε η εφαρμογή του νέου μηχανογραφημένου τελωνειακού και διαμετακομιστικού συστήματος, γνωστό ως ASYCUDA.

Το 1998 συνεχίστηκε η στήριξη για το Εσθονικό πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης, ιδίως μέσω της ανάπτυξης περιφερειακών στατιστικών και της κατάρτισης ενός σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης. Επίσης, κατά το ίδιο έτος, ξεκίνησαν οι προετοιμασίες για την έναρξη του ειδικού προπαρασκευαστικού προγράμματος για τα διαρθρωτικά ταμεία, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν με 3 εκατομμύρια ευρώ από το πρόγραμμα του 1998. Η στήριξη στον τομέα αυτό θα παρασχεθεί μέσω διαφόρων μέτρων και θα εστιαστεί κυρίως στη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και έλεγχο, το νομικό πλαίσιο, την εκπόνηση ενός εθνικού σχεδίου ανάπτυξης και σε προπαρασκευαστικές δραστηριότητες που αφορούν τα νέα προγράμματα ISPA και SAPARD.

Επιτεύγματα

Στην Εσθονία καταγράφηκαν επιτεύγματα σε πολλούς βασικούς τομείς.

Ο τομέας της **γεωργίας** υπήρξε πεδίο τρέχουσας αλλά και νέας συνεργασίας Phare. Για παράδειγμα, παρασχέθηκε στήριξη στο Υπουργείο Γεωργίας για τη θεσμική ανάπτυξη και την ανάπτυξη ικανοτήτων, προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού και να διαμορφωθεί μια πολιτική εναλλακτικής χρήσης της γης. Εκτός αυτού, έγινε προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού για ένα γεωργικό μητρώο και ενός ολοκληρωμένου συστήματος πληροφοριών για την ποιότητα/ασφάλεια των ειδών διατροφής (που θα παραδοθεί το πρώτο εξάμηνο του 1999). Το 1998 ξεκίνησε επίσης ένα έργο που σχεδιάστηκε για την ανάπτυξη ενός συστήματος πιστώσεων μικρής κλίμακας.

Επειδή η μεταρρύθμιση του κτηματολογίου της Εσθονίας βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, το Phare συνέχισε να παρέχει την αναγκαία στήριξη για την επίσπευση αυτής

της μεταρρύθμισης. Παρασχέθηκε βοήθεια για το σχεδιασμό ενός συστήματος πληροφοριών κτηματολογίου (συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας εξοπλισμού) και για την ανάπτυξη ικανοτήτων εντός του συμβουλίου εθνικού κτηματολογίου.

Τέλος, ξεκίνησαν οι προετοιμασίες για τρία έργα θεσμικής αδελφοποίησης, τα οποία πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα του 1998. Μέσω αυτών των σχεδίων αδελφοποίησης θα παρασχεθεί στήριξη για την ανάπτυξη ενός συστήματος γεωργικών πληροφοριών, για φυτοϋγειονομικούς ελέγχους και για την αλιεία.

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η προσέγγιση της νομοθεσίας εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητες και τα έργα Phare συνέχισαν να παρέχουν πολύτιμη στήριξη στον τομέα αυτό. Το Phare παρέσχε στρατηγικές συμβουλές σχετικά με την ολοκλήρωση της ΕΕ, βοήθεια στο γραφείο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης για την κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων σε θέματα της ΕΕ και στήριξη στην υποδιεύθυνση ολοκλήρωσης της ΕΕ του Υπουργείου Οικονομικών Υποθέσεων. Επίσης, κατά το 1998, το Phare παρέσχε στήριξη στο Εσθονικό κέντρο μετάφρασης και νομοθετικής στήριξης.

Η θεσμική ανάπτυξη επεκτάθηκε επίσης και στον τομέα των **κοινωνικών υποθέσεων**. Μια σειρά έργων Phare συνέβαλαν στην ενίσχυση της διοικητικής και θεσμικής ικανότητας του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων, της εθνικής επιθεώρησης εργασίας και του εθνικού συμβουλίου αγοράς εργασίας. Επίσης παρασχέθηκε στήριξη για τη βελτίωση της υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις έχουν υψηλή προτεραιότητα σε ολόκληρη την περιοχή και περιλαμβάνουν την αποτελεσματική διαχείριση και έλεγχο των συνόρων. Το 1997 δεσμεύτηκαν σχετικά υψηλές χορηγήσεις για την ενίσχυση των ανατολικών συνόρων της Εσθονίας και το 1998 προετοιμάστηκε μια σύμβαση αξίας 2 εκατομμυρίων ευρώ για την προμήθεια εξοπλισμού θερμικής απεικόνισης για τη μεθοριακή αστυνομία της Εσθονίας. Αυτός ο νέος εξοπλισμός θα εναρμονίσει τις δυνατότητες παρακολούθησης με τα πρότυπα της ΕΕ και θα δώσει στην Εσθονία τη δυνατότητα να επιτύχει το πρότυπο που προβλέπεται από τη συμφωνία του Schengen σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Το 1998 ολοκληρώθηκαν με επιτυχία πολλά έργα που είχαν ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο του **προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας**. Σε αυτά περιλαμβάνονται ο σταθμός μεταφόρτωσης επικίνδυνων αποβλήτων του Tallinn που ξεκίνησε στα μέσα του 1998, ένα γηροκομείο στην πόλη Kuressaare, η πρώτη φάση ενός έργου γεωργικής οικονομικής ανάπτυξης και το έργο ανάπτυξης του οικοτουρισμού για τη δυτική Εσθονία. Οι χορηγήσεις του 1998 εξακολουθούν να εστιάζονται σε επενδύσεις υποδομής στους τομείς του περιβάλλοντος και των μεταφορών και στη θεσμική ανάπτυξη για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές.

Το Phare παρέσχε επίσης πολύτιμη στήριξη στον τομέα της **προώθησης εξαγωγών και επενδύσεων**, συμπεριλαμβανομένης βοήθειας για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη του προσωπικού στην Εσθονική Υπηρεσία Εξαγωγών. Ένα σχέδιο εξαγωγικής πολιτικής εκπονήθηκε με τη βοήθεια του Phare. Η τελική έγκριση της κυβέρνησης αναμένεται το 1999. Η στήριξη που παρέσχε το Phare στην Εσθονική Υπηρεσία Ιδιωτικοποίησης (βλ. παρακάτω πίνακα) θα συμβάλλει στην ολοκλήρωση της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης στην Εσθονία.

Περιπτωσιολογική μελέτη: Η Εσθονική Υπηρεσία Ιδιωτικοποίησης

Το πρόγραμμα ταχείας ιδιωτικοποίησης στην Εσθονία είχε ως αποτέλεσμα την ολοκλήρωση σε μεγάλο βαθμό της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης ως τα τέλη του 1995, με εξαίρεση τους τομείς των σιδηροδρόμων, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών που εξακολουθούσαν να βρίσκονται υπό μεταρρύθμιση. Ωστόσο, χάρη στη στήριξη του Phare, η Εσθονική Υπηρεσία Ιδιωτικοποίησης είναι πλέον σε θέση να συμβάλλει στην προετοιμασία των εν λόγω μεγάλων υπηρεσιών και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας για την ιδιωτικοποίησή τους το 1999.

Η στήριξη Phare προς την Εσθονική Υπηρεσία Ιδιωτικοποίησης περιλάμβανε την παροχή στοιχείων που θα καταστήσουν δυνατή τη μελλοντική ιδιωτικοποίηση

- των Εσθονικών Σιδηροδρόμων
- την Εσθονική εταιρία ενέργειας
- της Εσθονικής εταιρίας τηλεπικοινωνιών
- της εταιρίας εξόρυξης πετρελαιοφόρου σχιστόλιθου
- του λιμένα του Tallinn.

Ουγγαρία

Επισκόπηση του έτους

Όπως και το 1997, οι μακροοικονομικές επιδόσεις της Ουγγαρίας διατηρήθηκαν θετικές κατά το 1998. Ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης ανήλθε κατά προσέγγιση σε 4,5 τοις εκατό (σε σύγκριση με το 4,4 τοις εκατό κατά το 1997) και οι εξωτερικοί και εσωτερικοί λογαριασμοί εμφάνισαν σημεία συνεχιζόμενης βελτίωσης. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ήταν 3 τοις εκατό του ΑΕγχΠ (μειωμένο σε σύγκριση με το 6 τοις εκατό του 1997) ενώ το έλλειμμα του προϋπολογισμού μειώθηκε ελαφρά στο 4,5 τοις εκατό του ΑΕΠ (4,6 τοις εκατό το 1997). Οι ξένες άμεσες επενδύσεις διατηρήθηκαν σε σχετικά υψηλό επίπεδο, ανερχόμενες σε 1.500-1.700 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, καθιστώντας δυνατή τη συνέχιση της πτωτικής τάσης του καθαρού εξωτερικού χρέους της Ουγγαρίας, περίπου στα 6.900 εκατομμύρια ευρώ. Ο πληθωρισμός κατά μέσο όρο μειώθηκε και εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 14,9 τοις εκατό ετησίως ενώ και το ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε στο 8,1 τοις εκατό.

Συνεχίστηκαν οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Κατά τη διάρκεια του έτους υλοποιήθηκε η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που απετέλεσε το πρώτο σημαντικό βήμα προς την αναθεώρηση ολόκληρου του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Αξιόλογη πρόοδος είχε ήδη σημειωθεί όσον αφορά τη διαδικασία της ιδιωτικοποίησης, ολοκληρώθηκε η μαζική ιδιωτικοποίηση και συνεχίστηκαν οι πωλήσεις με καταβολή της αξίας σε μετρητά. Τα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις ανήλθαν σε περίπου 1,3 δισεκατομμύρια ευρώ, από τα οποία περισσότερα από τα μισά ήταν σε ξένο συνάλλαγμα. Μετά τις τροπολογίες του 1997 του νόμου περί ιδιωτικοποιήσεων, η κρατική υπηρεσία ιδιωτικοποίησης θα διατηρήσει μερίδιο σε 116 εταιρίες.

Οι τρέχουσες οικονομικές επιδόσεις αναμένεται να συνεχιστούν εφόσον η Ουγγαρία διατηρήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την εναρμόνιση του εμπορίου και την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων. Ωστόσο, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη μεταρρύθμιση του τομέα της υγείας και την εφαρμογή και επιβολή του νομικού πλαισίου, ιδίως όσον αφορά τις υπό ανασυγκρότηση προβληματικές επιχειρήσεις και τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Το 1998 έγιναν βουλευτικές και δημοτικές εκλογές στην Ουγγαρία. Οι βουλευτικές εκλογές οδήγησαν σε αντικατάσταση της κυβέρνησης, γεγονός που αποδεικνύει την ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών της χώρας. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, η κυριότερη εξέλιξη ήταν σαφώς η έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την ΕΕ, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης το Μάρτιο, η έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης, η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Ουγγαρία εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Πρέπει να συνεχιστεί να δίνεται προσοχή στην περισσότερο αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς και τη βελτίωση της κατάστασης των Roma.

Η Ουγγαρία μπορεί να θεωρηθεί ως μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς. Αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα διατηρήσει τις συνθήκες για την εναρμόνιση του εμπορίου και την υπό εξέλιξη αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων.

Ο ρυθμός μεταφοράς της Ουγγαρίας διατηρήθηκε σταθερός και συνοδεύτηκε γενικά από τις κατάλληλες θεσμικές και δημοσιονομικές διατάξεις που διευκόλυναν την υλοποίηση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αν διατηρηθεί η σταθερή πρόοδος της Ουγγαρίας, θα της επιτρέψει να αναλάβει μεσοπρόθεσμα υποχρεώσεις μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι θα επισπευσθεί ο ρυθμός μεταφοράς στον τομέα του περιβάλλοντος.

To Phare το 1998

Στις 17 Δεκεμβρίου 1998, η κυβέρνηση της Ουγγαρίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψαν το εθνικό πρόγραμμα Phare για το (67 εκατομμύρια ευρώ).

Στο πλαίσιο του **εθνικού προγράμματος Phare του 1998**, το Phare θα δώσει προτεραιότητα τόσο στα μέτρα θεσμικής ανάπτυξης όσο και στις επενδύσεις που απαιτούνται προκειμένου να τηρήσει τις υποχρεώσεις μέλους της ΕΕ. Η στήριξη θα εστιαστεί στους τομείς που προσδιορίστηκαν ως βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες στην εταιρική σχέση προσχώρησης.

Για την ενίσχυση της **θεσμικής και διοικητικής ικανότητας** της Ουγγαρίας χορηγήθηκαν 7,8 εκατομμύρια ευρώ. Τα έργα, μέσω συμφωνιών αδελφοποίησης με τα κράτη μέλη, θα εστιαστούν στην ανάπτυξη ενός συστήματος παρακολούθησης των κρατικών ενισχύσεων, στη φορολογία, τις αντιμονοπωλιακές αρχές, τα εποπτικά σώματα και τις επιτροπές λογιστικών ελέγχων και λογιστικών προτύπων. Το Phare θα στηρίξει επίσης τη βελτίωση των χρηματοοικονομικών και στατιστικών δεδομένων, την ενίσχυση των γραφείων κρατικού λογιστικού ελέγχου και κυβερνητικού ελέγχου, τη διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου και τη βελτίωση της διαχείρισης των συνόρων.

Θα χρησιμοποιηθεί επίσης, στήριξη Phare για να συμβάλλει στην περαιτέρω ενσωμάτωση της Ουγγαρίας στην **εσωτερική αγορά** (3 εκατομμύρια ευρώ) μέσω της συνέχισης του έργου για την υιοθέτηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας της Λευκής Βίβλου, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης φορέων δοκιμών και πιστοποίησης. Στον τομέα αυτό η στήριξη θα καλύψει επίσης την ανάπτυξη φορέων

παρακολούθησης της αγοράς και την παροχή εμπειρογνομosύνης όσον αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ.

Το πρόγραμμα **δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων** (15 εκατομμύρια ευρώ) στοχεύει στη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, μέσω της παροχής κατάρτισης και εξοπλισμού για την αστυνομία, τη μεθοριακή αστυνομία, το γραφείο της γενικής εισαγγελίας και την υπηρεσία μετανάστευσης. Η διαχείριση των συνόρων αποτελεί μια προτεραιότητα και τα κεφάλαια θα χρησιμοποιηθούν για τον εκσυγχρονισμό δύο μεγάλων συνοριακών σταθμών στα νότια σύνορα της Ουγγαρίας.

Η στήριξη Phare στον τομέα της **γεωργίας** (16 εκατομμύρια ευρώ) θα συμβάλλει στη δημιουργία συνοριακών σταθμών ελέγχου, την ανάπτυξη συστημάτων κτηνιατρικών και φυτοϋγειονομικών πληροφοριών, την αναβάθμιση των διαγνωστικών εργαστηρίων και την αναβάθμιση των προτύπων του φυτοϋγειονομικού ελέγχου. Το πρόγραμμα για τη γεωργία θα στηρίζει την ανάπτυξη φορέων που θα είναι υπεύθυνοι για τη μελλοντική εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής. Θα επιδιωχθεί η συμμόρφωση με τους κανονισμούς της ΕΕ για τον ποιοτικό έλεγχο και τη διασφάλιση της ποιότητας, όπως επίσης και η ανάπτυξη διαχειριστικών δομών για την εφαρμογή διαρθρωτικών μέτρων και μέτρων γεωργικής ανάπτυξης.

Η αναγκαιότητα της μεταφοράς και της εφαρμογής του περιβαλλοντικού κεκτημένου τονίστηκε στην τακτική έκθεση της Επιτροπής και το πρόγραμμα του 1998 για το **περιβάλλον** (14,2 εκατομμύρια ευρώ) θα εστιαστεί στην εφαρμογή των βασικών περιβαλλοντικών οδηγιών (όπως είναι οι οδηγίες για τη διατήρηση της ποιότητας του αέρα, τα ενδαιτήματα, η οδηγία Seveso), στην ενίσχυση του κεντρικού ταμείου προστασίας περιβάλλοντος για την επίτευξη της πλήρους εναρμόνισης με τα πρότυπα της ΕΕ και στον εκσυγχρονισμό των επιθεωρήσεων περιβάλλοντος.

Όσον αφορά την **περιφερειακή ανάπτυξη**, ένα ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα (7 εκατομμύρια ευρώ) θα στοχεύει στην ανάπτυξη ικανοτήτων προσδιορισμού, σχεδιασμού, υλοποίησης και εποπτείας έργων προκειμένου να βοηθήσει την Ουγγαρία να προετοιμαστεί για τη συμμετοχή της στα διαρθρωτικά ταμεία μετά την προσχώρηση.

Οι τελικοί χρήστες στην Ουγγαρία θα λάβουν στήριξη για τη **συμμετοχή τους σε κοινοτικά προγράμματα** (3 εκατομμύρια ευρώ). Οι επιχορηγήσεις που παρέχονται μέσω κοινοτικών προγραμμάτων καλύπτουν μόνο ένα μέρος του συνολικού κόστους των έργων, γεγονός που σημαίνει ότι οι τελικοί δικαιούχοι πρέπει να συγχρηματοδοτήσουν τη δική τους συμμετοχή. Η εξωτερική στήριξη είναι απαραίτητη προκειμένου οι φορείς και τα άτομα στην Ουγγαρία να αποκομίσουν πλήρη οφέλη από τις δυνατότητες που προκύπτουν από τη συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα. Το Phare θα παράσχει χρηματοδοτική στήριξη στους τελικούς δικαιούχους μιας σειράς προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων Καλειδοσκόπιο, Ariane, Raphael, Ίσες Ευκαιρίες, Life και Save.

Τέλος, 1 εκατομμύριο ευρώ θα συμβάλλουν στη βελτίωση της **διαχείρισης προγραμμάτων** Phare μέσω της σύστασης μιας κεντρικής μονάδας χρηματοδότησης και ανάθεσης συμβάσεων (CFCU).

Μια πρόσθετη χορήγηση 10 εκατομμυρίων ευρώ δεσμεύτηκε το 1998 για τη συνέχιση του προγράμματος Tempus και για το άνοιγμα κοινοτικών προγραμμάτων (για τις δαπάνες για τα «δικαιώματα συμμετοχής»). Πέντε εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν στο πρόγραμμα Tempus για τη χρηματοδότηση 22 κοινών ευρωπαϊκών έργων, μεταξύ των οποίων 14 στον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Επιτεύγματα

Παρόλο που κατά το 1998 ο προγραμματισμός προχώρησε ομαλά, υπήρξαν ορισμένες δυσκολίες όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος. Η ικανότητα εφαρμογής των Ουγγρικών αρχών παρουσίασε μια σταθερώς φθίνουσα πορεία κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Το 1995, το σύνολο των συμβατικών κεφαλαίων του έτους ανήλθε σε περίπου 110 εκατομμύρια ευρώ. Το ποσό αυτό μειώθηκε σε 93 εκατομμύρια ευρώ το 1996, 72 εκατομμύρια ευρώ το 1997 και μόλις 60 εκατομμύρια ευρώ το 1998. Η Επιτροπή συνεργάζεται με τις Ουγγρικές αρχές σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει αυτές τις δυσκολίες.

Τα επιτεύγματα του προγράμματος Phare είναι εμφανή σε πολλούς τομείς.

Στον τομέα της **ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης**, το Phare συνέβαλλε στη δημιουργία ευρωπαϊκών κέντρων μελετών στην Ουγγαρία. Κατόπιν μιας πρόσκλησης για υποβολή προσφορών, 12 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ορίστηκαν ως ευρωπαϊκά κέντρα μελετών το Φεβρουάριο 1998. Το πρόγραμμα ευρωπαϊκών κέντρων μελετών (3 εκατομμύρια ευρώ) παρέχει στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ουγγαρίας τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ολοκληρωμένα προγράμματα κατάρτισης σχετικά με τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Οι κύριες ομάδες-στόχοι είναι οι σπουδαστές και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές, αλλά προσφέρονται μαθήματα και για δημόσιους υπάλληλους, δικηγόρους, δημοσιογράφους, δασκάλους και για την επιχειρηματική κοινότητα.

Ένα στηριζόμενο από το Phare πρόγραμμα **προώθησης των εξαγωγών** σημείωσε επίσης σημαντική επιτυχία. Δέκα εταιρίες πλεκτών ειδών συμμετέχουν στο πρόγραμμα ανάπτυξης της πλεκτοβιομηχανίας που ξεκίνησε με στήριξη Phare. Στόχος του προγράμματος είναι να βοηθήσει τις εταιρίες να αναπτύξουν και να διαθέσουν με αποδοτικό τρόπο στην αγορά τις συλλογές τους. Οι εταιρίες διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μέγεθος, την οργάνωση και την έδρα, αλλά χαρακτηρίζονται από την κοινή επιδίωξη να προσφέρουν προϊόντα υψηλής ποιότητας στις ευρωπαϊκές αγορές. Η πρώτη φάση του έργου (Μάιος 1997 – Μάρτιος 1998) επικεντρώθηκε στην επιλογή των πιθανών Ούγγρων συμμετεχόντων και την ανάπτυξη των φθινοπωρινών-χειμερινών συλλογών τους. Οι συλλογές παρουσιάστηκαν με μεγάλη επιτυχία σε διεθνείς εκθέσεις (με χρηματοδότηση από κεφάλαια Phare). Οι εταιρίες δέχτηκαν παραγγελίες αξίας 60.000 ευρώ κατά τη διάρκεια των εκθέσεων και μόνο. Ήρθαν επίσης σε επαφή με πολλούς εμπόρους χονδρικής και λιανικής πώλησης της ΕΕ. Η δεύτερη φάση του έργου (Μάιος 1998) αποσκοπούσε στη συμμετοχή στο έργο περισσοτέρων εταιριών, ενώ μια νέα συνιστώσα εστιάστηκε στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής ταυτότητας των εταιριών. Οι νέες συλλογές θα παρουσιαστούν στις εμπορικές εκθέσεις της Ευρώπης το 1999.

Το πρόγραμμα Phare για τη δημοκρατία και το πρόγραμμα LIEN σημείωσαν επίσης επιτυχία στην Ουγγαρία, με πολυάριθμα μικρά έργα να παρέχουν στήριξη σε ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων και ατόμων.

Το πρόγραμμα **Δημοκρατία** παρέσχε στήριξη σε 140 ΜΚΟ της Ουγγαρίας κατά τα τελευταία τρία έτη. Για παράδειγμα, ένα μικρό έργο προώθησε την ανάπτυξη και το συντονισμό ΜΚΟ στην επαρχία Szabolcs-Szatmár-Bereg. Με τη δημοσίευση και τη διανομή ενός διμηνιαίου ενημερωτικού δελτίου στις ΜΚΟ της περιοχής, το έργο συνέβαλε στην ενημέρωση των ΜΚΟ σχετικά με εκδηλώσεις, συνεδρίες κατάρτισης και σχετικές προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων. Ένα άλλο έργο συνέβαλε στην εκπαίδευση της νεολαίας των Roma της περιοχής σχετικά με τη δημοκρατία, με διαλέξεις, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε Ουγγρικές οργανώσεις Roma και συνεδρίες κατάρτισης για τους πλέον ταλαντούχους νέους.

Στα επιτυχή μικρά έργα **LIEN** περιλαμβάνονται η λειτουργία διημερεύοντος κέντρου περίθαλψης ατόμων που πάσχουν από τη νόσο Alzheimer και από γεροντική άνοια και των συγγενών τους, παρέχοντας θεραπεία και συμβουλές δύο φορές την εβδομάδα. Ένα άλλο μικρό έργο LIEN παρέσχε στήριξη για τη λειτουργία μιας κινητής υγειονομικής υπηρεσίας συνεχούς λειτουργίας, στελεχωμένης με ψυχολόγους, ψυχιατρικούς βοηθούς και κοινωνικούς λειτουργούς, για την περίθαλψη ψυχιατρικών ασθενών και τοξικομανών και για την παροχή στήριξης στις οικογένειές τους. Η υπηρεσία πραγματοποιεί κατ' οίκον επισκέψεις μετά από κλήσεις έκτακτης ανάγκης.

Η υλοποίηση του προγράμματος Phare στην Ουγγαρία θα βελτιωθεί με τη δημιουργία ενός εθνικού ταμείου και μιας κεντρικής μονάδας χρηματοδότησης και συντονισμού το Δεκέμβριο 1998. Τον Ιούλιο 1998, η νεοεκλεγείσα κυβέρνηση διόρισε επίσης έναν υπουργό, υπεύθυνο για το Phare, αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα της διασφάλισης της αποτελεσματικής υλοποίησης.

Περιπτώσιολογική μελέτη: Στήριξη για MME

Στον τομέα των MME, το Phare βοήθησε τις MME σε διάφορες επαρχίες, συμπεριλαμβανομένων των επαρχιών Bacs-Kiskun, Borsod και Nograd. Μέσω ενός ταμείου μικρών έργων που χορήγησε μη επιστρεπτέες ενισχύσεις 3.900 ευρώ, το Phare βοήθησε τοπικούς επιχειρηματίες να επεκτείνουν τις επιχειρήσεις τους, να βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας.

Στην επαρχία Borsod, για παράδειγμα, ένας άνεργος άνοιξε ένα αρτοποιείο ως οικογενειακή επιχείρηση. Παρακολούθησε χρηματοδοτούμενη από το Phare κατάρτιση και έλαβε μια πίστωση μικρής κλίμακας για να ξεκινήσει την επιχείρηση. Με τη βοήθεια της πίστωσης αγόρασε ένα συνεργείο αυτοκινήτων, το μετέτρεψε στο κατάλληλο για την επιχείρησή του οίκημα και στη συνέχεια ήταν σε θέση να προσλάβει δύο ακόμη άτομα. Συνέχισε να επεκτείνει την επιχείρησή του και σήμερα είναι ιδιοκτήτης ενός από τα μεγαλύτερα αρτοποιεία της περιφέρειας, παρέχοντας εισόδημα σε 20 οικογένειες.

Ένα άλλο παράδειγμα επιτυχίας στον τομέα των MME αποτελεί η σύσταση μιας εταιρίας ελεγκτών, με εμπειρογνωμοσύνη στη λογιστική, τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση, υπηρεσίες για τις οποίες υπάρχει επείγουσα ζήτηση από τον αυξανόμενο αριθμό των MME στις περιφέρειες. Οι ιδρυτές της εταιρίας παρακολούθησαν χρηματοδοτούμενες από το Phare συνεδριάσεις παροχής συμβουλών και έλαβαν μια πίστωση μικρής κλίμακας, με την οποία αγόρασαν ειδικό λογισμικό και εξοπλισμό τεχνολογίας των πληροφοριών. Σήμερα η επιχείρηση απασχολεί επτά άτομα και παρέχει υπηρεσίες σε περίπου 100 MME.

Λετονία

Επισκόπηση του έτους

Κατά το 1998 η οικονομία της Λετονίας αναπτύχθηκε ικανοποιητικά από την άποψη τόσο των μακροοικονομικών επιδόσεων όσο και από εκείνη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η συνολική οικονομική ανάπτυξη για το έτος ήταν 3,6 τοις εκατό. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 1998, το ΑΕγχΠ αυξήθηκε σε 6,4 τοις εκατό, όμως στη συνέχεια παρουσίασε μείωση μετά την οικονομική κρίση της Ρωσίας. Τα ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών εξακολούθησαν να αυξάνουν κατά το 1998. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών αυξήθηκε από 6,3 τοις εκατό του ΑΕγχΠ κατά το 1997 σε 11 τοις εκατό το 1998. Ο δημοσιονομικός ισολογισμός του γενικού προϋπολογισμού ήταν σε ισορροπία, αλλά τα φορολογικά έσοδα παρουσίασαν απότομη μείωση στο τέλος του έτους. Συνεχίστηκε επίσης η πτωτική τάση του πληθωρισμού, ο οποίος τον Ιανουάριο 1999 έφθασε να είναι μόλις 2,8 τοις εκατό. Η δηλωμένη ανεργία αυξήθηκε από 7 τοις εκατό στα τέλη του 1997 σε 9,2 τοις εκατό στα τέλη του 1998.

Ως τις αρχές Οκτωβρίου 1998, 1.039 από τις 1.097 επιχειρήσεις που είχαν επιλεγεί για ιδιωτικοποίηση από το 1994 είχαν μεταβιβάσει την πλειοψηφία των μετοχών τους σε ιδιώτες. Ωστόσο, η ολοκλήρωση της πώλησης ορισμένων από τις εναπομείνουσες μεγάλες κρατικές επιχειρήσεις (κυρίως στον τομέα της υποδομής) θα μπορούσε ενδεχομένως να αποδειχθεί προβληματική και να καθυστερήσει την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης. Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων συνέχισαν να αυξάνονται και η Λετονία αποτελεί μια από τις χώρες με τις μεγαλύτερες επιδόσεις στην περιοχή όσον αφορά τις κατά κεφαλή ξένες άμεσες επενδύσεις. Και ο τραπεζικός τομέας σημείωσε καλές επιδόσεις, αλλά στα μέσα του έτους επλήγη από τη ρωσική οικονομική κρίση, η οποία οδήγησε τις περισσότερες τράπεζες της Λετονίας σε απώλειες.

Οι δημοκρατικοί θεσμοί εξακολούθησαν να αναπτύσσονται θετικά κατά το 1998, με ικανοποιητική λειτουργία της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας. Οι εκλογές του Οκτωβρίου οδήγησαν στον περιορισμό του αριθμού των κομμάτων που αντιπροσωπεύονται στο κοινοβούλιο. Ο πρωθυπουργός Kristopans σχημάτισε κυβέρνηση μειοψηφίας ενός συνασπισμού τριών κεντροδεξιών κομμάτων. Ο σχηματισμός της εν λόγω κυβέρνησης κατέστη δυνατός χάρη στην υποστήριξη των σοσιαλδημοκρατών, με τους οποίους υπεγράφη στη συνέχεια μια συμφωνία συνεργασίας και τους παραχωρήθηκε ένα υπουργείο (Υπουργείο Γεωργίας).

Μετά το δημοψήφισμα της 3ης Οκτωβρίου, η Λετονία αποφάσισε να φιλελευθεροποιήσει τη νομοθεσία περί ιθαγένειας. Καταργήθηκε το «σύστημα των παραθύρων» που περιόριζε τις αιτήσεις για πολιτογράφηση σε ορισμένες ομάδες ηλικιών και, εκτός αυτού, μπορούν πλέον να αποκτήσουν τη Λετονική υπηκοότητα απάτριδα παιδιά που έχουν γεννηθεί στη Λετονία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτήσεων πολιτογράφησης στα τέλη του 1998.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η θέση σε ισχύ της ευρωπαϊκής συμφωνίας την 1η Φεβρουαρίου, η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης το Μάρτιο, η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και του εθνικού προγράμματος της Λετονίας για την ολοκλήρωση στην

ΕΕ, καθώς και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο. Η αναλυτική εξέταση του κεκτημένου (ή διαδικασία ελέγχου) ξεκίνησε στις 3 Απριλίου.

**Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
Νοέμβριος 1998**

Η Λετονία εξακολουθεί να πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε στην αντιμετώπιση των αδυναμιών που προσδιορίζονται στις γνωμοδοτήσεις και τις προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης, ιδίως όσον αφορά την ένταξη των μη πολιτών. Περαιτέρω προσοχή πρέπει να δοθεί στην προώθηση της εκμάθησης της Λετονικής γλώσσας μεταξύ των μη πολιτών, τη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα, την ενίσχυση του δικαστικού σώματος και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Λετονία συνέχισε να σημειώνει πρόοδο όσον αφορά την καθιέρωση της οικονομίας της αγοράς και έχει προχωρήσει πολύ ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης.

Σημαντική πρόοδος σημειώθηκε όσον αφορά τη μεταφορά του κεκτημένου, ωστόσο πρέπει να παγιωθεί η ικανότητα εφαρμογής και επιβολής αυτού. Υπό αυτή την προϋπόθεση, η Λετονία θα είναι μεσοπρόθεσμα σε θέση να εφαρμόσει αποτελεσματικά το κεκτημένο.

To Phare το 1998

Στη Λετονία χορηγήθηκαν συνολικά 32,5 εκατομμύρια ευρώ βάσει του προϋπολογισμού του Phare για το 1998, προκειμένου να στηριχθεί η προσχώρηση της Λετονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με τις προτεραιότητες στις οποίες δίδεται έμφαση στην εταιρική σχέση προσχώρησης και το εθνικό πρόγραμμα της Λετονίας για την ολοκλήρωση στην ΕΕ. Η στήριξη Phare για τις προετοιμασίες προσχώρησης της Λετονίας διοχετεύθηκε μέσω τεσσάρων κυρίων προγραμμάτων, ήτοι του εθνικού προγράμματος Phare (21 εκατομμύρια ευρώ), του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας (2,5 εκατομμύρια ευρώ), της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας (5 εκατομμύρια ευρώ) και της συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης (4 εκατομμύρια ευρώ).

Σύμφωνα με τις προτεραιότητες προσχώρησης, το **εθνικό πρόγραμμα του 1998** εστιάστηκε σε μια σειρά βασικών τομέων και προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένων:

- των μεταφορών (2,5 εκατομμύρια ευρώ)
- του περιβάλλοντος (4 εκατομμύρια ευρώ)
- της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (2,2 εκατομμύρια ευρώ)
- της ευθυγράμμισης με την εσωτερική αγορά (1,3 εκατομμύρια ευρώ)
- της ενίσχυσης της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας (6,037 εκατομμύρια ευρώ)

- της γεωργίας (1,6 εκατομμύρια ευρώ)
- της επίσπευσης της ενσωμάτωσης των μη πολιτών (1 εκατομμύριο ευρώ).

Στο πλαίσιο της **χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας**, 5 εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για την αποκατάσταση των σιδηροδρόμων στο σιδηροδρομικό άξονα ανατολής-δύσης. Αυτό το έργο ανακατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής αποτελεί μέρος ενός μεγαλύτερου έργου για την ανακατασκευή περίπου 340 χλμ. σιδηροδρομικής γραμμής στον διευρωπαϊκό διαμετακομιστικό διάδρομο ανατολής-δύσης κατά την περίοδο 1998-2002.

Στο πλαίσιο του **προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας** για τη Βαλτική του 1998 (Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία και Πολωνία), στη Λετονία χορηγήθηκαν συνολικά 2,5 εκατομμύρια ευρώ. Το εν λόγω πρόγραμμα αποτελείται από τέσσερις κύριες συνιστώσες:

- Το Phare θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας των τοπικών αρχών για τη διαχείριση των έργων διασυνοριακής συνεργασίας και γενικότερα των δημόσια χρηματοδοτούμενων δραστηριοτήτων (Λετονία: 100.000 ευρώ).
- Με στόχο τον περιορισμό της ρύπανσης της βαλτικής θάλασσας και των σχετικών με αυτή κινδύνων για την υγεία, το Phare θα χρηματοδοτήσει αποχετευτικά έργα στις πόλεις Ainazi και Saulkrasti (1,025 εκατομμύρια ευρώ).
- Το Phare θα χρηματοδοτήσει κατασκευαστικά έργα για τη βελτίωση της ασφάλειας της οδικής κυκλοφορίας και τον περιορισμό της συμφόρησης των μεταφορών στο τμήμα της Βαλτικής οδού που διέρχεται από την πόλη Bauska (400.000 ευρώ).
- Το Phare θα συγχρηματοδοτήσει την κατασκευή ενός χώρου αποθήκευσης για μολυσμένα προσχωματικά υλικά στο λιμένα της πόλης Līeraja, προκειμένου να περιοριστεί η περιβαλλοντική ζημία που προκαλείται από την εκβάθυνση του λιμένα (975.000 ευρώ).

Το 1998, η Λετονία έλαβε επίσης στήριξη από τη **συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση**. Βοήθεια θα παρασχεθεί για τη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων δώδεκα ως δεκαπέντε επιχειρήσεων μέσω μεγέθους σε τρεις ή τέσσερις διαφορετικούς τομείς, σε συνδυασμό με τα συστήματα επανακατάρτισης και επαναπασχόλησης για εργαζόμενους που υφίστανται τις επιπτώσεις της διαδικασίας αναδιάρθρωσης (2 εκατομμύρια). Εκτός αυτού, θα παρασχεθεί στήριξη για ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα μέτρων κατά της διαφθοράς (2 εκατομμύρια ευρώ), συμπεριλαμβανομένης μιας νομοθετικής συνιστώσας, της κατάρτισης των δημοσίων υπαλλήλων, της αστυνομίας και των τελωνειακών υπαλλήλων, καθώς και μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης του κοινού.

Εκτός από αυτές τις νέες αναλήψεις υποχρεώσεων, το 1998 ξεκίνησε μια σειρά προγραμμάτων και έργων, ενώ συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν έργα προηγούμενων ετών. Ήτοι:

- Στον τομέα της **δημόσιας διοίκησης**, το έργο για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (3,7 εκατομμύρια ευρώ) ξεκίνησε το Νοέμβριο 1998. Μεγάλο σε συνεισφορά και κάλυψη, το έργο αυτό αναμένεται να παίζει κεντρικό ρόλο στην προετοιμασία της Λετονίας για την προσχώρηση.

- Στο τομέα της **παιδείας**, το 1998 υπεγράφη με το **Υπουργείο Παιδείας** μια συμφωνία χρηματοδότησης (100.000 ευρώ) για τη στήριξη της προετοιμασίας της Λετονίας για συμμετοχή σε κοινοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Το Νοέμβριο 1998, το συμβούλιο σύνδεσης υιοθέτησε την απόφαση για τη συμμετοχή της Λετονίας στα προγράμματα Leonardo, Σωκράτης και Νεολαία για την Ευρώπη. Κατά το 1998, το Phare εξακολούθησε επίσης να παρέχει στήριξη για τη γλωσσική κατάρτιση ατόμων που δεν μιλούν τη Λετονική γλώσσα. Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από τα προγράμματα του 1996, 1997 και 1998, υποστηρίζεται από ορισμένους διμερείς χορηγούς και διαχειρίζεται από το πρόγραμμα ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Το Phare αποτελεί σήμερα το μόνο κύριο χρηματοδότη του προγράμματος γλωσσικής κατάρτισης του προγράμματος ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών στη Λετονία. Στη Λετονία χορηγήθηκε επίσης ένας προϋπολογισμός 1 εκατομμυρίου ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση έξι κοινών ευρωπαϊκών έργων, από τα οποία δύο αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.
- Κατά το 1998 ξεκίνησαν ή ολοκληρώθηκαν ορισμένα **περιβαλλοντικά** έργα, χρηματοδοτούμενα από προηγούμενα προγράμματα. Το έργο παροχής ύδατος Daugavpils (πρόγραμμα 1995, 1,76 εκατομμύρια ευρώ) ξεκίνησε το Σεπτέμβριο 1998, ενώ το έργο του αποχετευτικού συστήματος Jurmala (1,9 εκατομμύρια ευρώ) ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 1998. Υπήρξε συμφωνία για την παροχή τεχνικής βοήθειας (1 εκατομμύριο ευρώ, πρόγραμμα 1997) Λετονικό ταμείο περιβαλλοντικών επενδύσεων και υπογράφηκε μια συμφωνία χρηματοδότησης (2 εκατομμύρια ευρώ).
- Στον τομέα των **υποδομών**, το 1998 ολοκληρώθηκαν δύο μεγάλα έργα μεταφορών στα πλαίσια του Phare, το κέντρο ελέγχου ναυσιπλοΐας στο λιμένα της Ρίγα (1,5 εκατομμύρια ευρώ) και η προμήθεια σιδηροτροχιών για τη σιδηροδρομική σύνδεση Rezekne-Zilupe (2,6 εκατομμύρια ευρώ). Στον τομέα της ενέργειας, ανατέθηκε η σύμβαση για το ταμείο ενεργειακής αποτελεσματικότητας στα πλαίσια του Phare, χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα του 1995, και επιλέχθηκε μια εκτελούσα τράπεζα για συγχρηματοδότηση.
- Η **ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα** εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα στη Λετονία. Ξεκίνησε ένα έργο πλαίσιο που θα παρέχει στήριξη σε επιχειρήσεις για την ανάπτυξη των εξαγωγών (300.000 ευρώ), στο οποίο συμμετέχουν το Υπουργείο Οικονομίας, η υπηρεσία ανάπτυξης της Λετονίας (LDA), το εμπορικό επιμελητήριο και η ένωση εργοδοτών. Το 1998 συνεχίστηκε η παροχή στήριξης Phare στην LDA (1,65 εκατομμύρια ευρώ) για την ανάπτυξη των εξαγωγών και την προώθηση των ξένων άμεσων επενδύσεων. Η υπηρεσία ιδιωτικοποιήσεων της Λετονίας έλαβε επίσης στήριξη (2,2 εκατομμύρια ευρώ), με έμφαση στην ιδιωτικοποίηση των υπόλοιπων κρατικών επιχειρήσεων. Τον Ιανουάριο 1999 ολοκληρώθηκε ένα μεγάλο έργο στα πλαίσια του Phare για τη στήριξη των ΜΜΕ (5,2 εκατομμύρια ευρώ). Δημιουργήθηκαν επιχειρηματικά συμβουλευτικά κέντρα που θα παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες ιδίως σε επιχειρήσεις μικρού και μέσου μεγέθους, ως τμήμα της στρατηγικής για την προώθηση της καλλιέργειας της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα.
- Στον **κοινωνικό τομέα**, το Σεπτέμβριο 1998 ξεκίνησε ένα έργο στα πλαίσια του Phare (αξίας 0,9 εκατομμυρίων ευρώ) που αποσκοπεί στην σχετιζόμενη με την

προσχώρηση παροχή στήριξης για τη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής προστασίας της Λετονίας. Κατά το 1998 συνεχίστηκε επίσης η παροχή στήριξης για την προσέγγιση της νομοθεσίας στον τομέα της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας. Το σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης της Λετονίας βρίσκεται επί του παρόντος υπό μεταρρύθμιση, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της οικονομικής αποτελεσματικότητας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Η στήριξη Phare εστιάζεται σε τρεις κύριους τομείς, ήτοι στην αναδιάρθρωση των οικονομικών του τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και την αναδιάρθρωση του φαρμακευτικού τομέα.

- Η διαδικασία **προσέγγισης της νομοθεσίας** εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα και το Φεβρουάριο 1998 ξεκίνησε το έργο ALL (προσέγγιση της Λετονικής νομοθεσίας), αξίας 4 εκατομμυρίων ευρώ. Το έργο αυτό βοηθά τα υπουργεία της Λετονίας και το γραφείο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (EIB) να συντάξουν και να εφαρμόσουν 992 οδηγίες που αποτελούν μέρος της Λευκής Βίβλου ή σχετίζονται με τα πρώτα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Το Phare παρέχει επίσης στήριξη για την ενίσχυση του **κοινοβουλίου** της Λετονίας (Saeima). Το 1998 ξεκίνησαν δύο νέα έργα, από τα οποία το πρώτο υποστηρίζει το νομικό γραφείο στην ανάλυση της νομικής συμμόρφωσης, ενώ το δεύτερο παρέχει κατάρτιση για τα μέλη του κοινοβουλίου και το προσωπικό και ευαισθητοποιεί το κοινό σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.
- Ο **τομέας της γεωργίας** αποκομίζει επίσης οφέλη από σημαντική στήριξη στα πλαίσια του Phare και επί του παρόντος βρίσκονται σε εξέλιξη τρία μεγάλα έργα. Στο πλαίσιο της στήριξης για τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας (1,2 εκατομμύρια ευρώ), διάφορες δραστηριότητες σε επιλεγμένες πειραματικές περιφέρειες παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκπόνηση μιας πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης στη Λετονία. Η στήριξη θεσμικής ανάπτυξης (1,8 εκατομμύρια ευρώ) για το Υπουργείο Γεωργίας περιλαμβάνει κατάρτιση, ανάλυση πολιτικής, προσέγγιση της νομοθεσίας και αναδιοργάνωση του ίδιου του υπουργείου. Ένα τρίτο έργο παρέχει στήριξη για τη βελτίωση των ποιοτικών ελέγχων των ειδών διατροφής (1,8 εκατομμύρια ευρώ). Τέλος, στο πρόγραμμα Phare του 1998 προβλέπεται ένα σχέδιο αδελφοποίησης που αποσκοπεί να συνδράμει το Υπουργείο Γεωργίας της Λετονίας στην εφαρμογή του κεκτημένου της ΕΕ. Ως εταίροι αδελφοποίησης για το έργο επιλέχθηκαν η Γερμανία και η Γαλλία.

Το 1998 ξεκίνησαν έργα στα πλαίσια του Phare σε ορισμένους άλλους τομείς:

- Τεχνική βοήθεια για το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων της Λετονίας (0,6 εκατομμύρια ευρώ)
- Ένα σχέδιο αδελφοποίησης με την Krajbanka (0,47 εκατομμύρια ευρώ)
- Συμβουλευτική μονάδα πολιτικής και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του Υπουργείου Οικονομίας (0,76 εκατομμύρια ευρώ)
- Πρότυπο έργο σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης (0,475 εκατομμύρια ευρώ)
- Φάση II της παροχής στήριξης προς το γραφείο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (1 εκατομμύριο ευρώ).

Επιτεύγματα

Στη Λετονία, απτά αποτελέσματα υπήρξαν στον τομέα των **μεταφορών**, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη των λιμένων και των σιδηροδρόμων της χώρας. Η στήριξη Phare σε αυτούς τους δύο ζωτικής σημασίας και αλληλένδετους τομείς συμβάλλει στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των μεταφορών και κατά συνέπεια των εμπορικών δεσμών με τους οικονομικούς εταίρους της Λετονίας.

Η Λετονία διαθέτει μεγάλους λιμένες στις πόλεις Ρίγα, Ventspils και Liepaja και η στήριξη Phare εστιάστηκε στο να εξασφαλίσει ότι οι λιμένες αυτοί θα εξακολουθήσουν να αποτελούν το επίκεντρο του δικτύου μεταφορών και διανομής της Λετονίας, παρέχοντας ανταγωνιστικές υπηρεσίες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για παράδειγμα, ο λιμένας της Ρίγα έχει δυνατότητα εξυπηρέτησης περίπου 15 εκατομμυρίων τόνων και διαθέτει εγκαταστάσεις υποστήριξης εμπορευματοκιβωτίων, γενικού φορτίου και χύδην προϊόντων. Με στήριξη Phare ύψους 1,5 εκατομμυρίων ευρώ, ο λιμένας της Ρίγα διαθέτει σήμερα ένα σύγχρονο κέντρο ελέγχου της ναυσιπλοΐας, εξοπλισμένο με ένα σύστημα υψηλής απόδοσης για τον έλεγχο της ναυσιπλοΐας. Εκτός αυτού, το Phare συνεισέφερε στη χρηματοδότηση πολλών εγκαταστάσεων ασφαλείας, όπως είναι το σύστημα ηχητικών βυθομετρητών, το σύστημα ασύρματης επικοινωνίας για έρευνα και διάσωση και την ανανέωση των βοηθημάτων ναυσιπλοΐας (συνολική στήριξη Phare 1,75 εκατομμύρια ευρώ).

Στον τομέα των σιδηροδρόμων, τα σημαντικότερα έργα Phare εστιάστηκαν στην ανάπτυξη του βασικού διάδρομου μεταφορών ανατολής-δύσης που συνδέει τους τρεις λιμένες της Λετονίας με την οικονομική ενδοχώρα της Ρωσίας και της Λευκορωσίας. Η ανακατασκευή της σιδηροδρομικής σύνδεσης μεταξύ Ventspils, Krustpils και Rezekne στα σύνορα με τη Ρωσία, περιλαμβάνει τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρομικών συρμών, την κατάργηση των ισόπεδων διαβάσεων και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος σηματοδότησης. Το Phare παρέσχε 2,6 εκατομμύρια ευρώ ως συνεισφορά στη χρηματοδότηση της προμήθειας σιδηροτροχιών και, μέσω του προγράμματος του 1998, θα χρηματοδοτήσει τη δεύτερη δόση (5 εκατομμύρια ευρώ) για την προμήθεια σιδηροτροχιών μαζί με την εγκατάσταση ενός σύγχρονου συστήματος συγκόλλησης. Πρόσθετη δανειακή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την ΕΤΑΑ (55 εκατομμύρια ευρώ) χρησιμοποιείται για την αποκατάσταση της γραμμής και της υποδομής των σιδηροδρόμων στο λιμένα Ventspils.

Περιπτώσιολογική μελέτη: Παροχή στήριξης στο Υπουργείο Οικονομικών και το Δημόσιο Ταμείο

Ως μέρος των προετοιμασιών της Λετονίας για προσχώρηση στην ΕΕ, το Phare παρέχει τεχνογνωσία στο Υπουργείο Οικονομικών και το Δημόσιο Ταμείο από τον Ιούνιο 1996 (προϋπολογισμός 2,5 εκατομμύρια ευρώ). Το έργο εστιάστηκε στη δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης των οικονομικών της Λετονίας.

Η κύρια αποστολή του έργου ήταν η αναδιοργάνωση βασικών διευθύνσεων εντός του Υπουργείου Οικονομικών και του Δημοσίου Ταμείου. Επήλθε συμφωνία με τη διοίκηση για αλλαγές σε διαρθρωτικά επίπεδα και σε επίπεδο περιγραφής καθηκόντων εργασίας για το προσωπικό που κατέχει θέσεις κλειδιά. Με τη βοήθεια της ομάδας του έργου συγκροτήθηκαν διυπηρεσιακές ομάδες εργασίας που βοήθησαν στην προώθηση της εσωτερικής επικοινωνίας εντός του υπουργείου ως σύνολο.

Εθνικοί εμπειρογνώμονες κατάρτισης του προϋπολογισμού και εμπειρογνώμονες σε θέματα μακροοικονομίας συνεργάστηκαν για τον επανασχεδιασμό της διαδικασίας κατάρτισης του προϋπολογισμού. Σχεδιαστήκαν μεσοπρόθεσμα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μοντέλα για να βοηθήσουν το υπουργείο στη διαδικασία σχεδιασμού, παρέχοντας τη δυνατότητα διενέργειας αξιόπιστων προβλέψεων. Εφαρμόστηκαν σύγχρονες τεχνικές διαχείρισης κεφαλαίων για να παράσχουν κατευθύνσεις στο Δημόσιο Ταμείο όσον αφορά τη διαχείριση του εθνικού χρέους. Το έργο συνέβαλλε επίσης στην ανάπτυξη, εντός του Δημοσίου Ταμείου, κρατικών λογιστικών λειτουργιών και προτύπων υποβολής εκθέσεων που ανταποκρίνονται στη βέλτιστη διεθνή πρακτική. Η ανάπτυξη μιας στρατηγικής τεχνολογίας των πληροφοριών καλύφθηκε επίσης από το εν λόγω έργο.

Το έργο προβλέπεται να διαρκέσει ως τον Οκτώβριο του 1999.

Λιθουανία

Επισκόπηση του έτους

Κατά το 1998, η οικονομία της Λιθουανίας εξακολούθησε να σημειώνει σημαντική πρόοδο τόσο από την άποψη των μακροοικονομικών επιδόσεων όσο και από εκείνη των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η αύξηση του ΑΕγχΠ εκτιμάται ότι ανήλθε σε 5,2 τοις εκατό (5,7 τοις εκατό το 1997). Παρ' όλο που οι εξωτερικοί λογαριασμοί παρέμειναν προβληματικοί – το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών έφτασε στο 13 τοις εκατό του ΑΕγχΠ – οι εσωτερικοί λογαριασμοί εξακολούθησαν να βελτιώνονται, γεγονός που αποδεικνύεται από το έλλειμμα του προϋπολογισμού που μειώθηκε μόλις στο 0,3 τοις εκατό του ΑΕγχΠ την 1η Οκτωβρίου. Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων ήταν σημαντικές και το 1998 εκτιμάται ότι ανήλθαν στο συνολικό ποσό των 1,7 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το εξωτερικό χρέος της Λιθουανίας συνέχισε την αυξητική του πορεία, φθάνοντας τα 1,32 δισεκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, ο πληθωρισμός κατά μέσο όρο παρέμεινε χαμηλός, στο 2,4 τοις εκατό ετησίως. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε ελαφρά στο 6,4 τοις εκατό (6,7 τοις εκατό το 1997).

Η ιδιωτικοποίηση συνεχίστηκε κατά το 1998. Κατά τους πρώτους 11 μήνες του έτους ιδιωτικοποιήθηκαν 344 εταιρίες, αποφέροντας έσοδα 495 εκατομμυρίων ευρώ. Οι δραστηριότητες του ιδιωτικού τομέα καλύπτουν σχεδόν το 70 τοις εκατό του ΑΕγχΠ στη Λιθουανία και το 68,4 τοις εκατό του εργατικού δυναμικού απασχολείται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Προκειμένου να διατηρηθούν οι σημερινές οικονομικές επιδόσεις υφίσταται ανάγκη για περαιτέρω διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και για τη συνέχιση της ιδιωτικοποίησης. Απαιτούνται επίσης πρόσθετες προσπάθειες όσον αφορά την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων και την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών.

Το 1998, η Λιθουανία εξακολούθησε να απολαμβάνει πολιτική σταθερότητα και ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών της θεσμών. Μετά από τις νομότυπες και διαφανείς προεδρικές εκλογές του Δεκεμβρίου 1997 και του Ιανουαρίου 1998, στις 26 Φεβρουαρίου 1998 ανέλαβε τα καθήκοντά του ο νέος πρόεδρος, ο κ. Adamkus. Η μεταβίβαση της εξουσίας πραγματοποιήθηκε ομαλά και σύμφωνα με το νόμο.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 υπήρξαν η θέση σε ισχύ της ευρωπαϊκής συμφωνίας, η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης το Μάρτιο, η υπογραφή της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο. Η τακτική έκθεση τόνισε ότι η Λιθουανία είχε σημειώσει σημαντική πρόοδο, παρ' όλο που είναι αναγκαία η λήψη πρόσθετων μέτρων προτού θεωρηθεί ότι πληροί τα οικονομικά κριτήρια της Κοπεγχάγης (βλ. παρακάτω πίνακα).

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Λιθουανία εξακολουθεί να πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Οφείλει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και να συνεχίσει τη διαδικασία μεταρρύθμισης του δικαστικού σώματος.

Η συνέχιση της εφαρμογής των υπόλοιπων στοχοθετημένων μεταρρυθμίσεων αναμένεται να ολοκληρώσει την καθιέρωση μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς και να παράσχει στη Λιθουανία τη δυνατότητα να σημειώσει την πρόοδο που είναι απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης.

Περαιτέρω προσπάθειες απαιτούνται στον τομέα της εσωτερικής αγοράς και για την θέσπιση ενός ολοκληρωμένου μακροπρόθεσμου ενεργειακού σχεδίου που θα περιλαμβάνει το κλείσιμο της Ignalina. Η Λιθουανία σημείωσε πρόοδο όσον αφορά τη μεταφορά του κεκτημένου, έστω και ανομοιογενή. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την παγίωση της ικανότητας εφαρμογής και επιβολής.

To Phare το 1998

Σύμφωνα με τους νέους προσανατολισμούς του Phare, το πρόγραμμα Phare του 1998 για τη Λιθουανία εστιάστηκε στην παροχή βοήθειας σε τομείς που συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με την προσχώρηση της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παροχή στήριξης Phare προς τη Λιθουανία κατά το 1998 βασίστηκε στις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης. Εκτός από τις δύο κύριες συνιστώσες του προγράμματος, τη θεσμική ανάπτυξη και τη στήριξη των επενδύσεων, το 1998 το Phare συνεισέφερε για πρώτη φορά επίσης στη συμμετοχή της Λιθουανίας σε προγράμματα της ΕΕ.

Η στήριξη Phare για τις προετοιμασίες προσχώρησης της Λιθουανίας διοχετεύθηκε μέσω τεσσάρων κυρίων προγραμμάτων. Εκτός από το εθνικό πρόγραμμα Phare (με προϋπολογισμό 32 εκατομμύρια ευρώ), η Λιθουανία έλαβε στήριξη στο πλαίσιο του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας, της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας και της συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης που πρόσθεσαν 12 ακόμη εκατομμύρια ευρώ, ανεβάζοντας τη συνολική στήριξη στα 44 εκατομμύρια ευρώ κατά το 1998. Η δημιουργία του εθνικού ταμείου και η έναρξη της λειτουργίας του διαχειριστικά και διοικητικά αποκεντρωμένου συστήματος στη Λιθουανία επέφερε σημαντικές αλλαγές στην υλοποίηση του προγράμματος.

Σημαντικές τομεακές χορηγήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος του 1998 προορίζονται για τους τομείς των μεταφορών (4 εκατομμύρια ευρώ), της ενέργειας (5 εκατομμύρια ευρώ), του περιβάλλοντος (4,8 εκατομμύρια ευρώ) καθώς και της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (3,5 εκατομμύρια ευρώ). Τα έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος χρηματοδοτούνται επίσης μέσω του

προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας και της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας.

Εκτός από τις νέες χρηματοδοτήσεις, στους τρεις αυτούς τομείς ξεκίνησαν ή ολοκληρώθηκαν ορισμένα έργα Phare. Στον τομέα των **μεταφορών** ολοκληρώθηκε η προμήθεια σιδηροτροχιών (5,1 εκατομμύρια ευρώ) για την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα IX ανατολής-δύσης. Το έργο αυτό αποτελεί μέρος της γενικής αποκατάστασης της σιδηροδρομικής σύνδεσης Vilnius-Kaunas-Klaipeda. Το Phare συνεισέφερε επίσης στην ανακαίνιση ορισμένων τμημάτων της Βαλτικής οδού στο διάδρομο I.

Ο τομέας της **ενέργειας** λαμβάνει συνεχή στήριξη Phare από το 1991. Το 1998 ολοκληρώθηκαν με επιτυχία πολλά έργα, ήτοι η κατάρτιση ενός νομοσχεδίου για τη συντήρηση της ενέργειας, η προετοιμασία της κανονιστικής νομοθεσίας για τον τομέα της ενέργειας και μια αξιολόγηση των δυνατοτήτων χρήσης ανανεώσιμων ενεργειακών πόρων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε επίσης στη στήριξη της αναθεώρησης της εθνικής ενεργειακής στρατηγικής. Ολοκληρώθηκαν πολλά έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένου του αγωγού αερίου Panevezys-Siauliai (βλ. παρακάτω πίνακα) και του δικτύου διανομής αερίου στην Utena. Κατά τη διάρκεια του έτους ξεκίνησαν επίσης πολλά έργα, όπως η παροχή εξοπλισμού για την κρατική εγκατάσταση αποθήκευσης βαρέως πετρελαίου στο Vilnius και η υπόγεια εγκατάσταση αποθήκευσης αερίου στο Vaskai.

Το 1997, η Λιθουανία έλαβε στήριξη πολλών χορηγών για τη βελτίωση της ασφάλειας στον πυρηνικό σταθμό της Ignalina. Το πρόγραμμα του 1998 θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη για την ανάπτυξη των ικανοτήτων της επιθεώρησης ασφάλειας της πυρηνικής ενέργειας, για ένα σχέδιο παροπλισμού του σταθμού της Ignalina και για την προετοιμασία της εθνικής ενεργειακής πολιτικής. Εκτός αυτού, στο πλαίσιο του πυρηνικού προγράμματος με συμμετοχή πολλών χωρών χορηγήθηκαν 19 εκατομμύρια ευρώ για το δεύτερο σύστημα κράτησης αντιδραστήρα της Ignalina.

Τα έργα Phare στον τομέα του **περιβάλλοντος** εστιάζονται σε δραστηριότητες προσέγγισης της νομοθεσίας και ανάπτυξης υποδομών. Ένα μεγάλο έργο παρέχει από το 1997 στήριξη στο Υπουργείο Προστασίας Περιβάλλοντος για τις προενταξιακές προετοιμασίες και έχει συμβάλει στην ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής για την προσέγγιση της νομοθεσίας σε αυτόν τον τομέα. Η στήριξη του 1998 θα συνεχίσει το έργο προηγούμενων προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένου του έργου για τη μεταφορά του περιβαλλοντικού κεκτημένου. Ο τομέας έλαβε επίσης χρηματοδότηση για επενδύσεις υποδομής. Το 1998 συνεχίστηκαν τα έργα επεξεργασίας στερεών και υγρών αποβλήτων στις πόλεις Kaunas και Klaipeda και η ανακατασκευή του συστήματος έλεγχου ρύπανσης της ατμόσφαιρας αναμένεται να ολοκληρωθεί με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα του 1998.

Το 1998 έγιναν τα πρώτα βήματα για την προετοιμασία της Λιθουανίας για τη συμμετοχή της στα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, με την κατάρτιση ενός **ειδικού προπαρασκευαστικού προγράμματος**. Η στήριξη θα παρασχεθεί μέσω διαφόρων μέτρων που εστιάζονται στη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και έλεγχο, το νομικό πλαίσιο, την εκπόνηση ενός εθνικού σχεδίου ανάπτυξης και δράσεις που σχετίζονται με τα προγράμματα ISPA και SAPARD.

Η στήριξη Phare στον **κοινωνικό** τομέα εστιάστηκε στο συμβούλιο του κρατικού ταμείου κοινωνικής ασφάλισης, και από την περίοδο 1996-1998 το Phare συνέβαλε στην κατάρτιση των προτεραιοτήτων ενός νέου ολοκληρωμένου συστήματος τεχνολογίας των πληροφοριών για την κοινωνική ασφάλιση στη Λιθουανία. Το έργο για το σύστημα είσπραξης και τιμολόγησης συνεχίστηκε κατά το 1998. Το Phare συνέχισε να στηρίζει επίσης την ανάπτυξη της θεσμικής ικανότητας του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας καθώς και των φορέων επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας κατά τη διάρκεια του έτους.

Στην **παιδεία**, προτεραιότητα του Phare υπήρξε η μεταρρύθμιση του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Καταρτίστηκε μια Λευκή Βίβλος μαζί με ένα νόμο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση που έγινε αποδεκτός από όλα τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αναμένεται να ψηφιστεί από το κοινοβούλιο κατά το 1999. Το Phare παρέσχε επίσης στήριξη στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στη Λιθουανία χορηγήθηκε επίσης ένας προϋπολογισμός 1 εκατομμυρίου ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση πέντε κοινών ευρωπαϊκών έργων, από τα οποία ένα αφορά τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Το Phare συνέχισε να παρέχει βοήθεια για την **προσέγγιση** της νομοθεσίας της Λιθουανίας με εκείνη της ΕΕ, μέσω της παροχής στήριξης στις διυπουργικές ομάδες εργασίας. Στήριξη παρασχέθηκε επίσης για τον εκσυγχρονισμό του εμπορικού δικαίου, το κοινοβούλιο της Λιθουανίας και τη δημιουργία εγκαταστάσεων μετάφρασης και διερμηνείας. Στον τομέα της **δημόσιας διοίκησης** ολοκληρώθηκε ένα νέο μεγάλο έργο κατά το 1998. Το έργο αυτό στοχεύει στην επεξεργασία εννοιολογικού πλαισίου για τις ανάγκες και μεθόδους κατάρτισης και των δημοσίων υπαλλήλων, στην παροχή συμβουλών σχετικά με τη νομοθεσία περί δημοσίων υπαλλήλων και την ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το Phare παρέσχε πολυποίκιλη στήριξη στη διοίκηση των **τελωνείων**. Η σημαντική αναδιοργάνωση σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο συνέβαλε στη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας. Επίσης υιοθετήθηκε ένα νέο σύστημα συλλογής πληροφοριών για τους τελωνειακούς ελέγχους. Εκτός αυτού, δοκιμάστηκε και βρίσκεται πλέον στο στάδιο της εγκατάστασης ένα νέο σύστημα επεξεργασίας με βάση το σύστημα ASYCUDA. Η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα του 1998 θα εξασφαλίσει την εισαγωγή ολόκληρου του συστήματος.

Στον τομέα της **στατιστικής**, η χρηματοδότηση από το Phare συνέβαλε στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της στατιστικής υπηρεσίας της Λιθουανίας. Το πρόγραμμα του 1998 θα συνεχίσει στον ίδιο τομέα εστιαζόμενο στις προετοιμασίες για την προσεχή απογραφή. Στον τομέα των **δημόσιων οικονομικών**, το Phare εστιάστηκε στη στήριξη της φορολογικής διοίκησης και την ανάπτυξη σύγχρονων λογιστικών και ελεγκτικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας εξοπλισμού τεχνολογίας των πληροφοριών για το Υπουργείο Οικονομικών.

Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις συμπεριλήφθηκαν για πρώτη φορά το 1997, με χορήγηση 0,5 εκατομμυρίων ευρώ. Μετά από μια αξιολόγηση που διενεργήθηκε από υπαλλήλους των κρατών μελών, διατέθηκε μια επιπρόσθετη χορήγηση 1,4 εκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του οριζόντιου προγράμματος διαχείρισης των συνόρων, για συμπληρωματικό εξοπλισμό παρακολούθησης προς

ενίσχυση των ανατολικών συνόρων της Λιθουανίας. Εκτός αυτού, χορηγήθηκαν 3,5 εκατομμύρια ευρώ από το πρόγραμμα του 1998 για την κατασκευή σταθμών της μεθοριακής αστυνομίας. Αυτή η ομάδα μέτρων συμπληρώνει τις σημαντικές προσπάθειες που καταβάλουν οι εθνικές αρχές για την ενίσχυση των ανατολικών συνόρων και την εναρμόνιση των προτύπων με εκείνα που υιοθετήθηκαν στο Schengen. Τέλος, υιοθετήθηκε μια αυστηρή πολιτική κατά της διαφθοράς, παρέχοντας τη βάση για τη χορήγηση σημαντικών κεφαλαίων από τη συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση του 1998.

Επιτεύγματα

Ο τομέας της **γεωργίας** αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα συνεργασίας Phare στη Λιθουανία. Το Phare παρέχει στήριξη στον εν λόγω τομέα από το 1992 και έχουν ολοκληρωθεί με επιτυχία έργα σε ένα φάσμα διαφορετικών τομέων. Για παράδειγμα, από το 1995 το Phare παρέχει πολύτιμη στήριξη για την ανάπτυξη του συστήματος ελέγχου των ειδών διατροφής. Το 1997 ξεκίνησε ένα μεγάλο έργο για την αναβάθμιση του εθνικού κτηνιατρικού εργαστηρίου και για την σύνταξη ενός αναθεωρημένου νόμου περί ειδών διατροφής, το οποίο εξακολουθεί να είναι σε εξέλιξη. Ένα έργο Phare συνέβαλλε επίσης στην αξιολόγηση των αναγκών στους τομείς των κτηνιατρικών και των φυτοϋγειονομικών ελέγχων. Στήριξη για τη συνέχισή τους θα παρασχεθεί με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα του 1998. Συνεχίζοντας τη στήριξη που παρασχέθηκε από το 1992, το Phare συνέβαλε στην ανάπτυξη ενός συστήματος κτηματολογίου και κτηματαγοράς, μέσω στρατηγικής διαχειριστικής στήριξης και παροχής τεχνικού εξοπλισμού.

Απτά αποτελέσματα επιτεύχθηκαν στον **γαλακτοκομικό** τομέα. Το 1998, χορηγήθηκαν άδειες σε 11 γαλακτοκομεία της Λιθουανίας για την εξαγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων στην ΕΕ. Η ποιότητα των γαλακτοκομικών προϊόντων τους αποτέλεσε σαφώς έναν παράγοντα ζωτικής σημασίας για αυτό το επίτευγμα, και τα έργα Phare στον τομέα της διαχείρισης της ποιότητας έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία των ζητημάτων της ποιότητας σε ολόκληρο τον τομέα. Αν και πολλά προγράμματα διαχειριστικής κατάρτισης στον τομέα των γεωργικών επιχειρήσεων τόνισαν, γενικά, τη σημασία της διαχείρισης της ποιότητας, ένα περισσότερο εστιασμένο στο ζήτημα αυτό έργο παρέχει άμεσες συμβουλευτικές υπηρεσίες και συμβουλές σε δέκα από τις μεγαλύτερες γαλακτοκομικές εταιρίες της Λιθουανίας. Το έργο αυτό καλύπτει την ανάλυση κινδύνων και κρίσιμων σημείων ελέγχου (HACCP), τον ποιοτικό έλεγχο του μη επεξεργασμένου γάλακτος και την επιδίωξη της πιστοποίησης ISO 9000 για τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας. Μέσω κατάρτισης, εκπαιδευτικών επισκέψεων και συμβουλευτικών υπηρεσιών, το έργο προωθεί, με επιτυχία, την ευαισθητοποίηση μεταξύ της διοίκησης και του προσωπικού σχετικά με τη σημασία της διαχείρισης της ποιότητας, αυξάνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της γαλακτοκομικής βιομηχανίας στο σύνολό της.

Στο τομέα της **υγείας**, το Phare συνέβαλε στην υλοποίηση της μεταρρύθμισης του συστήματος της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Με στήριξη Phare δημιουργήθηκαν και εφαρμόστηκαν σε πρότυπη μορφή συστήματα πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε τρεις περιοχές. Θεσπίστηκε ο θεσμός των γενικών ιατρών και καταρτίστηκε ένα σώμα ιατρών, το οποίο, το 1999, θα καταρτίσει

μια μεγαλύτερη ομάδα γενικών ιατρών σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο του Vilnius. Το Phare παρέσχε επίσης στήριξη για την ανάπτυξη νοσηλευτικών προγραμμάτων σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και τη βελτίωση των υπηρεσιών δημόσιας υγείας. Το πρόγραμμα Phare του 1998 θα εξακολουθήσει να παρέχει στήριξη για την ανάπτυξη του συστήματος της πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και θα συμβάλει επίσης στη δημιουργία ενός θεσμοθετημένου συστήματος ιατρικής ασφάλισης.

Περιπτώσιολογική μελέτη: Ο αγωγός αερίου Panevezys - Siauliai

Στόχος του εν λόγω έργου ήταν να παράσχει οικονομικά προσιτά, καθαρά αέρια καύσιμα στους κατοίκους της συγκεκριμένης περιφέρειας της Λιθουανίας και να τους ενθαρρύνει να εγκαταλείψουν τη χρήση άλλων λιγότερο φιλικών προς το περιβάλλον καυσίμων, όπως ο άνθρακας, το ξύλο ή το πετρέλαιο. Το έργο περιλάμβανε την κατασκευή περίπου 80 χλμ. αγωγού που θα συνδέονταν με τον κύριο αγωγό καθώς και δύο εγκαταστάσεις διανομής αερίου. Το Phare συνεισέφερε 2,5 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο ενός έργου αξίας 52 εκατομμυρίων ευρώ, για την παροχή και την εγκατάσταση ενός αντιδιαβρωτικού συστήματος σε 27 χλμ. του αγωγού. Μεγαλύτερη σημασία έχει το γεγονός ότι τα κεφάλαια Phare βοήθησαν το έργο να προσελκύσει περαιτέρω δάνεια από διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου του Κουβέιτ, της ΕΤΕ και της τράπεζας Unibank της Δανίας. Αν και το τμήμα Phare του έργου ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 1997, το έργο στο σύνολό του ολοκληρώθηκε στα τέλη του 1998. Ο αγωγός τέθηκε σε λειτουργία στις 4 Δεκεμβρίου.

Πολωνία

Επισκόπηση του έτους

Η οικονομία της Πολωνίας εξακολούθησε να σημειώνει αξιόλογη πρόοδο κατά το 1998, παρά την επιδείνωση ορισμένων οικονομικών δεικτών σε σύγκριση με το 1997. Η οικονομική ανάπτυξη κατά το 1998 ανήλθε σε 4,8 τοις εκατό, συγκρινόμενη με το 6,9 τοις εκατό του 1997. Περισσότερο έντονη ήταν η μείωση της βιομηχανικής παραγωγής, με ετήσια ανάπτυξη 4,7 τοις εκατό το 1998, σε σύγκριση με ένα ποσοστό σχεδόν 11 τοις εκατό το 1997. Αυτές οι πτωτικές τάσεις οφείλονται στις οικονομικές κρίσεις της Ρωσίας και της Ασίας και στη μείωση της εγχώριας ζήτησης ως αποτέλεσμα της αυστηρής νομισματικής πολιτικής και της βραδύτερης αύξησης των μισθών.

Οι ξένες άμεσες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά το 1998, καθιστώντας την Πολωνία κύριο στόχο των ξένων επενδύσεων στην Κεντρική Ευρώπη. Οι συνολικές εισροές των ξένων άμεσων επενδύσεων για το 1998 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 7,5-8,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ – σχεδόν διπλάσιες από το σύνολο του 1997. Αυτό θα συμβάλλει στην αντιστάθμιση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, το οποίο αυξήθηκε εκ νέου κατά το 1998. Το 1998, το εμπορικό έλλειμμα ήταν ελαφρά μεγαλύτερο από εκείνο του 1997, με τις εξαγωγές να αυξάνουν γρηγορότερα απ' ό,τι οι εισαγωγές κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους. Το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού ήταν 2,5 τοις εκατό του ΑΕγχΠ και το εξωτερικό χρέος της Πολωνίας ανήλθε σε 28,8 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο πληθωρισμός κατά μέσο όρο συνέχισε την πτωτική του τάση και έπεσε κάτω του 10 τοις εκατό, για πρώτη φορά από την έναρξη της μεταβατικής διαδικασίας. Το ποσοστό ανεργίας ήταν 10,6 τοις εκατό στα τέλη του 1998.

Όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το 1998 συνεχίστηκε η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα. Τον Ιούλιο, η κυβέρνηση υιοθέτησε ένα σχέδιο για την πώληση των περισσότερων από τις εναπομείνουσες δημόσιες επιχειρήσεις ως τα τέλη του 2001. Αυτό περιλαμβάνει την πώληση του 10 τοις εκατό της TPSA, του φορέα των τηλεπικοινωνιών. Στις 30 Ιουνίου 1998 υποβλήθηκε στην Επιτροπή ένα σχέδιο για την αναδιάρθρωση της Πολωνικής βιομηχανίας χάλυβα. Το 1998, τα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις ανήλθαν σε 1,75 δισεκατομμύρια ευρώ. Σχεδόν το 65 τοις εκατό του ΑΕγχΠ προέρχεται πλέον από τον ιδιωτικό τομέα της Πολωνίας. Το 1998 ξεκίνησαν και άλλες σημαντικές μεταρρυθμίσεις, κυρίως η μεταρρύθμιση των συντάξεων και των τομέων της υγείας και της παιδείας. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις αναμένεται να υλοποιηθούν στο σύνολό τους κατά το 1999.

Η αναγκαιότητα της διατήρησης των σημερινών οικονομικών επιδόσεων επιβάλλει τη συνέχιση των προσπαθειών για διατήρηση του ρυθμού της οικονομικής αναδιάρθρωσης και την αποφυγή της οπισθοδρόμησης όσον αφορά την εμπορική πολιτική. Προτεραιότητα πρέπει ακόμη να δίδεται στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας.

Το 1998, η Πολωνία εξακολούθησε να εμφανίζει πολιτική σταθερότητα και μια βελτίωση της λειτουργίας των δημοκρατικών της θεσμών. Το 1998 τέθηκαν τα

θεμέλια μιας σημαντικής μεταρρύθμισης για τη διαχειριστική αποκέντρωση της δημόσιας διοίκησης. Η μεταρρύθμιση αυτή περιλαμβάνει τη μείωση του αριθμού των περιφερειών από 49 σε 16 και την εισαγωγή ενός νέου διοικητικού θεσμού σε επίπεδο επαρχίας (powiat). Τον Οκτώβριο 1998 έγιναν εκλογές σε τρία διοικητικά επίπεδα (voivod, powiat, gmina) εν όψει της θέσης σε ισχύ της μεταρρύθμισης από την 1η Ιανουαρίου 1999.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης για την Πολωνία το Μάρτιο 1998 και η έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη. Το Νοέμβριο 1998, η Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη της τακτική έκθεση σχετικά με την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την προετοιμασία για την προσχώρηση στην ΕΕ.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Πολωνία εξακολουθεί να πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης.

Η Πολωνία μπορεί να θεωρηθεί ως μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και αναμένεται να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα τις ανταγωνιστικές πιέσεις και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα εντείνει το ρυθμό της οικονομικής αναδιάρθρωσης και θα εξακολουθήσει να αποφεύγει οπισθοδρομήσεις όσον αφορά την εμπορική πολιτική.

Ο ρυθμός μεταφοράς στο εθνικό δίκτυο είναι ανομοιογενής και υπάρχουν κενά στη διοικητική και θεσμική ικανότητα ορισμένων βασικών τομέων, ιδίως στους τομείς του περιβάλλοντος, της τυποποίησης και του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Πρέπει να διατηρηθεί η μέχρι σήμερα πρόοδος στους τομείς της αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Παρ' όλα αυτά, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πρόοδος της Πολωνίας, αν διατηρηθεί, θα της επιτρέψει να αναλάβει μεσοπρόθεσμα υποχρεώσεις μέλους.

To Phare το 1998

Το 1998, η Επιτροπή έλαβε μια σειρά σημαντικών μέτρων για την ενίσχυση της προενταξιακής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του προγράμματος Phare, ώστε αυτό να καταστεί προσανατολισμένο στις προσχωρήσεις. Σήμερα, το πρόγραμμα Phare επικεντρώνεται στην παροχή βοήθειας σε υποψήφιες χώρες για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων των εταιρικών σχέσεων προσχώρησης και των εθνικών τους προγραμμάτων για την υιοθέτηση του κεκτημένου, προκειμένου να τις προετοιμάσει για την προσχώρηση.

Στο πλαίσιο αυτό, το 1998 κατέστη αναγκαία η μείωση του προϋπολογισμού του Phare για την Πολωνία κατά 34 εκατομμύρια ευρώ. Η Επιτροπή είχε εφαρμόσει τα ίδια κριτήρια σε όλες τις υποψήφιες χώρες και είχε εξετάσει όλα τα έργα που προτάθηκαν από την Πολωνία για να διαπιστώσει κατά πόσον αυτά ήταν συναφή με τις προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης, κατά πόσον θα είχαν επιπτώσεις στην

ευθυγράμμιση της Πολωνίας ή την εφαρμογή του κεκτημένου και κατά πόσον θα ήταν αποδοτικά από οικονομική άποψη και ολοκληρωμένα από τεχνική και θεσμική άποψη. Έτσι, η Επιτροπή αποδέχθηκε ένα πιο περιορισμένο, από ότι αρχικά προβλεπόταν, πρόγραμμα και σύμφωνα με τους νέους προσανατολισμούς του Phare, το υπόλοιπο των 34 εκατομμυρίων ευρώ μεταφέρθηκε στη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας, από την οποία μπορούν αν αποκομίσουν όφελος όλες οι χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Πολωνίας. Η εμπειρία του προγραμματισμού του 1998 υπαγορεύει την ενίσχυση των προσπάθειών της Πολωνίας, ώστε να διασφαλιστεί ο καλός σχεδιασμός των προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν για την ανάληψη υποχρέωσης κατά το 1999.

Το 1998, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε υποχρεώσεις συνολικού ύψους 198 εκατομμυρίων ευρώ για την Πολωνία. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται 95 εκατομμύρια ευρώ για εθνικά προγράμματα, 53 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας, 10 εκατομμύρια ευρώ για το πρόγραμμα Tempus, 20 εκατομμύρια ευρώ για τη συμμετοχή της Πολωνίας σε κοινοτικά προγράμματα και 20 εκατομμύρια ευρώ για τη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας. Τα 10 εκατομμύρια ευρώ της Πολωνίας για το πρόγραμμα Tempus προβλέπουν τη χρηματοδότηση σαράντα κοινών ευρωπαϊκών έργων, από τα οποία 13 αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Η αδελφοποίηση έχει αναδειχθεί σε κεντρικό στοιχείο της θεσμικής ανάπτυξης στην Πολωνία. Στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος του 1998 θα διατεθούν περίπου 20 εκατομμύρια ευρώ για τη θεσμική ανάπτυξη σε τέσσερις βασικούς τομείς, ήτοι τη γεωργία, το περιβάλλον, τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις, καθώς και για την προετοιμασία για τη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία. Συνολικά εγκρίθηκαν επτά σχέδια αδελφοποίησης που αφορούν στην ενίσχυση του δικαστικού συστήματος, τη διαχείριση των συνόρων, την κτηνιατρική διοίκηση, τις περιβαλλοντικές στρατηγικές, τη διαχείριση της κοινής γεωργικής πολιτικής και το σύστημα ταυτοποίησης ζώων, καθώς και την προετοιμασία για τη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία. Το 1999, η αδελφοποίηση θα επεκταθεί σταδιακά ώστε να καλύψει το σύνολο του κεκτημένου.

Για **επενδύσεις υποδομής** από το εθνικό πρόγραμμα του 1998 χορηγήθηκαν 45 εκατομμύρια ευρώ. Αυτή η στήριξη θα καλύψει σημαντικά επενδυτικά έργα στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως είναι οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων για τις μεγάλες πόλεις της Πολωνίας και η κατασκευή της παράκαμψης της πόλης της Κρακοβίας (μέρος της υπό εξέλιξη ανανέωσης του αυτοκινητοδρόμου A4 στο διευρωπαϊκό οδικό διάδρομο III Βερολίνου-Katowice-Κιέβου). Στο πλαίσιο της **χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας**, η Πολωνία έλαβε επίσης 20 εκατομμύρια ευρώ ως συνδρομή για τη χρηματοδότηση της κατασκευής της παράκαμψης του Gdansk στον αυτοκινητόδρομο A1.

Στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος του 1998 δεσμεύτηκαν συνολικά 30 εκατομμύρια ευρώ για ένα έργο που αφορά την αντιμετώπιση των δυσμενών κοινωνικών επιπτώσεων της **αναδιάρθρωσης των τομέων άνθρακα και χάλυβα** στην Πολωνία. Το έργο αυτό οφείλει να εξεταστεί στο πλαίσιο των σχεδίων της Πολωνικής κυβέρνησης για την αναδιάρθρωση των τομέων του άνθρακα και του χάλυβα και της απόλυσης άνω των 150.000 εργαζομένων εντός μιας πενταετίας. Το έργο εξαρτάται από τις κυβερνητικές δεσμεύσεις για τη συνέχιση της αναδιάρθρωσης

και της ιδιωτικοποίησης του τομέα χάλυβα της Πολωνίας που αποτελεί μια από τις κύριες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης.

Για δραστηριότητες θεσμικής ανάπτυξης χορηγήθηκαν συνολικά 9 εκατομμύρια ευρώ, ως συνδρομή για την **προετοιμασία της συμμετοχής της Πολωνίας στα διαρθρωτικά ταμεία** κατά την προσχώρηση. Σε αυτήν θα περιλαμβάνεται επίσης η προετοιμασία συμμετοχής στα νέα όργανα ISPA και SAPARD.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, το 1998 η Πολωνία έλαβε στήριξη από το **πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας** (53 εκατομμύρια ευρώ). Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, η βασική εστίαση είναι σε έργα υποδομής στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος, σε περιοχές που βρίσκονται στα σύνορα της Πολωνίας με τη Γερμανία και στη θάλασσα της Βαλτικής. Επίσης, καταβλήθηκαν περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση της ικανότητας των Πολωνικών αρχών όσον αφορά τη διαχείριση του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας.

Επιτεύγματα

Το 1998, το Phare είχε σημαντική συνεισφορά στον τομέα των **μεταφορών**, με την έναρξη της κατασκευής των παρακάμπσεων Katowice (35 εκατομμύρια ευρώ) και Poznan (45 εκατομμύρια ευρώ). Αυτές βρίσκονται στον αυτοκινητόδρομο A4 (διευρωπαϊκός διάδρομος III) και τον αυτοκινητόδρομο A2 (διάδρομος II) αντίστοιχα, και αποσκοπούν στη σύνδεση του Βερολίνου με το Κίεβο και τη Μόσχα.

Στη **γεωργία**, στήριξη παρασχέθηκε στην κυβέρνηση ως βοήθεια για τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων του εκσυγχρονισμού των τομέων της γεωργίας και της επεξεργασίας των ειδών διατροφής. Αυτό αναμένεται να επιτρέψει στην κυβέρνηση να αναπτύξει μια στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης και γεωργικής μεταρρύθμισης κατά το 1999. Επίσης, ξεκίνησαν επενδυτικά προγράμματα που εστιάζονται σε εξοπλισμό για τη συσκευασία, τη διαλογή και τη ζύγιση φρούτων και λαχανικών σε εννέα αγορές χονδρικής πώλησης. Στο γαλακτοκομικό τομέα δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα συνεταιρικών επενδύσεων για την παροχή στους αγρότες εξοπλισμού για την ψύξη και τη μεταφορά μη επεξεργασμένων γαλακτοκομικών προϊόντων από τα αγροκτήματα στα γαλακτοκομεία. Μετά την απαγόρευση της εξαγωγής γάλακτος το Δεκέμβριο 1997, το εν λόγω πρότυπο έργο αποτέλεσε έργο επίδειξης για τα γαλακτοκομεία και τους παραγωγούς γάλακτος της Πολωνίας σχετικά με το πώς να αναβαθμίσουν την παραγωγή τους στα πρότυπα της ΕΕ.

Συνεχίζοντας το πρόγραμμα **περιφερειακής ανάπτυξης STRUDER** των προηγούμενων ετών, το Phare εξακολούθησε κατά το 1998 να χρηματοδοτεί την ανάπτυξη δημοτικών υποδομών μικρής κλίμακας σε δέκα από τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της Πολωνίας. Επιπρόσθετα, ολοκληρώθηκε μια στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης για κάθε μια επιλεγμένη περιφέρεια. Η ανάλυση και ο προσδιορισμός των στόχων και των αναπτυξιακών αναγκών σε τοπικό επίπεδο αναμένεται να συμβάλλει στη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αγροτική ανάπτυξη. Επίσης, ολοκληρώθηκαν 89 μικρά έργα υποδομής στις εν λόγω περιφέρειες που στόχευαν κυρίως στην αναβάθμιση δημοτικών δικτύων ύδρευσης, εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων, δρόμων, καθώς και στην ανάπτυξη των ΜΜΕ μέσω τοπικών φυτωρίων επιχειρήσεων.

Στον **τραπεζικό** τομέα, το 1998 ολοκληρώθηκε ένα σύστημα κατάρτισης σε θέματα διαχείρισης μαζί με ένα πρόγραμμα ελέγχων που καλύπτει τις άνω των 1.000 τοπικές και περιφερειακές συνεταιριστικές τράπεζες της Πολωνίας.

Στον τομέα του **περιβάλλοντος**, ένα μεγάλο έργο στην περιφέρεια Zakopane εστιάστηκε στον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω του εκσυγχρονισμού του υπάρχοντος συστήματος παροχής θέρμανσης και της αντικατάστασης των ρυπογόνων καυσίμων με καθαρά γεωθερμικά καύσιμα και φυσικό αέριο. Άλλα έργα εστιάστηκαν στην προστασία και την ανάπτυξη των δασών (βλ. παρακάτω πίνακα).

Μετά τις **πλημμύρες** του Ιουλίου 1997 και κατόπιν επίσημης αίτησης του πρωθυπουργού της Πολωνίας, 65 εκατομμύρια ευρώ από κεφάλαια Phare ανακατανεμήθηκαν για το πρόγραμμα αποκατάστασης των ζημιών από τις πλημμύρες, που ολοκληρώθηκε με επιτυχία το 1998. Το πρόγραμμα εστιάστηκε στην ανακατασκευή των υποδομών μικρής κλίμακας στις νότιες και τις νοτιοδυτικές περιφέρειες της Πολωνίας, ιδίως δρόμων, γεφυρών, συστημάτων ύδρευσης και επεξεργασίας αποβλήτων, σχολείων και άλλων εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας. Η ταχεία εφαρμογή και η διαχειριστική αποκέντρωση συνέβαλε στη διασφάλιση της επιτυχίας του προγράμματος. Χρηματοδοτήθηκαν περισσότερα από 2.000 έργα μικρής κλίμακας. Η ανάθεση των συμβάσεων ολοκληρώθηκε ως τα τέλη του 1998 και τα περισσότερα έργα υλοποιήθηκαν εντός 15 μηνών από την έναρξη του προγράμματος. Το πρόγραμμα πέτυχε μεγάλη προβολή στην Πολωνία, με υψηλό βαθμό δέσμευσης των συμμετεχόντων ατόμων και φορέων και εκτιμήθηκε ιδιαίτερα από τους κατοίκους των εν λόγω αγροτικών περιοχών.

Η υλοποίηση των προγραμμάτων Phare ήταν γενικά ικανοποιητική το 1998. Αν και πιο περιορισμένη σε σύγκριση με το 1997, η ανάθεση συμβάσεων το 1998, ανήλθε σε 206 εκατομμύρια ευρώ και το ποσοστό ανάθεσης συμβάσεων στα τέλη του 1998 ήταν 79 τοις εκατό επί του συνόλου των κεφαλαίων που χορηγήθηκαν στην Πολωνία κατά την περίοδο 1990-1998.

Περιπτώσιολογική μελέτη: Ανάπτυξη της δασοκομίας στην Πολωνία

Η δασοκομία αποτελεί ένα σημαντικό φυσικό πόρο της Πολωνίας και τα δάση καλύπτουν το 28 τοις εκατό της επικράτειας της χώρας – παρέχοντας σε αυτήν μια από τις μεγαλύτερες δασικές εκμεταλλεύσεις στην Ευρώπη. Κατά την περίοδο 1995-1998, το πρόγραμμα Phare διέθεσε 12 εκατομμύρια ευρώ για την αναδάσωση και την προστασία των δασών της Πολωνίας.

Η στήριξη Phare για την ανάπτυξη της δασοκομίας συνέβαλε στην επίτευξη των ακόλουθων αποτελεσμάτων.

- Εκτελέστηκε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα χρηματοδοτικής και τεχνικής στήριξης για την εξάλειψη των παρασίτων στα δάση της Πολωνίας, τα οποία εξαπλώνονταν σε δάση της ΕΕ, με τη χρήση περιβαλλοντικά ασφαλών παραγόντων βιολογικής καταπολέμησης. Συνολικά υποβλήθηκαν σε βιολογική καταπολέμηση των παρασίτων 250.000 εκτάρια δασικών εκτάσεων στην Πολωνία.
- Το Phare συνέβαλε στην ανάπτυξη ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης – συμπεριλαμβανομένων μικρών αεροδρομίων, παρατηρητηρίων και αποθηκευτικών εγκαταστάσεων – για την πρόληψη και τον εντοπισμό πυρκαγιών στις εκτεταμένες δασικές εκτάσεις της βόρειας και της νότιας Πολωνίας.
- Ξεκίνησε και χρηματοδοτήθηκε από το Phare ένα πρόγραμμα αναδάσωσης, με την προμήθεια 44 εκατομμυρίων δενδρυλλίων, για την αναδάσωση 6.000 εκταρίων ιδιωτικής γεωργικής γης. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί τμήμα του εθνικού προγράμματος αναδάσωσης της Πολωνίας, το οποίο προβλέπει τη δημιουργία 700.000 εκταρίων νέων δασών ως το 2020. Αγοράστηκε μεταφορικός εξοπλισμός που θα συμβάλει στην ανάπτυξη ενός φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος συγκομιδής.
- Το πρόγραμμα ανέλαβε την αποκατάσταση διαβρωμένων δασών στη νότια και τη δυτική Πολωνία. Η συνεισφορά του Phare περιλάμβανε την παροχή ειδικών λιπασμάτων για την αποκατάσταση των ισοζυγίων των μολυσμένων εδαφών, υλικά προστασίας των δέντρων, την κατασκευή 14 υδροταμιευτήρων στις περιοχές στις οποίες οι ανωμαλίες των λεκανών απορροής και η διάβρωση καθιστούσαν σχεδόν αδύνατη την επαναφύτευση και την ανάπτυξη, καθώς και την προμήθεια περιφράξεων για 3.000 εκτάρια δασικής έκτασης.
- Ένα πρώην Σοβιετικό στρατόπεδο ανακαινίστηκε και μετατράπηκε σε εγκατάσταση δασικού φυτωρίου και μελέτης για δασολόγους, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας τράπεζας δασικών γονιδίων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης πιστοποιημένων σπόρων για τη μελλοντική αποκατάσταση των πληγέντων δασών στην Πολωνία.

Ρουμανία

Επισκόπηση του έτους

Το 1998, η Ρουμανία γνώρισε για μια ακόμη φορά αρνητική οικονομική ανάπτυξη, με την οικονομία να συρρικνώνεται κατά 7,3 τοις εκατό και τη βιομηχανική παραγωγή να μειώνεται κατά 17 τοις εκατό. Ωστόσο, το έλλειμμα του προϋπολογισμού μειώθηκε στο 3,3 τοις εκατό και ο πληθωρισμός περιορίστηκε ριζικά στο 40,6 τοις εκατό (σε σύγκριση με τη μέγιστη τιμή 150 τοις εκατό του 1997). Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (περίπου 2,75 δισεκατομμύρια ευρώ) επιδεινώθηκε σε συνάρτηση με το εμπορικό έλλειμμα και κυμάνθηκε στο 7,9 τοις εκατό του ΑΕγχΠ. Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων παρέμειναν επίσης σε χαμηλά επίπεδα (1822 εκατομμύρια σε καθαρή βάση) και δεν μπόρεσαν να περιορίσουν το γενικό εξωτερικό χρέος που ανήλθε σε 8,6 δισεκατομμύρια ευρώ. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σημαντικά στο 9,7 τοις εκατό του εργατικού δυναμικού.

Παρά την εισαγωγή σημαντικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων κατά το πρώτο εξάμηνο του 1997, η δυναμική των μεταρρυθμίσεων ανακόπηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους και ελάχιστη πρόοδος σημειώθηκε κατά το υπόλοιπο του έτους, ενώ περιορισμένα αξιόλογα αποτελέσματα επιτεύχθηκαν το 1998, με την ιδιωτικοποίηση της Romtelecom να αποτελεί αξιοσημείωτη εξαίρεση. Γενικά, τα στοιχεία όσον αφορά την ιδιωτικοποίηση υποδηλώνουν επίσπευση σε κάποιο βαθμό της ιδιωτικοποίησης, σε σύγκριση με το 1997, όμως περίπου τα δύο τρίτα των μεγάλων επιχειρήσεων δεν είχαν πωληθεί ως τα τέλη του 1998. Όσον αφορά τη θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου για την οικονομία της αγοράς, η πρόοδος που σημειώθηκε ήταν ανομοιογενής και υπήρξαν αλληπάλληλες τροπολογίες της νομοθεσίας που αφορά την ιδιωτικοποίηση και τις ξένες επενδύσεις.

Η ανασυγκρότηση των μεγάλων δημόσιων επιχειρήσεων δεν σημείωσε αξιόλογη πρόοδο κατά το 1998 και παρ' όλο που οι αρχές ανέπτυξαν σχέδια ανασυγκρότησης για ορισμένες από τις μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την αποτελεσματική υλοποίηση των εν λόγω σχεδίων. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας παρέμεινε επίσης αδύναμος, με πολλές από τις μεγάλες δημόσιες τράπεζες να επιβαρύνονται με μη αποδοτικά στοιχεία ενεργητικού και ληξιπρόθεσμα δάνεια. Ως αποτέλεσμα, ο δανεισμός του ιδιωτικού τομέα μειώθηκε αισθητά το 1997 και δεν ανέκαμψε κατά το 1998. Τέλος, ο αριθμός των συναλλαγών ιδιωτικοποίησης μειώθηκε σημαντικά κατά το πρώτο εξάμηνο του 1998 και τα έσοδα από την ιδιωτικοποίηση δεν ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες των αρχών.

Κατά τη διάρκεια του έτους υπήρξε κάποια πολιτική αστάθεια, συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής της κυβέρνησης και πολλών ανασχηματισμών εντός του ίδιου κυβερνητικού συνασπισμού. Μετά την κυβερνητική κρίση, που προκλήθηκε όταν διατυπώθηκαν κατηγορίες για καθυστερήσεις στη μεταρρυθμιστική διαδικασία, η κυβέρνηση συνασπισμού του Εθνικού Αγροτικού – Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος αντικαταστάθηκε από μια νέα κυβέρνηση, στις 15 Απριλίου 1998. Οι υπουργοί, στην πλειοψηφία τους, διατήρησαν τις θέσεις τους

και δεν υπήρξαν σημαντικές μεταστροφές στην κυβερνητική πολιτική μετά τον ανασχηματισμό.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης, η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης, η δημοσίευση της τακτικής έκθεσης και η συνομολόγηση του πρωτοκόλλου προσαρμογής για τις εμπορικές πτυχές της ευρωπαϊκής συμφωνίας.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Ρουμανία πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Πολλά παρμένουν να γίνουν για την εξάλειψη της διαφθοράς, τη βελτίωση της λειτουργίας των δικαστηρίων και την προστασία των ατομικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των Roma. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.

Η Ρουμανία σημείωσε πολύ μικρή πρόοδο όσον αφορά τη δημιουργία μιας οικονομίας της αγοράς και περιορίστηκε η ικανότητά της να αντιμετωπίσει την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς.

Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε στη μεταφορά των βασικών μερών του κεκτημένου, η Ρουμανία έχει ακόμη μακρύ δρόμο όσον αφορά την ολοκλήρωση της μεταφοράς, εφαρμογής και επιβολής της νομοθεσίας προτού να είναι σε θέση να αναλάβει υποχρεώσεις μέλους.

To Phare το 1998

Για το 1998, η συνολική στήριξη Phare στη Ρουμανία αφορά πέντε βασικούς στόχους σύμφωνα με την εταιρική σχέση προσχώρησης:

- Ενίσχυση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με έργα που εστιάζονται στην προστασία του παιδιού και τη βελτίωση της κατάστασης των Roma.
- Ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας για τη διαχείριση του κεκτημένου, μέσω έργων θεσμικής ανάπτυξης για τα Υπουργεία Οικονομικών, Γεωργίας και Περιβάλλοντος, τη διοίκησης των τελωνείων, καθώς και με τη στήριξη της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης.
- Περαιτέρω ενσωμάτωση της Ρουμανίας στην εσωτερική αγορά, μέσω έργων που αφορούν την αναδιάρθρωση των δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και του χρηματοπιστωτικού τομέα.
- Παροχή βοήθειας προκειμένου η Ρουμανία να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων έργων με συμμετοχή των Υπουργείων Εσωτερικών και Δικαιοσύνης.
- Οικονομική και κοινωνική συνοχή, συμπεριλαμβανομένης της περιφερειακής ανάπτυξης και της παροχής στήριξης για την αποκατάσταση δρόμων.

Η στήριξη Phare που θα βοηθήσει τη Ρουμανία να επιτύχει τους εν λόγω στόχους παρέχεται μέσω τριών προγραμμάτων: του εθνικού προγράμματος Phare, της χρηματοδοτικής διευκόλυνσης υποδομών μεγάλης κλίμακας και της συμπληρωματικής δανειοδοτικής διευκόλυνσης.

Τον Οκτώβριο 1998, η Επιτροπή και η κυβέρνηση της Ρουμανίας συνυπέγραψαν ένα μνημόνιο χρηματοδότησης για τη χορήγηση 106,6 εκατομμυρίων ευρώ στο πλαίσιο του **εθνικού προγράμματος Phare**. Στο πλαίσιο αυτού του προϋπολογισμού, 34,6 εκατομμύρια ευρώ διατέθηκαν για τη δημόσια διοίκηση και τη θεσμική ενίσχυση, 12 εκατομμύρια ευρώ για τον εκδημοκρατισμό και την κοινωνία των πολιτών και 60 εκατομμύρια ευρώ για μέτρα περιφερειακής ανάπτυξης. Περιλαμβάνει επίσης τη διάθεση πιστώσεων για τη στήριξη της συμμετοχής της Ρουμανίας σε κοινοτικά προγράμματα. Το Phare παρέχει επίσης ένα πρόσθετο ποσό 6 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus για την τριτοβάθμια εκπαίδευση που προβλέπει τη χρηματοδότηση 23 κοινών ευρωπαϊκών έργων, 7 από τα οποία αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Η Ρουμανία θα λάβει επίσης κεφάλαια από τη **χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας** (25 εκατομμύρια ευρώ) για την αποκατάσταση δρόμων και από τη **συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση** (16 εκατομμύρια ευρώ) για την αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και για ένα έργο αποκατάστασης των μεταλλευτικών περιφερειών. Έτσι, η συνολική χορήγηση για τη Ρουμανία το 1998 ανέρχεται σε 155,2 εκατομμύρια ευρώ.

Το 1998 συνεχίστηκαν τα έργα Phare που λαμβάνουν στήριξη από προηγούμενα προγράμματα. Για παράδειγμα, η στήριξη Phare στο πλαίσιο **του προγράμματος του 1997** ανήλθε συνολικά σε 100 εκατομμύρια ευρώ και κάλυψε μια σειρά έργων, από την επένδυση σε δημοτικά συστήματα ύδρευσης ως τα έργα που αφορούν τη στατιστική, τα πρότυπα για τα είδη διατροφής, την ενίσχυση του δικαστικού σώματος, τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, την ανάπτυξη των ΜΜΕ, τη φορολογία εισοδήματος και τη χρηματοδότηση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Ένα σημαντικό ποσοστό των κεφαλαίων του **προγράμματος του 1996** παρέμεναν αδέσμευτα στα τέλη του 1998. Αυτό οφείλεται στο μεγάλο χρόνο αναμονής όσον αφορά την προετοιμασία των συμβάσεων για τους ρουμανικούς σιδηροδρόμους και την επεξεργασία αποβλήτων στην κοιλάδα Jiu. Όσον αφορά το **πρόγραμμα του 1995**, με την έντονη εστίασή του στην πολιτική μεταρρύθμιση των βασικών τομέων υποδομής των τηλεπικοινωνιών, της ενέργειας και των μεταφορών, ανατέθηκαν συμβάσεις σε ποσοστό άνω του 80 τοις εκατό ως τα τέλη του 1998. Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος των κεφαλαίων αυτών των προγραμμάτων χορηγήθηκε για έργα έκτακτης ανάγκης (πλημμύρες του 1997 και 1998). Η σχετικά αργή υλοποίηση των έργων στήριξης της πολιτικής στο πλαίσιο του προγράμματος του 1995, αντανακλά τη σχετικά αργή ανάπτυξη μεταρρυθμιστικών πολιτικών στους σχετικούς τομείς.

Επιτεύγματα

Η υλοποίηση του προγράμματος Phare στη Ρουμανία επηρεάστηκε σημαντικά από τη δημιουργία μιας ενιαίας μονάδας οικονομικών και ανάθεσης συμβάσεων (CFCU) στο Υπουργείο Οικονομικών. Η CFCU θα συμβάλλει στην αυξημένη αποτελεσματικότητα όσον αφορά τη διαχείριση των διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων Phare και αντιπροσωπεύει το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη των στοιχείων των δομών δημοσιονομικής διαχείρισης που θα απαιτηθούν για τη διαχείριση των κοινοτικών κεφαλαίων κατά την προενταξιακή περίοδο. Τα πλεονεκτήματα της ύπαρξης μιας ισχυρής και εξειδικευμένης μονάδας ανάθεσης συμβάσεων στο Υπουργείο Οικονομικών αρχίζουν πλέον να γίνονται ορατά.

Το πρόγραμμα ανάπτυξης δημοτικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (MUDP II) συγχρηματοδοτείται από το Phare, την ΕΤΑΑ και την κυβέρνηση της Ρουμανίας. Η συνολική χορήγηση Phare ανέρχεται σε 35 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία, στα τέλη του 1998, θα έχουν ανατεθεί συμβάσεις αξίας 27 εκατομμυρίων ευρώ. Η συνεισφορά Phare (επενδύσεις σε υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης, καθώς και παροχή τεχνικής βοήθειας) έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των υπηρεσιών ύδρευσης και των περιβαλλοντικών προτύπων σε δέκα πόλεις της Ρουμανίας και συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη του θεσμικού και χρηματοπιστωτικού δικτύου. Αυτό θα επιτρέψει την εισροή των απαραίτητων αυξημένων επενδύσεων σε δημοτικές υποδομές κατά τα επόμενα χρόνια.

Κατά το 1998 σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση του προγράμματος μεταρρύθμισης της χρηματοδότησης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αξίας 4 εκατομμυρίων ευρώ. Στόχος του εν λόγω προγράμματος είναι να συνδράμει την κυβέρνηση της Ρουμανίας στη χάραξη νέων πολιτικών για τη στήριξη του συστήματος υγείας. Αυξάνει τη διαχειριστική αποκέντρωση της σύγχρονης οργάνωσης του συστήματος και ενισχύει την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα αυτής.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Phare του 1996 έγιναν σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές των εθνικών μεταφορών. Το 1998 συνεχίστηκε η υλοποίηση των επενδύσεων στους σιδηροδρόμους της Ρουμανίας που βρίσκονται στους ευρωπαϊκούς διαδρόμους. Η συνολική αξία αυτού του προγράμματος είναι 58 εκατομμύρια ευρώ και το 1998 ξεκίνησαν τα έργα που αφορούν την αποκατάσταση του λιμένα της Constanta (17,5 εκατομμύρια ευρώ).

Περιπτωσιολογική μελέτη: Περιφερειακή ανάπτυξη στη Ρουμανία

Μέσω μιας σειράς έργων που ξεκίνησαν το 1994, το Phare συνεισφέρει στη δημιουργία του θεσμικού και νομικού πλαισίου για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτικής στη Ρουμανία και στις προετοιμασίες για τα προγράμματα που πρόκειται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

- Βάσει του προϋπολογισμού του Phare για το 1994, εμπειρογνώμονες της ΕΕ και της Ρουμανίας εκπόνησαν μια ανάλυση των περιφερειακών ανισοτήτων στη Ρουμανία και συνέταξαν προτάσεις για το νομικό και θεσμικό πλαίσιο της ανάπτυξης της περιφερειακής πολιτικής.
- Το 1997 δημοσιεύτηκαν τα συμπεράσματα μιας χρηματοδοτούμενης από το Phare μελέτης με τη μορφή μιας Πράσινης Βίβλου για την περιφερειακή ανάπτυξη, η οποία πρότεινε τη δημιουργία ορισμένων μεγάλων περιφερειών ως μονάδες σχεδιασμού με βάση τις ενώσεις εκλεγμένων επαρχιακών συμβουλίων. Η Πράσινη Βίβλος όριζε επίσης ένα εθνικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτικής και τη χρηματοδότηση προγραμμάτων.
- Η κυβέρνηση υιοθέτησε τα κύρια σημεία της Πράσινης Βίβλου ως πολιτική της για την περιφερειακή ανάπτυξη. Κατά συνέπεια, για το 1997, εγκρίθηκε ένας προϋπολογισμός Phare που παρέχει στήριξη για τη θεσμική ανάπτυξη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Το 1998 ψηφίστηκε ένας νόμος για την περιφερειακή ανάπτυξη, δημιουργώντας το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και θεσπίζοντας την εθνική υπηρεσία περιφερειακής ανάπτυξης και το εθνικό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης.
- Ο προϋπολογισμός του Phare που εγκρίθηκε για το 1998 παρέχει προκαταρκτική χρηματοδοτική στήριξη για έργα που θα προταθούν από τις περιφέρειες και θα χρηματοδοτηθούν από το εθνικό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης. Με αυτό συνδέεται η παροχή τεχνικής βοήθειας στο πλαίσιο του ειδικού προπαρασκευαστικού προγράμματος για τα διαρθρωτικά ταμεία, το οποίο προβλέπει την παροχή περαιτέρω στήριξης και κατάρτισης στους σχετικούς φορείς, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Σλοβακία

Επισκόπηση του έτους

Η μακροοικονομική κατάσταση της Σλοβακίας επιδεινώθηκε το 1998, ως αποτέλεσμα της απουσίας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και ως αποτέλεσμα μη ισορροπημένων μακροοικονομικών πολιτικών. Παρά τη συνεχιζόμενη αύξηση του ΑΕγχΠ κατά 4,4 τοις εκατό, οι εξωτερικοί και δημοσιονομικοί λογαριασμοί εμφάνισαν ενδείξεις συνεχιζόμενης επιδείνωσης. Για τρίτο συνεχή χρόνο στη σειρά, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών υπερέβη το 10 τοις εκατό του ΑΕγχΠ, ενώ το γενικό κρατικό έλλειμμα αυξήθηκε, υπερβαίνοντας το 5 τοις εκατό του ΑΕγχΠ. Πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για τη μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του κρατικού ελλείμματος σε περισσότερο ανεκτά επίπεδα.

Αν και οι ξένες άμεσες επενδύσεις το 1998 ήταν σημαντικά υψηλότερες από ό,τι τα προηγούμενα χρόνια, ανερχόμενες στο 2% περίπου του ΑΕγχΠ, τα ποσά απέχουν πολύ από το να είναι επαρκή για να καλύψουν το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Το αθροιστικό σύνολο για την περίοδο 1990-1998 ανήλθε σε μόλις 1,230 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο πληθωρισμός κατά μέσο όρο διατηρήθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, στο 6,7 τοις εκατό. Ωστόσο, το ποσοστό της δηλωμένης ανεργίας συνέχισε την ανοδική του τάση και το Δεκέμβριο 1998 έφθασε το 15,6 τοις εκατό, συγκρινόμενο με το 12,5 τοις εκατό του Δεκεμβρίου 1997.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, συνεχίστηκε η ιδιωτικοποίηση και άνω του 80 τοις εκατό του ΑΕγχΠ προέρχεται πλέον από τον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, οι μέθοδοι ιδιωτικοποίησης που εφαρμόστηκαν, δεν συνέβαλαν στην ανασυγκρότηση των επιχειρήσεων. Επίσης, οι μεγαλύτερες τράπεζες, οι οποίες εξακολουθούν να είναι κρατικές, επιβαρύνονται από επισφαλή χρέη και διαθέτουν ανεπαρκή ίδια κεφάλαια. Πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση της ανασυγκρότησης των επιχειρήσεων με βάση την αγορά, την αναδιάρθρωση και την ιδιωτικοποίηση των κρατικών τραπεζών και την προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων για την επίσπευση του εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων.

Η Σλοβακία εξακολούθησε να αντιμετωπίζει πολιτικά προβλήματα κατά το 1998. Το κοινοβούλιο δεν κατόρθωσε να εκλέξει νέο πρόεδρο, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των προεδρικών εξουσιών στην κυβέρνηση, η χρήση των οποίων από αυτήν υπήρξε αμφιλεγόμενη. Η ΕΕ προέβη σε πολυάριθμες δηλώσεις, τονίζοντας τον προβληματισμό της όσον αφορά τη σταθερότητα των δημοκρατικών θεσμών και την καλή διακυβέρνηση στη Σλοβακία.

Οι εθνικές εκλογές του φθινοπώρου κατέληξαν σε νίκη της αντιπολίτευσης, η οποία σχημάτισε νέα κυβέρνηση το Νοέμβριο 1998. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε μια σημαντική μεταστροφή του πολιτικού κλίματος στη χώρα. Η νέα κυβέρνηση επιδόθηκε στη σταθεροποίηση των δημοκρατικών θεσμών και τη μεταρρύθμιση της οικονομίας. Κατά τους τελευταίους δύο μήνες του έτους σημειώθηκε σημαντική βελτίωση στις σχέσεις της Σλοβακίας με την ΕΕ, τους γείτονές της και διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΑΣΕ και ο ΟΟΣΑ.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την ΕΕ, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης με την υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και του εθνικού προγράμματος για την υιοθέτηση του κεκτημένου, καθώς και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης το Νοέμβριο. Η τακτική έκθεση τόνισε τον προβληματισμό της Επιτροπής σχετικά με τις πολιτικές εξελίξεις κατά την περίοδο που προηγήθηκε των εκλογών και τη μακροοικονομική κατάσταση της Σλοβακίας.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Οι πρόσφατες εκλογές παρέχουν στη Σλοβακία μια σημαντική ευκαιρία να εξετάσει τις πολιτικές αδυναμίες που αναφέρονται στις γνωμοδοτήσεις και να λάβει μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι στο μέλλον θα πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης.

Η Σλοβακία εφάρμοσε τις περισσότερες από τις μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για τη δημιουργία μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Ωστόσο, υπήρξε έλλειψη διαφάνειας εξαιτίας κυβερνητικών παρεμβάσεων. Παρ' όλα αυτά, η Σλοβακία αναμένεται να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα επιτρέψει στην οικονομία της αγοράς να λειτουργήσει.

Η Σλοβακία πρέπει να επισπεύσει το ρυθμό της προσέγγισης της νομοθεσίας, ιδίως στους τομείς της εσωτερικής αγοράς, του περιβάλλοντος, της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Απαιτείται μια συντονισμένη προσπάθεια για τη δημιουργία και την ενίσχυση των αντίστοιχων θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων.

Το Phare το 1998

Σύμφωνα με τις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες της εταιρικής σχέσης προσχώρησης και του εθνικού προγράμματος για την υιοθέτηση του κεκτημένου, στόχος του προγράμματος Phare το 1998 είναι να στηρίξει τις προσπάθειες της Σλοβακίας για την επίτευξη των κριτηρίων της Κοπεγχάγης και να προετοιμάσει την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 1998, η Σλοβακία έλαβε στήριξη από τέσσερα προγράμματα Phare, ήτοι το εθνικό πρόγραμμα Phare (45,9 εκατομμύρια ευρώ), τη συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση (7,5 εκατομμύρια ευρώ), τη χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας (15 εκατομμύρια ευρώ) και το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας (5 εκατομμύρια ευρώ).

Η στήριξη Phare στο πλαίσιο του **εθνικού προγράμματος** του 1998 εστιάζεται σε έξι βασικούς τομείς: στην παροχή βοήθειας στη Σλοβακία για την επίτευξη των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης, τη συνέχιση της διαδικασίας οικονομικής

μεταρρύθμισης, τη θεσμική ανάπτυξη και την ενσωμάτωσή της στην εσωτερική αγορά, την ενίσχυση του τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, την προσέγγιση του τομέα του περιβάλλοντος και τη συμμετοχή σε κοινοτικά προγράμματα.

Προκειμένου να βοηθήσει τη Σλοβακία στο ζήτημα της επίτευξης των **πολιτικών κριτηρίων**, το Phare θα παράσχει στήριξη για την ενίσχυση των ικανοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης και του δικαστικού σώματος (1,5 εκατομμύρια ευρώ). Στον τομέα της **οικονομικής μεταρρύθμισης** (3,5 εκατομμύρια ευρώ), η στήριξη Phare θα περιλαμβάνει τη θέσπιση μεσοπρόθεσμων προτεραιοτήτων οικονομικής πολιτικής και μια κοινή αξιολόγηση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συμφωνίας. Θα παρασχεθεί βοήθεια για τη βελτίωση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και περιουσίας και το Phare θα στηρίξει την υλοποίηση της εθνικής κτηματολογικής πολιτικής και τη δημιουργία κτηματολογίου.

Η Σλοβακία πρέπει να ενισχύσει τη **θεσμική και διοικητική της ικανότητα** και η στήριξη σε αυτόν τον τομέα θα εστιαστεί κυρίως σε ζητήματα που σχετίζονται με τη προσχώρησης. Το Phare θα παράσχει στήριξη για την εναρμόνιση της νομοθεσίας και την ενίσχυση των θεσμών στους τομείς των προτύπων και της πιστοποίησης, των κρατικών ενισχύσεων, των κεφαλαιαγορών, της πνευματικής ιδιοκτησίας, των προμηθειών του δημοσίου και της γεωργίας (κτηνιατρικός και φυτοϋγειονομικός τομέας). Βοήθεια θα παρασχεθεί επίσης για την προετοιμασία της Σλοβακίας για τη συμμετοχή στα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, μέσω της παροχής βοήθειας για την ανάπτυξη περιφερειακών και διαρθρωτικών πολιτικών καθώς και της ικανότητας υλοποίησής τους. Η στήριξη Phare σε αυτόν τον τομέα ανέρχεται σε 17 εκατομμύρια ευρώ το 1998.

Η δικαιοσύνη και οι εσωτερικές υποθέσεις (5,2 εκατομμύρια ευρώ) εξακολουθούν να αποτελούν τομέα προτεραιότητας και η στήριξη στον εν λόγω τομέα θα περιλαμβάνει την ενίσχυση της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος, την ανάπτυξη αποτελεσματικής διαχείρισης των συνόρων και ελέγχου της μετανάστευσης, καθώς και την παροχή βοήθειας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης, της διαφθοράς και της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η στήριξη θα εστιαστεί επίσης στην ευθυγράμμιση της πολιτικής της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων με εκείνη της ΕΕ και με τις διεθνείς συμβάσεις.

Στον τομέα του **περιβάλλοντος** (17,5 εκατομμύρια ευρώ) θα παρασχεθεί στήριξη για τη συνεχιζόμενη μεταφορά της νομοθεσίας πλαισίου και την κατάρτιση και υλοποίηση αναλυτικών προγραμμάτων προσέγγισης, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδοτικών και επενδυτικών στρατηγικών που αφορούν την υιοθέτηση του περιβαλλοντικού κεκτημένου.

Τέλος, η **συμμετοχή της Σλοβακίας σε κοινοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα** το 1998 θα στηριχθεί με μια χορήγηση ύψους 1,2 εκατομμυρίων ευρώ.

Εκτός από τα παραπάνω, 4 εκατομμύρια ευρώ δεσμεύτηκαν για το πρόγραμμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Tempus για το 1998, το οποίο προβλέπει τη

χρηματοδότηση 24 κοινών ευρωπαϊκών έργων, 12 από τα οποία αφορούν τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Το 1998, η Σλοβακία έλαβε επίσης μια χορήγηση από τη **συμπληρωματική δανειοδοτική διευκόλυνση** και προσδιορίστηκαν τέσσερα έργα για την παροχή στήριξης, τα οποία αφορούν:

- τη στήριξη του ανώτερου ελεγκτικού συνεδρίου (1,05 εκατομμύρια ευρώ),
- την ενίσχυση των ικανοτήτων του Εθνικού Συμβουλίου (κοινοβουλίου) (2 εκατομμύρια ευρώ),
- το ταμείο της Σλοβακίας για την περίοδο μετά την ιδιωτικοποίηση (4 εκατομμύρια ευρώ),
- το έργο Spisska Nova Ves – ένα έργο περιφερειακής ανάπτυξης για τη βελτίωση της θέσης των Roma (0,45 εκατομμύρια ευρώ).

Το 1998, η Σλοβακία έλαβε μια χορήγηση ύψους 15 εκατομμυρίων ευρώ από τη **χρηματοδοτική διευκόλυνση υποδομών μεγάλης κλίμακας**, η οποία θα βοηθήσει τη χρηματοδότηση της κατασκευής της παράκαμψης της Μπρατισλάβα. Το έργο, που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την κυβέρνηση της Σλοβακίας, περιλαμβάνει την κατασκευή 6,5 χλμ. αυτοκινητοδρόμου (D-61) γύρω από την πόλη. Η κατασκευή της παράκαμψης θα περιορίσει τη συμφόρηση και τη ρύπανση στη Μπρατισλάβα και θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του δικτύου μεταφορών της χώρας.

Η Σλοβακία λαμβάνει επίσης στήριξη από το **πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας** (5 εκατομμύρια ευρώ). Το εν λόγω πρόγραμμα, που εστιάζεται στις όμορες με την Αυστρία περιοχές, θα παράσχει στήριξη για δράσεις σε τέσσερις τομείς προτεραιότητας, ήτοι την τεχνική υποδομή, την οικονομική ανάπτυξη και τον τουρισμό, το περιβάλλον, καθώς και τη θεσμική στήριξη και τους ανθρώπινους πόρους.

Επιτεύγματα

Οι επιδόσεις του προγράμματος Phare από την άποψη της ανάθεσης συμβάσεων και των πληρωμών παρουσίασε σημαντική βελτίωση. Στα τέλη του 1998 είχαν ανατεθεί συμβάσεις για το σύνολο των προγραμμάτων της περιόδου 1990-1996. Ο ρυθμός ανάθεσης συμβάσεων για το πρόγραμμα του 1997 ανήλθε σε περίπου 35 τοις εκατό στα τέλη του 1998.

Το Phare παρέσχε στήριξη σε ένα ευρύ φάσμα τομέων στη Σλοβακία και υλοποίησε και ολοκλήρωσε με επιτυχία πολλά έργα.

Στον τομέα της **γεωργίας** υλοποιείται με επιτυχία ένα έργο για την ανάπτυξη υπηρεσιών γεωργικών εφαρμογών, σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας. Το Phare παρέσχε επίσης στήριξη σε οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα, όπως είναι το επιμελητήριο γεωργίας και ειδών διατροφής καθώς και η ένωση ιδιωτών κτηματιών. Πρόσθετη στήριξη παρασχέθηκε στον τομέα της υγείας των φυτών και των ζώων, συμπεριλαμβανομένης της φυτοϋγειονομικής και κτηνιατρικής διάγνωσης. Επίσης με στήριξη Phare, ξεκίνησε ο εκσυγχρονισμός του φορέα γεωδαισίας, χαρτογραφίας και κτηματολογίου.

Στον τομέα της **προσέγγισης της νομοθεσίας** δημιουργήθηκε μια κεντρική μονάδα μετάφρασης στο ίδρυμα προσέγγισης της νομοθεσίας, για τη μετάφραση του κεκτημένου στη Σλοβακική γλώσσα. Μια νομική ομάδα, χρηματοδοτούμενη από το Phare, συνεχίζει να παρέχει στην κυβέρνηση συμβουλές σχετικά με ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων που αφορούν τον τομέα της προσέγγισης της νομοθεσίας.

Ένα μεγάλο έργο στον τομέα της **δημόσιας διοίκησης** εστιάζεται στη μεταρρύθμιση του καθεστώτος απασχόλησης των δημοσίων υπαλλήλων, στην ανάπτυξη ενός νομικού πλαισίου που θα εγγυάται τον επαγγελματικό και μη πολιτικό χαρακτήρα του καθεστώτος απασχόλησης των δημοσίων υπαλλήλων, καθώς και στην κατάρτισή τους. Συμμετέχουν ιδρύματα δημόσιας διοίκησης της Γερμανίας, της Φινλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Στο πλαίσιο του ίδιου έργου, το κοινοβούλιο παρέλαβε με χρηματοδότηση Phare, τυπογραφικό εξοπλισμό για τη στήριξη της νομοθετικής διαδικασίας. Πολλά δικαστήρια εκδίκασης εμπορικών υποθέσεων έλαβαν εξοπλισμό τεχνολογίας των πληροφοριών για τη μηχανογράφηση των εμπορικών μητρώων.

Το Phare παρέσχε πολύτιμη στήριξη στον τομέα της **ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών**. Το 1998, το ίδρυμα ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών της Σλοβακίας που χρηματοδοτείται από το Phare, παρέσχε στήριξη σε μη κομματικές δραστηριότητες MKO για την ευαισθητοποίηση των ψηφοφόρων νεαρής ηλικίας και για την παρακολούθηση των βουλευτικών εκλογών. Αυτή η εκστρατεία – με την ονομασία OK 98 – είχε σημαντικές επιπτώσεις όσον αφορά το ποσοστό-ρεκόρ συμμετοχής στις εκλογές (84,6 τοις εκατό). Ιδιαίτερα αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι προσήλθαν στις κάλπες οκτώ από τα δέκα άτομα που είχαν, για πρώτη φορά, δικαίωμα ψήφου. Οι δραστηριότητες παρακολούθησης της εκλογικής διαδικασίας των προαναφερόμενων MKO συνέβαλαν επίσης στο να διασφαλιστεί το νομότυπο και η διαφάνεια της εκλογικής διαδικασίας. Η εκστρατεία ενίσχυσε το ρόλο και το κύρος των MKO στη Σλοβακία.

Το Phare συνεισέφερε στην ενίσχυση της οικονομίας της αγοράς στη Σλοβακία, μέσω της στήριξής του προς επιχειρήσεις μικρού και μεσαίου μεγέθους (βλ. παρακάτω πίνακα) και μέσω του **ταμείου της Σλοβακίας για την περίοδο μετά την ιδιωτικοποίηση** (SPPF). Το SPPF είναι ένα ταμείο κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου 40 εκατομμυρίων ευρώ που δημιουργήθηκε με τη συνεργασία της ETAA (30 εκατομμύρια ευρώ) και του Phare (12 εκατομμύρια ευρώ) στα τέλη του 1996. Εκτός από τα ίδια κεφάλαια, το Phare παρέχει επίσης 8 εκατομμύρια ευρώ σε κεφάλαια που είναι διαθέσιμα για την παροχή τεχνικής βοήθειας για προεπενδυτική και μετεπενδυτική στήριξη. Αυτός ο συνδυασμός κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και τεχνικής βοήθειας σημαίνει ότι το ταμείο μπορεί να παρέχει στήριξη σε μικρότερες εταιρίες, οι οποίες διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να λάβουν στήριξη από τις χρηματαγορές και τις τράπεζες. Αναμένεται ότι το SPPF θα παίξει καταλυτικό ρόλο στην προσέλκυση ξένων επενδυτών στη Σλοβακία.

Περιπτώσιολογική μελέτη: Ο τομέας των ΜΜΕ στη Σλοβακία

Ο τομέας των ΜΜΕ παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και την προσφορά απασχόλησης στη Σλοβακία. Ο αριθμός των ΜΜΕ στη χώρα αυξάνει σταθερά από το 1991 και οι επιχειρήσεις αυτές καλύπτουν περίπου το 60 τοις εκατό της συνολικής απασχόλησης και άνω του 50 τοις εκατό της οικονομικής παραγωγής.

Το Phare είχε σημαντικό συμμετοχή στην εν λόγω εξέλιξη, παρέχοντας άμεση τεχνική και χρηματοπιστωτική στήριξη στις ΜΜΕ και δημιουργώντας φορείς που παρέχουν υπηρεσίες στις ΜΜΕ. Με κυβερνητική υποστήριξη, το Phare συνέβαλε στη σύσταση της εθνικής υπηρεσίας ανάπτυξης των ΜΜΕ και ενός δικτύου δώδεκα περιφερειακών κέντρων συμβουλών και πληροφόρησης, καθώς και πέντε κέντρων επιχειρηματικής καινοτομίας. Ευρέως καταναεμημένες σε ολόκληρη τη χώρα, οι περιφερειακές αυτές οργανώσεις παρέχουν κατάρτιση, πληροφόρηση και συμβουλές σε ΜΜΕ. Μέσω αυτών των κέντρων, το Phare συνέβαλε στη δημιουργία περίπου 5.000 νέων θέσεων εργασίας και τη σύσταση 1.300 νέων ΜΜΕ.

Το σχέδιο δανειοδότησης ΜΜΕ του Phare (16,7 εκατομμύρια ευρώ) απεδείχθη επίσης εξαιρετικά επιτυχές. Μέσω ενός μοναδικού συνδυασμού χρηματοδοτήσεων από το Phare, την κυβέρνηση και την αγορά, το σχέδιο δανειοδότησης θέτει στη διάθεση των ΜΜΕ κεφάλαια με ευνοϊκά επιτόκια. Μέχρι σήμερα, το σχέδιο δανειοδότησης έχει χορηγήσει 480 δάνεια σε επιχειρήσεις που απασχολούν κατά μέσο όρο 45 εργαζόμενους, με μέσο ύψος δανείου 60.000 ευρώ. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωσαν αδυναμία εξόφλησης του δανείου είναι κάτω του 1 τοις εκατό.

Το 1998 διενεργήθηκε μια αξιολόγηση του προγράμματος ΜΜΕ από την OMAS. Η στήριξη Phare αξιολογήθηκε ως εξαιρετικά ικανοποιητική από την άποψη της υλοποίησης των προγραμμάτων και την επίτευξη των στόχων του Phare. Το πρόγραμμα θεωρείται ως ένα από τα πλέον επιτυχή προγράμματα αυτού του τύπου στην Κεντρική Ευρώπη. Η στήριξη που το Phare παρέσχε μέχρι σήμερα στον τομέα των ΜΜΕ της Σλοβακίας ανέρχεται σε 31,9 εκατομμύρια ευρώ.

Σλοβενία

Επισκόπηση του έτους

Η οικονομία της Σλοβενίας σημείωσε ικανοποιητική πρόοδο κατά το 1998. Το πραγματικό ΑΕγχΠ αυξήθηκε κατά 4 τοις εκατό κατά τους πρώτους έξι μήνες του έτους και το ποσοστό για ολόκληρο το έτος εκτιμάται στο 3,9 τοις εκατό, γεγονός που αποτελεί βελτίωση σε σύγκριση με το ποσοστό 2,9 τοις εκατό του 1997. Οι τρέχουσες συναλλαγές που εμφάνισαν ένα πλεόνασμα της τάξης του 0,2 τοις εκατό του ΑΕγχΠ κατά το 1997, αναμένεται να είναι ισορροπημένες το 1998, ενώ το έλλειμμα του προϋπολογισμού που ανέρχονταν στο 1,1% του ΑΕγχΠ το 1997, αναμένεται να μειωθεί ελαφρά στο 1 τοις εκατό κατά το 1998.

Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων για το πρώτο εξάμηνο του 1998 ανήλθαν σε 136 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το εξωτερικό χρέος της Σλοβενίας ήταν 4,08 δισεκατομμύρια ευρώ στα τέλη Αυγούστου. Ο πληθωρισμός εξακολούθησε να μειώνεται και το Νοέμβριο του 1998 έπεσε στο 6,4 τοις εκατό, σε σύγκριση με το 9,4 τοις εκατό το 1997. Η ανεργία (σύμφωνα με τον ορισμό της ΔΟΕ) ανέρχονταν σε 7,5 τοις εκατό στα τέλη Σεπτεμβρίου του 1998.

Μετά την εφαρμογή του νόμου για την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης, ολοκληρώθηκε επίσημα η ιδιωτικοποίηση όλων των κρατικών επιχειρήσεων την 1η Νοεμβρίου 1998. Ωστόσο, οι εν λόγω επιχειρήσεις εξακολουθούν να χρήζουν ανασυγκρότησης. Περαιτέρω προσπάθειες απαιτούνται επίσης στον τομέα της ιδιωτικοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, των κρατικών τραπεζών και ασφαλιστικών εταιριών, καθώς και για την ελευθέρωση της κεφαλαιαγοράς.

Η Σλοβενία συνέχισε να χαρακτηρίζεται από πολιτική σταθερότητα και ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών της θεσμών κατά το 1998. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, η Σλοβενία υπέβαλε το Μάρτιο στο Βορειοατλαντικό Συμβούλιο τη στρατηγική της για την ένταξή της στο ΝΑΤΟ.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την ΕΕ, τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το 1998 ήταν η επίσημη έναρξη της διαδικασίας προσχώρησης και η έναρξη διαπραγματεύσεων, η υιοθέτηση της εταιρικής σχέσης προσχώρησης το Μάρτιο και η δημοσίευση της πρώτης τακτικής έκθεσης της Επιτροπής το Νοέμβριο.

Συμπέρασμα της τακτικής έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Νοέμβριος 1998

Η Σλοβενία εξακολουθεί να πληροί τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Πρέπει να εξακολουθήσει να δίνει προσοχή στον εξορθολογισμό των δικαστικών και κοινοβουλευτικών διαδικασιών και στη διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της ευρωπαϊκής συμφωνίας όσον αφορά την ιδιοκτησία.

Η Σλοβενία μπορεί να θεωρηθεί ως μια λειτουργούσα οικονομία της αγοράς και αναμένεται να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει μεσοπρόθεσμα την ανταγωνιστική πίεση και τις δυνάμεις της αγοράς εντός της Ένωσης, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμοστούν εγκαίρως οι προγραμματισμένες μεταρρυθμίσεις.

Υπό την προϋπόθεση ότι θα επισπευσθεί η διαδικασία προσέγγισης της νομοθεσίας και της θεσμικής ανάπτυξης, ώστε να αντισταθμιστεί ή έλλειψη προόδου κατά το τρέχον έτος, η Σλοβενία θα είναι μεσοπρόθεσμα σε θέση να αναλάβει υποχρεώσεις μέλους. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες στον τομέα της εσωτερικής αγοράς, ιδίως όσον αφορά τον ΦΠΑ, τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, καθώς και τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις.

To Phare το 1998

Το Phare δέσμευσε συνολικά 16 εκατομμύρια ευρώ για τη Σλοβενία κατά το 1998. Η στήριξη παρασχέθηκε μέσω δύο προγραμμάτων Phare, ήτοι του εθνικού προγράμματος Phare (10 εκατομμύρια ευρώ), συμπεριλαμβανομένων 1,25 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus, και του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας (6 εκατομμύρια ευρώ).

Αποφασίστηκε η μεταφορά ενός σημαντικού μέρους της χορήγησης του 1998 σε εκείνη του 1999 για την προετοιμασία αναλυτικών επενδυτικών έργων. Κατά συνέπεια, το **εθνικό πρόγραμμα** του 1998 εστιάζεται κυρίως στη θεσμική ανάπτυξη που θα υλοποιηθεί μέσω των νέων συμφωνιών αδελφοποίησης (οικονομία, περιβάλλον, γεωργία) και κατά περίπτωση μέσω της παροχής συνήθους τεχνικής βοήθειας (στατιστική).

Η περαιτέρω ενσωμάτωση στην εσωτερική αγορά και η ενίσχυση της διοικητικής και θεσμικής ικανότητας αποτελούν τομείς προτεραιότητας. Η στήριξη θα περιλαμβάνει την αναβάθμιση των προτύπων στον τομέα της στατιστικής (2 εκατομμύρια ευρώ), και τη θεσμική ανάπτυξη του Υπουργείου Οικονομικών (0,85 εκατομμύρια ευρώ)

Τρία εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν στο ειδικό προπαρασκευαστικό πρόγραμμα για τα διαρθρωτικά ταμεία που παρέχει στήριξη για την ανάπτυξη της περιφερειακής πολιτικής και συνοχής.

Το Phare θα παράσχει επίσης στήριξη για μελέτες σκοπιμότητας που αφορούν μελλοντικά επενδυτικά έργα (1999) στους τομείς του περιβάλλοντος και της γεωργίας (1,9 εκατομμύρια ευρώ) και για την παρακολούθηση και την υλοποίηση δομών ελέγχου στους δύο αυτούς τομείς (1 εκατομμύριο ευρώ).

Το πρόγραμμα Tempus II έλαβε μια χορήγηση 1,25 εκατομμυρίων ευρώ για έργα στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προβλέπουν τη χρηματοδότηση 5 κοινών ευρωπαϊκών έργων, 1 από τα οποία αφορά τον τομέα της θεσμικής ανάπτυξης.

Το **πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας** (6 εκατομμύρια ευρώ) παρέχει στήριξη για δράσεις σε παραμεθόριες περιοχές, όμορες με την Αυστρία και την Ιταλία.

Επιτεύγματα

Η **υλοποίηση** του προγράμματος Phare στη Σλοβενία αντιμετώπισε πολλές προκλήσεις κατά το 1998. Το 1998 ήταν το πρώτο έτος υλοποίησης του προγράμματος βάσει του αποκεντρωμένου συστήματος εφαρμογής (DIS), ενώ κατά τη διάρκεια του έτους συστάθηκε επίσης το εθνικό ταμείο (το σχετικό μνημόνιο συμφωνίας υπογράφηκε το Δεκέμβριο). Με τη στήριξη της μετρικής μονάδας οικονομικών και ανάθεσης συμβάσεων, το εθνικό ταμείο θα εποπτεύει τη δημοσιονομική διαχείριση και θα διευκολύνει τη μεταφορά κεφαλαίων στους τελικούς δικαιούχους στη Σλοβενία.

Ο φόρτος εργασίας που ενέχεται στην **προσέγγιση και στην επιβολή της νομοθεσίας** και των τεχνικών κανονισμών είναι ανεξάρτητος από το μέγεθος της χώρας. Ως μικρή χώρα, η Σλοβενία πρέπει να αντιμετωπίσει αυτό το φόρτο εργασίας διαθέτοντας μικρό διοικητικό μηχανισμό. Το πρόγραμμα προενταξιακής στρατηγικής που εισήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος του 1996, βοήθησε το γραφείο για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις και άλλα υπουργεία να αντιμετωπίσουν τα καθήκοντα του σχεδιασμού, του συντονισμού και της στήριξης της προενταξιακής διαδικασίας.

Στο **χρηματοπιστωτικό τομέα**, το Phare εξακολούθησε να παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο όσον αφορά την εισαγωγή του ΦΠΑ στη Σλοβενία (που έχει προγραμματιστεί για την 1η Ιουλίου 1999). Το Phare παρέσχε τεχνική βοήθεια για τη θέσπιση του νομικού πλαισίου, την ανάπτυξη της πολιτικής και για οργανωτικά ζητήματα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ψήφιση από το κοινοβούλιο του νόμου περί ΦΠΑ, στις 25 Νοεμβρίου 1998. Εκτός αυτού, το Phare παρέσχε στο Υπουργείο Οικονομικών βοήθεια για την ανάπτυξη στρατηγικής κίνησης κεφαλαίων και τη δημιουργία ενός συστήματος παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων σχετικά με τη ροή των κεφαλαίων. Πρόσθετη στήριξη προς το υπουργείο περιλάμβανε την κατάρτιση για τον ασφαλιστικό τομέα και στήριξη της κατάρτισης και της ιδιωτικοποίησης στον τραπεζικό τομέα.

Τα **προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας** στη Σλοβενία συνέχισαν να έχουν θετικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών, στα σύνορα με την Ιταλία και την Αυστρία. Προσδιορίστηκαν και υλοποιήθηκαν έργα με σαφείς διασυνοριακές επιπτώσεις σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, σε στενή συνεργασία με τις ομόλογες Αυστριακές και Ιταλικές αρχές. Στις δραστηριότητες περιλαμβάνονται η βελτίωση των διασυνοριακών δεσμών, η

προστασία και η βελτίωση περιοχών υδροσυλλογής, πρωτοβουλίες τοπικής ανάπτυξης, η ανάπτυξη των ΜΜΕ και η βελτίωση της υποδομής (π.χ. αποθέματα νερού).

Περιπτωσιολογική μελέτη: Σχέδιο περιβαλλοντικών πιστώσεων

Στόχος του σχεδίου περιβαλλοντικών πιστώσεων (ECS) που συγχρηματοδοτείται από το Phare, είναι να βοηθήσει το ταμείο οικολογίας να εξυπηρετήσει της επενδυτικές χρηματοδοτικές ανάγκες του συνεταιριστικού και του δημοτικού τομέα στη Σλοβενία, για τον περιορισμό της ρύπανσης, την προώθηση συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων και την εισαγωγή περιβαλλοντικά συμβατών τεχνολογιών. Το ταμείο οικολογίας είναι ένα ανεξάρτητο ταμείο επενδύσεων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που συστάθηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος.

Το ECS βασίζεται σε μια μελέτη σκοπιμότητας που χρηματοδοτήθηκε από το Phare (ανάλυσης ζήτησης της αγοράς και θεσμική ανάλυση) και διενεργήθηκε το 1996. Η εν λόγω μελέτη κατέδειξε την ύπαρξη σημαντικής ζήτησης για χρηματοδότηση περιβαλλοντικών επενδύσεων στον επιχειρηματικό και το δημοτικό τομέα, αλλά και διστακτικότητα έναντι του δανεισμού με επιτόκια της αγοράς από τις εμπορικές τράπεζες. Μια κύρια πηγή ζήτησης αποτελούν οι ιδιωτικοποιημένες εταιρίες, οι οποίες έχουν νομική υποχρέωση να προβαίνουν σε περιβαλλοντικές επενδύσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης.

Το ECS χορηγεί δάνεια με ελκυστικά επιτόκια σε δανειολήπτες του δημοτικού και του ιδιωτικού τομέα για τη χρηματοδότηση έργων σε τρεις κύριους τομείς, ήτοι τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και τον περιορισμό της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων και της διαχείρισης των υδάτινων πόρων και την ελαχιστοποίηση της παραγωγής στερεών ή επικίνδυνων αποβλήτων. Το ECS χορήγησε δάνεια του ταμείου οικολογίας αξίας άνω των 2 εκατομμυρίων ευρώ με ανταγωνιστικά επιτόκια για περιβαλλοντικές επενδύσεις στους τρεις αυτούς τομείς.

Μη υποψήφιας χώρες

Αλβανία

Επισκόπηση του έτους

Με ένα κατά κεφαλή ΑΕγχΠ το 1998 περίπου 675 ευρώ, η Αλβανία εξακολουθεί να είναι η φτωχότερη χώρα της Ευρώπης. Μετά από τη δραματική πτώση της οικονομικής παραγωγής που συνόδεψε την κατάρρευση της κεντρικά σχεδιαζόμενης οικονομίας, όταν το πραγματικό ΑΕγχΠ μειώθηκε κατά περίπου 40 τοις εκατό μεταξύ 1989 και 1992, η Αλβανία εισήλθε σε μια περίοδο ταχείας ανάκαμψης, επιτυγχάνοντας έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη. Το πραγματικό ΑΕγχΠ αυξήθηκε άνω του 45 τοις εκατό μεταξύ 1992 και 1996 και έφθασε το 90 τοις εκατό του επιπέδου του 1989 στα τέλη του 1996. Η κρίση του 1997 οδήγησε σε μια πτώση του πραγματικού ΑΕγχΠ κατά 7 τοις εκατό σε σύγκριση με το 1996. Η ανάπτυξη συνεχίστηκε το 1998. Εκτιμάται ότι ανήλθε στο 10 τοις εκατό σε πραγματικές τιμές και ότι μειώθηκε κατά 7 τοις εκατό για το 1999. Η επιτυχία της Αλβανίας όσον αφορά τη μείωση του πληθωρισμού, από μια μέγιστη τιμή 237 τοις εκατό το 1992 σε 8 τοις εκατό το 1998, υπήρξε ένα σημαντικότερο επίτευγμα. Οι ξένες άμεσες επενδύσεις, κυρίως από την Ιταλία και την Ελλάδα, διατηρήθηκαν περίπου στα 42 εκατομμύρια ευρώ κατά το 1998.

Η πρόοδος από την άποψη της μακροοικονομικής σταθεροποίησης ήταν σταθερή καθ' όλη τη διάρκεια του 1998, αλλά η οικονομική ανάπτυξη είναι επισφαλής λόγω της συνεχιζόμενης πολιτικής αστάθειας και της έλλειψης δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Τα πρώτα βήματα προς τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση των θεσμών και της δημόσιας διοίκησης είναι ενθαρρυντικά, όμως θα πρέπει να παγιωθούν και να ολοκληρωθούν με συνεχείς προσπάθειες για την καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς.

Η διαδικασία σταθεροποίησης, ανάκαμψης και εκδημοκρατισμού της χώρας συνέχισε να αναπτύσσεται μάλλον ανομοιόμορφα και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα. Η πολιτική ζωή εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από έντονες αντιπαράθεσεις και η δημόσια τάξη είναι μάλλον ασταθής, όπως υποδηλώνει η αναζωπύρωση της αναταραχής το Σεπτέμβριο 1998, την οποία ακολούθησε η συγκρότηση μιας νέας κυβέρνησης τον Οκτώβριο 1998. Η συνεχιζόμενη ύπαρξη υψηλού επιπέδου διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και το δικαστικό σώμα, σε συνδυασμό με το οργανωμένο έγκλημα, υπονόμισαν σε σημαντικό βαθμό τις προσπάθειες της κυβέρνησης. Η επιδείνωση της κατάστασης στο Κοσσυφοπέδιο και η άφιξη εκτοπισθέντων δια της βίας ατόμων δημιούργησε νέες πιέσεις στην κυβέρνηση και επηρέασε αρνητικά την ασφάλεια στη βορειοανατολική Αλβανία.

Όσον αφορά τις σχέσεις Αλβανίας-ΕΕ, από το 1992, η Αλβανία αποκομίζει οφέλη από το σχέδιο γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) και από μια συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας. Η Αλβανία έχει ζητήσει τη σύναψη συμφωνίας σύνδεσης από το 1995, όμως η περαιτέρω ενίσχυση των σχέσεων εξαρτάται από την περιφερειακή προσέγγιση της ΕΕ καθώς και από την πραγματική πρόοδο όσον αφορά τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη.

To Phare το 1998

Το 1998, όπως και το 1997, οι πόροι του Phare συγκεντρώθηκαν σε τέσσερις κύριους τομείς ενδιαφέροντος:

- τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και τη θεσμική μεταρρύθμιση,
- την ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων,
- την ανάπτυξη υποδομών μεγάλης κλίμακας,
- τη γεωργία.

Για το 1998, το Phare δέσμευσε 30,5 εκατομμύρια ευρώ για εθνικά προγράμματα και 12,0 εκατομμύρια ευρώ για προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας.

Στον τομέα της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, το 1998 παρασχέθηκε τεχνική βοήθεια σε διάφορους τομείς (ανώτερο ελεγκτικό ίδρυμα, διεύθυνση δημόσιας διοίκησης κλπ.).

Στον τομέα της μεταρρύθμισης του δικαστικού σώματος, καταβλήθηκαν σημαντικές προσπάθειες, με τη στήριξη σε μεγάλο βαθμό του Συμβουλίου της Ευρώπης, η συμμετοχή του οποίου χρηματοδοτείται από το Phare. Ήδη έχουν υλοποιηθεί δύο κοινά προγράμματα.

Από τα τέλη του 1997, η Επιτροπή παρέχει στήριξη, σε συνεργασία με τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (WEU)/το πολυεθνικό συμβουλευτικό αστυνομικό στοιχείο (MAPE), για την παροχή συμβουλών και εξοπλισμού στην Αλβανική αστυνομία. Μέχρι και το 1998, δεσμεύτηκαν σχεδόν 8 εκατομμύρια ευρώ και η υλοποίηση του προγράμματος είναι σε εξέλιξη. Η στήριξη αυτή αποσκοπεί στην παροχή εξοπλισμού (ειδικός αστυνομικός εξοπλισμός, στολές, οχήματα και ανταλλακτικά) και την αποκατάσταση των κέντρων εκπαίδευσης της αστυνομίας.

Στον τομέα των τελωνείων, τον Ιούνιο 1997 συστάθηκε μια αποστολή βοήθειας τελωνείων (CAM) για μια περίοδο εννέα μηνών και ήταν ακόμη σε εξέλιξη κατά το 1998. Κύριος στόχος της είναι η παροχή βοήθειας στις Αλβανικές τελωνειακές αρχές για την αποκατάσταση της ικανότητάς τους για την αποτελεσματική συλλογή δασμών και τελών. Κατά το 1998, οι δραστηριότητες που επικεντρώνονται στη μεταρρύθμιση και τη μηχανογράφηση (ASYCUDA) της τελωνειακής υπηρεσίας καθυστέρησαν λόγω των κοινωνικών αναταραχών.

Στον τομέα της ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων, το πρόγραμμα του 1998 περιλάμβανε την ανάπτυξη πειραματικών έργων για την αποκατάσταση των αστικών περιοχών στα Τίρανα, τα οποία συνίστανται σε έργα υψηλής έντασης εργατικού δυναμικού για τη συντήρηση δημόσιων χώρων ή κτιρίων.

Ο τομέας των υδάτων προσδιορίζεται ως βασικός τομέας για την ανάπτυξη υποδομών τόσο από την κυβέρνηση της Αλβανίας όσο και από την κοινότητα των χορηγών. Τα δίκτυα παροχής και διανομής ύδατος εξακολουθούν να φθίνουν. Κατά το 1998, η μονάδα διαχείρισης προγράμματος (PMU) του Phare συνέχισε να παίζει σημαντικό ρόλο, ενθαρρύνοντας και συντονίζοντας την παρέμβαση χορηγών σε αυτόν τον κρίσιμη σημασίας τομέα.

Στον τομέα της γεωργίας, οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν σε υπηρεσίες γεωργικών εφαρμογών, την κτηματογράφηση, τις κτηνιατρικές υπηρεσίες και την αλιεία. Στα τέλη του Δεκεμβρίου 1998, η κυβέρνηση της Αλβανίας ενέκρινε μια στρατηγική για την ανάπτυξη της αλβανικής γεωργίας – την Πράσινη Στρατηγική – που θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τη μελλοντική ανάπτυξη της γεωργίας.

Η Αλβανία έλαβε επίσης έναν προϋπολογισμό 0,7 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση 6 κοινών ευρωπαϊκών έργων.

Επιτεύγματα

Κατά την περίοδο 1991-1998, η βοήθεια Phare προς την Αλβανία υπερέβη τα 500 εκατομμύρια ευρώ. Παρ' όλες τις καθυστερήσεις του προγραμματισμού και της υλοποίησης λόγω της κατάστασης που επικρατούσε στην Αλβανία, η βοήθεια στα πλαίσια του Phare εξακολουθεί να υλοποιείται ικανοποιητικά, με ποσοστό ανάθεσης συμβάσεων 66 τοις εκατό των συνολικών κεφαλαίων που χορηγήθηκαν κατά την περίοδο 1991-1998. Το 1998 υπήρξε μια επίσπευση της υλοποίησης, ιδίως όσον αφορά τα μεγάλα έργα υποδομής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού αποτελεί η κατασκευή του δρόμου Δυρραχίου-Roghizina. Το 1998 επιτεύχθηκε σχεδόν απόλυτα ο στόχος της ανάθεσης συμβάσεων αξίας 120 εκατομμυρίων ευρώ.

Το Phare έθεσε ως προϋπόθεση για τη στήριξη του προϋπολογισμού του κυβερνητικού προγράμματος μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης τη λήψη ορισμένων μέτρων. Χάρη στην εν λόγω μόχλευση ελήφθησαν τα ακόλουθα μέτρα: υιοθέτηση του οργανικού νόμου για τον προϋπολογισμό, μετατροπή της υπηρεσίας κρατικού ελέγχου σε ένα ανεξάρτητο ανώτερο ελεγκτικό ίδρυμα, υιοθέτηση διατάγματος όσον αφορά τα μεταβατικά μέτρα για τις προσλήψεις και τις απολύσεις, σύσταση του γραφείου κρατικών εκδόσεων κλπ.

Στον τομέα της παροχής στήριξης προς την Αλβανική αστυνομία, το 1998 επιτεύχθηκαν πολυάριθμοι στόχοι. Αποκαταστάθηκαν 13 αστυνομικοί σταθμοί, διανεμήθηκαν περισσότεροι από 100 φορητοί ασύρματοι με πομπούς, ολοκληρώθηκε η αποκατάσταση του κέντρου εκπαίδευσης της σχολής της αστυνομίας στα Τίρανα, παραδόθηκαν ανταλλακτικά για οχήματα της αστυνομίας κλπ.

Οι στρατηγικές για το νερό και τα απόβλητα που χρηματοδοτούνται από το Phare, ολοκληρώθηκαν σύμφωνα με τις συστάσεις του αλβανικού εθνικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον. Αυτό θα χρησιμεύσει ως βάση για περαιτέρω επενδύσεις υποδομής σε τομείς που είναι ουσιώδους σημασίας τόσο για την υγεία όσο και για το περιβάλλον.

Περιπτωσιολογική μελέτη: Τελωνεία

Η αποστολή βοήθειας τελωνείων της Αλβανίας (CAM-A) υπήρξε ένα από τα πλέον επιτυχή προγράμματα τεχνικής βοήθειας στην Αλβανία, όπως αποδεικνύεται από τη σημαντική αύξηση των εσόδων που εισπράττουν τα τελωνεία. Η CAM-A σχεδιάστηκε αρχικά ως μέρος της απάντησης της διεθνούς κοινότητας στην κρίση των επενδύσεων τύπου πυραμίδας που ξέσπασε στην Αλβανία το 1997. Οι τελωνειακές υπηρεσίες ειδικότερα, υπέστησαν σοβαρά πλήγματα από την κοινωνική αναταραχή. Αυτό είχε εξαιρετικά σοβαρές συνέπειες για τα δημόσια οικονομικά, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των δημοσιονομικών εσόδων συλλέγονται από την τελωνειακή υπηρεσία. Η CAM-A ανέπτυξε μια ομάδα ειδικών προκειμένου να βοηθήσει την κυβέρνηση να αποκαταστήσει την ικανότητά της για την καταπολέμηση της απάτης και τη συλλογή εσόδων, καθώς και για να εκσυγχρονιστεί και να εξελιχθεί σε μια αυτοδύναμη, βιώσιμη υπηρεσία. Η εν λόγω αποστολή υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής. Τα έσοδα από τους δασμούς παρουσίασαν σημαντική αύξηση και έφθασαν περίπου το 150 τοις εκατό του επιπέδου πριν από την κρίση. Το 1998, η CAM-A στράφηκε σε ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης, αντιμετώπισε όμως εμπόδια λόγω της κοινωνικής αναταραχής του Σεπτεμβρίου 1998. Στο διεθνές συνέδριο που διοργανώθηκε στα Τίρανα τον Οκτώβριο 1998, τονίστηκε η σημασία αυτής της αποστολής.

Βοσνία - Ερζεγοβίνη

Επισκόπηση του έτους

Παρά τη δύσκολη μεταπολεμική κατάσταση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, σημαντική πρόοδος σημειώθηκε το 1998 όσον αφορά την οικονομική ανάκαμψη. Η εξωτερική βοήθεια τροφοδότησε τη σημαντική οικονομική ανάκαμψη της περιόδου 1995-1998, κατά την οποία η αύξηση του ΑΕγχΠ ήταν κατά μέσο όρο 35 τοις εκατό ετησίως. Ο πληθωρισμός έπεσε σε μέτρια επίπεδα και στις δύο οντότητες (η μεταπολεμική Βοσνία αποτελείται από δύο οντότητες, ήτοι τη Μουσουλμανική-Κροατική Ομοσπονδία και τη Σερβική Δημοκρατία (RS)), κυρίως χάρη στη δημοσιονομική πειθαρχία που τηρήθηκε από τις αρχές των οντοτήτων. Παρά τη σημειωθείσα πρόοδο, το ΑΕγχΠ βρίσκεται περίπου στο ήμισυ του προπολεμικού του επιπέδου και το κατά κεφαλή ΑΕγχΠ ανέρχεται σε λιγότερο από το ήμισυ του προπολεμικού επιπέδου. Η συνολική ανεργία ανέρχεται σε 30-40 τοις εκατό και στη Σερβική Δημοκρατία αναφέρεται ότι φθάνει το 50-60 τοις εκατό.

Στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος μακροοικονομικής και διαρθρωτικής μεταρρύθμισης για ολόκληρη τη χώρα που στηρίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και το οποίο υιοθετήθηκε από τις αρχές της Βοσνίας το Μάιο 1998, σημειώθηκε σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη δημιουργία ενός κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου που συμπεριλαμβάνει ενιαία θεσμικά όργανα, κατάλληλα για την οικονομία της αγοράς. Στα μέχρι σήμερα σημαντικά επιτεύγματα περιλαμβάνονται η εισαγωγή ενός νέου κοινού νομίσματος, του μετατρέψιμου Marka, η ψήφιση ενός κοινού κρατικού προϋπολογισμού την άνοιξη του 1998 και η έκδοση από την 1η Ιανουαρίου 1999 ενός νέου ενιαίου τελωνειακού κώδικα που συντάχθηκε με τη βοήθεια του προγράμματος CAFAO που χρηματοδοτείται από την ΕΚ.

Κατά το 1998, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη εξακολούθησε να αντιμετωπίζει πολιτικά προβλήματα, που εκδηλώθηκαν ως αντίσταση στη διαδικασία ενσωμάτωσης, ιδίως στο ανατολικό τμήμα της Σερβικής Δημοκρατίας και σε ορισμένα τμήματα της Ομοσπονδίας. Εκτός αυτού, η λειτουργία των ενιαίων θεσμικών οργάνων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης έδειχνε να συναντά ακόμη εμπόδια λόγω της έλλειψης πολιτικής βούλησης για τη λήψη αποφάσεων. Δεν έχει ακόμη ξεκινήσει η μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την επιστροφή των προσφύγων.

Όσον αφορά τις σχέσεις της ΕΕ με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η δήλωση της ΕΕ για τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη του Ιουνίου 1998 αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στον τομέα των διμερών σχέσεων. Η εν λόγω δήλωση τονίζει ότι το μέλλον της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης βρίσκεται στην Ευρώπη και παρέχει το πλαίσιο για στενότερη συνεργασία. Τα κράτη μέλη συγκρότησαν επίσης την ειδική συμβουλευτική ομάδα ΕΕ/Βοσνίας-Ερζεγοβίνης (CTF). Η CTF αποτελεί έναν κοινό φορέα της ΕΕ και της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης για την παροχή τεχνικών συμβουλών και εμπειρογνωμοσύνης στους τομείς της διοίκησης, του κανονιστικού πλαισίου και των πολιτικών.

Επιβολή όρων

Η Επιτροπή εφαρμόζει τις αρχές επιβολής όρων στα προγράμματα που αυτή διαχειρίζεται στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Αυτή βασίζεται κυρίως στην περιφερειακή προσέγγιση που υιοθετήθηκε τον Απρίλιο 1997, η οποία σκιαγραφεί τους πολιτικούς και οικονομικούς όρους που οφείλουν να τηρούνται προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη διμερών σχέσεων.

Τα προγράμματα Phare και Obnova το 1998

Τα δύο κύρια όργανα της ΕΚ για την ανασυγκρότηση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης είναι τα προγράμματα Phare και Obnova που αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς η Βοσνία δεν είναι επιλέξιμη για πλήρη βοήθεια Phare. Σύμφωνα με τους όρους και τα στάδια που ορίζονται στην περιφερειακή προσέγγιση, « η βοήθεια Phare θα περιοριστεί σε έργα για την άμεση στήριξη των ειρηνευτικών συμφωνιών και ειδικότερα τη δημιουργία δεσμών μεταξύ των οντοτήτων και την επιστροφή των προσφύγων ». Η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Obnova θα χρησιμοποιηθεί για την περαιτέρω « υποστήριξη της διαδικασίας ανασυγκρότησης, την ενθάρρυνση της επιστροφής των προσφύγων, τη συμφιλίωση και την περιφερειακή οικονομική συνεργασία, καθώς και για τη δημιουργία των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που θα αποτελέσουν τα θεμέλια της ανάπτυξης » της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης μέσω της στήριξης της υπηρεσίας CAFAO, δραστηριοτήτων οικονομικής ανάπτυξης, ολοκληρωμένων δραστηριοτήτων παροχής βοήθειας, έργων κοινωνικής ανάπτυξης και έργων στον τομέα των μέσων ενημέρωσης.

Με την είσοδο της Βοσνίας στο τρίτο έτος της ανασυγκρότησης, η επιστροφή και η επανένταξη των προσφύγων και των εκτοπισμένων τοποθετήθηκε στο επίκεντρο μιας νέας σημαντικής διεθνούς προσπάθειας. Η δημιουργία βιώσιμης ανασυγκρότησης με την μεταστροφή από τις παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης προς τα στοχοθετημένα προγράμματα για τη στήριξη της οικονομικής και της θεσμικής ανάπτυξης, αποτέλεσε τον άλλο προσανατολισμό της στρατηγικής της Επιτροπής. Η Επιτροπή διοχέτευσε περίπου το ήμισυ του προγράμματος του 1998 σε πρωτοβουλίες για την επιστροφή των προσφύγων. Επίσης, η Επιτροπή ανέλαβε πολλά μεγάλα έργα θεσμικής ανάπτυξης, προωθώντας την ανάπτυξη τελωνειακών και φορολογικών συστημάτων, μιας σύγχρονης κεντρικής τράπεζας και δημοκρατικών μέσων ενημέρωσης. Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έλαβε επίσης έναν προϋπολογισμό 1,5 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση 7 κοινών ευρωπαϊκών έργων.

Η συνολική χορήγηση για το 1998 υπερέβη τα 186 εκατομμύρια ευρώ (Phare και Obnova).

Άλλα προγράμματα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη που χρηματοδοτούνται από την ΕΚ

ECHO (Ευρωπαϊκή υπηρεσία ανθρωπιστικής βοήθειας), το ανθρωπιστικό σκέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από την έναρξη των συγκρούσεων, η ECHO χορήγησε μη επιστρεπτέες ενισχύσεις ύψους 1,623 δισεκατομμυρίων ευρώ στα θύματα των συγκρούσεων στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

Το πρόγραμμα της υπηρεσίας τελωνειακής και δημοσιονομικής βοήθειας (CAFAO) που χρηματοδοτείται από το κονδύλιο B7-544 (το οποίο διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση XXI της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Ειδική βοήθεια για την υποδοχή και τον εθελοντικό επαναπατρισμό των προσφύγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την οποία διαχειρίζεται η ειδική ομάδα για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις της Γενικής Γραμματείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Προγράμματα Δημοκρατία, LIEN, Tempus, LIFE.

Επιτεύγματα

Η ολοκληρωμένη βοήθεια προς τους πρόσφυγες είχε άμεση προτεραιότητα κατά το 1998. Η Επιτροπή σχεδίασε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα επιστροφής των προσφύγων που υλοποιήθηκε κυρίως μέσω Ευρωπαϊκών ΜΚΟ (βλ. παρακάτω πίνακα).

Το 1998, η Επιτροπή χρηματοδότησε έργα θεσμικής ανάπτυξης σε ένα ευρύ φάσμα οικονομικών και κοινωνικών τομέων, συμπεριλαμβανομένων του τραπεζικού τομέα, του συνταγματικού δικαστηρίου, της κεντρικής τράπεζας, της αστυνομίας, των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, της παιδείας, της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της πολιτικής αεροπορίας, των τελωνείων και της φορολογίας, της στατιστικής και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Το 1998 χρηματοδοτήθηκε ένα ευρύ φάσμα έργων οικονομικής ανάκαμψης. Μέσω ενός προγράμματος βιομηχανικής ανάπτυξης που ξεκίνησε το 1998, η Επιτροπή συνεργάζεται με άμεσα βιώσιμους οικονομικούς τομείς και επιδιώκει τη συμμετοχή ευρωπαϊκών εταιριών σε αυτούς. Με της συνεισφορά της στην τράπεζα μικρών επιχειρήσεων της ΕΤΑΑ, η Επιτροπή επιδιώκει να ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις της Βοσνίας. Στόχος της παρεχόμενης στήριξης σε προγράμματα απασχόλησης στα χωριά είναι η δημιουργία θέσεων εργασίας. Τέλος, με την άμεση παρέμβαση στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας, η ΕΚ διασφαλίζει μια στέρεη βάση σε δύο σημαντικούς οικονομικούς τομείς.

Το 1998, η Επιτροπή συνέχισε να χρηματοδοτεί μεγάλα και μικρά έργα υποδομής, όπως δρόμους, γέφυρες, καθώς και έργα στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και του ενεργειακού εφοδιασμού.

Στον τομέα της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ΕΚ χρηματοδότησε τα ανεξάρτητα μέσα ενημέρωσης της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης και παρέσχε στήριξη στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Το 1998 έγιναν σημαντικά βήματα για τη βελτίωση του επιπέδου υλοποίησης. Οι τροπολογίες στον κανονισμό του προγράμματος Οβινα απλοποίησαν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την έγκριση και την υλοποίηση των έργων, η διαχειριστική ευθύνη των προγραμμάτων μεταβιβάστηκε στην αντιπροσωπεία της Επιτροπής στο Σαράγιεβο.

Περιπτωσιολογική μελέτη

Καθιστώντας εφικτή την επιστροφή: Το πρόγραμμα επιστροφής προσφύγων του 1998

Η επιστροφή των πολυάριθμων προσφύγων και εκτοπισμένων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στους τόπους καταγωγής τους αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή ευελπιστεί ότι τουλάχιστον 30.000 άτομα θα επιστρέψουν στις εστίες τους χάρη στο ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιστροφής του 1998. Τα περισσότερα από τα έργα είναι ακόμη σε εξέλιξη και είναι δύσκολο να γίνει μια ακριβής εκτίμηση των αποτελεσμάτων, καθώς το πρόγραμμα επιστροφής θα έχει σημαντικές επιπτώσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο του 1999. Ωστόσο, ακόμη και σε αυτό το πρώιμο στάδιο, οι εκθέσεις από ΜΚΟ και από επιτόπου επισκέψεις καθιστούν σαφές ότι το ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιστροφής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνέβαλε σημαντικά σε τοπικό επίπεδο όσον αφορά την επιστροφή των μειονοτήτων. Κατά τη χρονική στιγμή της ολοκλήρωσης των έργων, θα έχουν ανακατασκευαστεί 7.500 κατοικίες και 30.000 πρόσφυγες ή εκτοπισμένοι αναμένεται να έχουν επιστρέψει στις εστίες τους.

Ωστόσο, η ανακατασκευή των κατοικιών δεν επαρκεί για την επίτευξη του στόχου. Το πρόγραμμα επιστροφής του 1998 συμβάλλει επίσης στην αποκατάσταση των απαραίτητων υποδομών, όπως είναι τα δίκτυα ηλεκτροδότησης και ύδρευσης, τα σχολεία και τα κέντρα υγείας. Συμβάλλει επίσης στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η Επιτροπή μπορεί να υπολογίζει ότι θα παράσχει βοήθεια σε 30.000 άτομα προκειμένου αυτά να επιστρέψουν στις εστίες τους. Ωστόσο, ο αριθμός αυτός θα είναι κατά πάσα πιθανότητα διπλάσιος, καθώς πολλές οικογένειες που επιστρέφουν σε μια κατοικία που ανακατασκευάστηκε από την ΕΚ εγκαταλείπουν άλλες κατοικίες, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η επιστροφή και άλλων οικογενειών. Το πολλαπλασιαστικό φαινόμενο δεν σταματά εδώ. Οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους αποδεικνύουν ότι όταν μια μικρή ομάδα ατόμων επιστρέφει σε κάποιο δήμο χάρη σε ένα πρόγραμμα βοήθειας, την ακολουθούν και άλλα άτομα. Κατά συνέπεια, τα έργα που επιχορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή λειτουργούν ως καταλύτης, κινητοποιώντας τη διαδικασία και ενθαρρύνοντας την επιστροφή των ατόμων στον τόπο καταγωγής τους.

Πρόσφυγες και εκτοπισμένοι: τα στοιχεία

Το 1998 επέστρεψαν στις εστίες τους 140.000 πρόσφυγες και εκτοπισμένοι. 100.000 από αυτούς ήταν πρόσφυγες από το εξωτερικό, κυρίως από τη Γερμανία. Μεταξύ αυτών, 35.000 ήταν άτομα που επέστρεψαν σε τόπους όπου αποτελούν μειονότητα – ο αριθμός αυτός είναι ελαφρά υψηλότερος από εκείνον του 1997. Εξακολουθούν ακόμη να υπάρχουν 375.000 πρόσφυγες στο εξωτερικό, μαζί με 860.000 εσωτερικά

εκτοπισμένους που θα αποτελούν μειονότητα σε περίπτωση που επιστρέψουν στις προπολεμικές εστίες τους. Από αυτούς τους εσωτερικά εκτοπισμένους, 120.000 θα επέστρεφαν, αν υπήρχαν οι κατάλληλες συνθήκες ώστε να αισθάνονται ασφαλείς και να οραματίζονται ένα καλύτερο μέλλον για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Ωστόσο, τρία χρόνια μετά την υπογραφή της συμφωνίας του Dayton, εξακολουθούν να υφίστανται ουσιαστικά εμπόδια. Το μεγαλύτερο εμπόδιο είναι η σκανδαλώδης έλλειψη πολιτικής βούλησης εκ μέρους των αρχών (πηγή: RRTRF, OHR).

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Επισκόπηση του έτους

Το 1998, οι αρχές της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας εξακολούθησαν να ακολουθούν μια πολιτική οικονομικής σταθεροποίησης, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Οι τιμές διατηρήθηκαν χαμηλές, ως αποτέλεσμα της αυστηρής νομισματικής πολιτικής και των επιδράσεων εξωτερικών παραγόντων. Το ποσοστό του πληθωρισμού μειώθηκε ελαφρά, από 1,3 τοις εκατό το 1997 σε μόλις 1 τοις εκατό το 1998. Επίσης τέθηκε υπό έλεγχο ο προϋπολογισμός, με εκτιμώμενο συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα 0,7 τοις εκατό του ΑΕγχΠ κατά το 1998. Η αύξηση του ΑΕγχΠ εκτιμήθηκε στο 3,5 τοις εκατό για το 1998. Αν και αυτό αποτελεί βελτίωση σε σχέση με το ποσοστό 1,5 τοις εκατό του 1997, εξακολουθεί να υπολείπεται του στόχου του 5 τοις εκατό. Ωστόσο, αυξήθηκε ακόμη περισσότερο η συνολική ζήτηση. Το 1998, το εμπορικό έλλειμμα ανήλθε στο 15 τοις εκατό του ΑΕγχΠ, ενώ το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διατηρήθηκε στο 8 τοις εκατό του ΑΕγχΠ. Το ποσοστό ανεργίας εξακολουθεί να είναι υψηλό, περίπου στο 30 τοις εκατό.

Όσον αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, έχει σχεδόν ολοκληρωθεί η ελευθέρωση του εμπορίου. Οι εμπορικές σχέσεις με την ΕΕ παρουσίασαν σημαντική βελτίωση. Οι εξαγωγές προς την ΕΕ αυξήθηκαν σχεδόν κατά 30 τοις εκατό το 1998, ενώ οι εισαγωγές αγαθών από την ΕΕ αυξήθηκαν κατά 3,4 τοις εκατό. Υπεγράφησαν εμπορικές συμφωνίες με τη Σλοβενία και την Κροατία και μετά από την πρόσφατη συμφωνία για το γλωσσικό ζήτημα, αναμένεται να ξεκινήσει το 1999 η εφαρμογή της συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών με τη Βουλγαρία. Οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών ελευθερώθηκαν σε ποσοστό άνω του 80 τοις εκατό.

Ως τα τέλη του 1998 είχαν ιδιωτικοποιηθεί 1.435 επιχειρήσεις, γεγονός που σημαίνει ότι περισσότερες από το 88 τοις εκατό όλων των επιχειρήσεων είναι πλέον ιδιόκτητες. Ωστόσο, το νομοθετικό πλαίσιο εξακολουθεί να μην ανταποκρίνεται στο νέο αυτό περιβάλλον και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχουν επαρκή κίνητρα για την αναδιάρθρωση και οι ξένες άμεσες επενδύσεις εξακολουθούν να είναι περιορισμένες, σε σύγκριση με άλλες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Η κυβέρνηση λαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας πρότασης τροπολογίας της νομοθεσίας περί ιδιωτικοποίησης και της ανάληψης υποχρέωσης για την ιδιωτικοποίηση των υπόλοιπων επιχειρήσεων στον τομέα της γεωργίας και του μετάλλου. Επίσης, η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα καθίσταται περισσότερο δυσχερής λόγω του γεγονότος ότι εννέα στις δώδεκα κρατικές επιχειρήσεις σημειώνουν μεγάλες απώλειες, επιβαρύνοντας σε σημαντικό βαθμό τον τραπεζικό τομέα και τα δημόσια οικονομικά.

Κατά τα τελευταία τέσσερα έτη καταρτίστηκε σταδιακά ένα σχέδιο για την εξυγίανση του τραπεζικού τομέα. Παρ' όλα αυτά, ο τομέας εξακολουθεί να είναι ευάλωτος και επιβαρύνεται από επισφαλή δάνεια. Για το λόγο αυτό εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα η ιδιωτικοποίηση του μεγαλύτερου πιστωτικού ιδρύματος, της τράπεζας Stopanska Banka.

Το 1998 υπήρξε μια επιβράδυνση του ρυθμού των μεταρρυθμίσεων κατά την προεκλογική περίοδο. Ωστόσο, μετά από την επιτυχή διεξαγωγή των εκλογών και τις σημαντικές μεταβολές εντός του κοινοβουλίου, η νέα κυβέρνηση που ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας το Δεκέμβριο, σκιαγράφησε ένα μεγαλεπήβολο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του νομοθετικού πλαισίου και της οικονομίας.

Όσον αφορά τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα σημαντικότερα γεγονότα το 1998 ήταν η θέση σε ισχύ της συμφωνίας συνεργασίας τον Ιανουάριο 1998 και το πρώτο συμβούλιο συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας το Μάρτιο. Η συμφωνία συνεργασίας περιλαμβάνει ένα χρηματοδοτικό πρωτόκολλο, συμπεριλαμβανομένων ειδικών διατάξεων για τη μεταφορά δανείων ύψους 150 εκατομμυρίων ευρώ από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, καθώς επίσης και την αντίστοιχη χορήγηση από τον προϋπολογισμό της ΕΚ ύψους 20 εκατομμυρίων ευρώ ως επιδότηση επιτοκίου. Αυτοί οι πόροι προορίζονται για τη στήριξη της αναβάθμισης των υποδομών στον τομέα των μεταφορών. Ο διορισμός του μόνιμου απεσταλμένου της ΕΚ στα Σκόπια στα μέσα του 1998 θεωρείται ως το πρώτο βήμα προς την αναβάθμιση της αντιπροσωπείας της Επιτροπής στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

Το Phare το 1998

Το Δεκέμβριο του 1998, η Επιτροπή και η κυβέρνηση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με ένα μνημόνιο χρηματοδότησης για την χορήγηση 13 εκατομμυρίων ευρώ στο εθνικό πρόγραμμα Phare, προκειμένου αυτό να εξακολουθήσει να παρέχει στήριξη για τις μεταρρυθμίσεις που ξεκίνησαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων του 1996 και του 1997.

Το **εθνικό πρόγραμμα Phare 1998** επικεντρώνεται στους ακόλουθους βασικούς στόχους:

- Ανάπτυξη υποδομών: κατασκευή της παράκαμψης της πόλης Τέτοβο, στον αυτοκινητόδρομο E65 Σκοπίων-Τετόβου (Ευρωπαϊκός διάδρομος VIII) που αποτελεί τμήμα του έργου του αυτοκινητοδρόμου Σκοπίων-Τετόβου που συγχρηματοδοτείται από την ΕΤΕ και την Παγκόσμια Τράπεζα.
- Συνέχιση της μεταρρύθμισης του συστήματος στατιστικής με την παροχή τεχνογνωσίας, κατάρτισης και εξοπλισμού προς την κρατική στατιστική υπηρεσία.
- Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της μονάδας συντονισμού της βοήθειας του γραφείου του αντιπροέδρου της κυβέρνησης, για τη διαχείριση ξένων πόρων και στήριξη των προετοιμασιών του Υπουργείου Οικονομικών για τη διαχειριστική αποκέντρωση του Phare.

Το 1998, το Phare παρέσχε επίσης 2 εκατομμύρια ευρώ για τη συνέχιση του προγράμματος Tempus στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, το πρόγραμμα Phare του 1998 διέθεσε 10 εκατομμύρια ευρώ για τη **διασυνοριακή συνεργασία** σε παραμεθόριες περιοχές, στα σύνορα της Ελλάδας και της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Η στήριξη θα εστιαστεί:

- Στην αναβάθμιση της υποδομής των διασυνοριακών μεταφορών : η πρώτη φάση του έργου θα αναβαθμίσει το τμήμα Negotino-Demir Kapjia του αυτοκινητόδρομου E75 (Ευρωπαϊκός διάδρομος X).
- Στην κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη: υλοποίηση του δεύτερου γύρου έργων του ταμείου μικρών έργων και παροχή στήριξης με τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων για έργα τοπικής οικονομικής υποδομής.

Οι χορηγήσεις Phare προς την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας στο πλαίσιο των **προγραμμάτων του 1996 και του 1997** ανήλθαν σε 58 εκατομμύρια ευρώ. Οι εν λόγω χορηγήσεις παρέχουν στήριξη για προγράμματα και μεταρρυθμίσεις σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης των ΜΜΕ (βλ. παρακάτω πίνακα), της μεταρρύθμισης του τραπεζικού συστήματος και του συστήματος πληρωμών, της προσέγγισης της οικονομικής νομοθεσίας, του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων, της αγροτικής και γεωργικής μεταρρύθμισης, του περιβάλλοντος, της μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης, της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, της στατιστικής και της πολιτιστικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας παρέχει στήριξη για την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων διέλευσης των συνόρων, την αναβάθμιση του αυτοκινητοδρόμου E75, περιβαλλοντικές δραστηριότητες και τον πρώτο γύρο μικρών έργων που θα υλοποιηθούν σε παραμεθόριες περιοχές. Η FYROM έλαβε επίσης έναν προϋπολογισμό 2 εκατομμυρίων ευρώ για το πρόγραμμα Tempus που προβλέπει τη χρηματοδότηση 12 κοινών ευρωπαϊκών έργων.

Επιτεύγματα

Το **πρόγραμμα του 1997** παρέσχε πολύτιμη στήριξη για τη μεταρρύθμιση τόσο του τραπεζικού τομέα όσο και του τομέα της δημόσιας διοίκησης, που έλαβαν στήριξη Phare για πρώτη φορά. Στήριξη παρασχέθηκε επίσης σε άλλους νέους τομείς, συμπεριλαμβανομένων του περιβάλλοντος, της πολιτισμικής ανάπτυξης και της προετοιμασίας ενός προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και των σχετικών μελετών σκοπιμότητας.

Οι δραστηριότητες του **προγράμματος του 1996** συνεχίστηκαν επίσης και κατά το 1998 και στα επιτεύγματα περιλαμβάνεται το έργο προσέγγισης της οικονομικής νομοθεσίας, το οποίο επεξεργάστηκε και τελικώς συνέταξε 63 συστάσεις για τροπολογίες σε ολόκληρο το νομικό πλαίσιο που αφορά τις ΜΜΕ. Τα προγράμματα της γεωργικής και αγροτικής μεταρρύθμισης ανέπτυξαν ένα σύστημα καταγραφής περιουσιακών στοιχείων και ξεκίνησαν ένα πρόγραμμα κατάρτισης για τη γεωργική πολιτική. Το πρόγραμμα στατιστικής συνέταξε ένα κατευθυντήριο σχέδιο για όλες τις δραστηριότητες στατιστικής και εκπόνησε μια μελέτη σχετικά με το εργατικό δυναμικό. Τέλος, το πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας ξεκίνησε το έργο για τη βελτίωση δύο σημείων διέλευσης των συνόρων με την Ελλάδα και για το τμήμα των πρώτων 5 χλμ. του αυτοκινητοδρόμου E75 από τη Γευγελή ως τα Ελληνικά σύνορα.

Ως τα τέλη του 1998, η ανάθεση συμβάσεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων του 1996 και 1997 ανήλθε στο 74 τοις εκατό των συνολικών δεσμευμένων κεφαλαίων και οι πληρωμές στο 17 τοις εκατό. Τα αδέσμευτα κεφάλαια από το πρόγραμμα του 1997 οφείλονταν κυρίως στο γεγονός ότι τα προγράμματα των δημοσίων επενδύσεων, της αγροτικής μεταρρύθμισης και της μεταρρύθμισης του συστήματος των πληρωμών διέθεταν ειδικές χορηγήσεις για μελέτες, εξοπλισμό και δραστηριότητες που

επρόκειτο να προσδιοριστούν μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της τεχνικής βοήθειας. Ωστόσο, ο βραδύς ρυθμός ανάθεσης των συμβάσεων στο πλαίσιο αυτών των προγραμμάτων αντανάκλα επίσης τη σχετικά αργή ανάπτυξη των μεταρρυθμιστικών πολιτικών στους εν λόγω τομείς.

Επί του παρόντος, η διαχείριση όλων των προγραμμάτων Phare γίνεται κεντρικά στις Βρυξέλλες. Η διαχειριστική αποκέντρωση της υλοποίησης των προγραμμάτων θα ξεκινήσει κατά τη διάρκεια του 1999 και εξαρτάται από την αναβάθμιση του προσωπικού του γραφείου του μόνιμου απεσταλμένου.

Περιπτωσιολογική μελέτη: Ανάπτυξη του τομέα των ΜΜΕ

Το Phare παρέχει στήριξη για την ανάπτυξη του τομέα των ΜΜΕ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Με μια χορήγηση 4 εκατομμυρίων ευρώ από το πρόγραμμα Phare του 1996, το Phare παρέσχε στήριξη για τη σύσταση της εθνικής υπηρεσίας προώθησης επιχειρήσεων, του πρώτου περιφερειακού κέντρου επιχειρήσεων στα Σκόπια, καθώς και μιας ειδικής πίστωσης για ΜΜΕ σε ορισμένες εμπορικές τράπεζες.

Παρ' όλο που η δημιουργία θεσμικών οργάνων στήριξης των ΜΜΕ συνάντησε δυσκολίες λόγω του δυσμενούς νομικού πλαισίου και της γραφειοκρατίας, το μέτρο της ειδικής πίστωσης μέσω έξι εμπορικών τραπεζών υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχές. Παρασχέθηκαν συμβουλές στις τράπεζες και επιχειρηματικές κατευθύνσεις σε μεμονωμένους επιχειρηματίες. Ένα ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης εξέτασε την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων. Ως τα τέλη του 1998 είχαν εξεταστεί και προταθεί στις τράπεζες σχεδόν 200 επιμέρους επιχειρηματικά σχέδια, από τα οποία 80 εγκρίθηκαν και αφορούσαν κατά μέσο όρο 20.000 ευρώ ανά δάνειο. Άλλα 4 εκατομμύρια ευρώ χορηγήθηκαν για την πίστωση από το πρόγραμμα του 1997.

Στατιστική επισκόπηση

Χρηματοδότηση Phare κατά χώρα, 1990-1998

Συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων, συμβάσεις και πληρωμές Phare, 1990-1998, σε εκατομμύρια ευρώ

Χώρα εταίρος	Αναλήψεις υποχρεώσεων	Συμβάσεις	Πληρωμές
Αλβανία	493,13	347,82	315,88
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	282,33	206,98	152,11
Βουλγαρία	746,94	518,13	479,44
Τσεχική Δημοκρατία	389,73	246,12	196,46
Εσθονία	162,83	116,76	95,48
FYROM	167,33	127,68	93,57
Ουγγαρία	864,04	586,59	566,92
Λετονία	206,57	149,56	115,07
Λιθουανία	272,03	197,33	146,46
Πολωνία	1.731,51	1.386,04	1.251,30
Ρουμανία	971,85	675,75	598,13
Σλοβακία	253,23	149,45	132,95
Σλοβενία	131,29	95,65	77,67
Πρώην Τσεχοσλοβακία	232,71	228,85	229,17
Πολλές χώρες	880,69	701,07	544,67
Οριζόντια προγράμματα	1.104,68	963,51	593,81
Σύνολο	8.890,88	6.697,3	5.589,10

Χρηματοδότηση Phare κατά τομέα, 1990-1998

Συνολικές αναλήψεις υποχρεώσεων, συμβάσεις και πληρωμές Phare, 1990-1998, σε εκατομμύρια ευρώ

Τομέας	Αναλήψεις υποχρεώσεων	Συμβάσεις	Πληρωμές
Διοίκηση & δημόσιοι φορείς	761,23	395,35	291,58
Ανασυγκρότηση του γεωργικού τομέα	562,60	459,01	438,57
Κοινωνία των πολιτών και εκδημοκρατισμός	104,84	79,79	64,95
Εκπαίδευση, κατάρτιση και έρευνα	1.012,09	959,93	867,51
Περιβάλλον και πυρηνική ασφάλεια	753,12	544,62	447,19
Χρηματοπιστωτικός τομέας	268,68	257,82	248,76
Ανθρωπιστική, επισιτιστική και βοήθεια ουσιαστικού χαρακτήρα	533,02	521,07	501,52
Υποδομή (ενέργεια, μεταφορές και τηλεπικοινωνίες)	2.145,59	1.298,24	958,04
Προσέγγιση της νομοθεσίας	84,07	73,81	19,66
Προστασία του καταναλωτή	12,91	12,63	8,97
Ιδιωτικός τομέας, ιδιωτικοποίηση & ανασυγκρότηση, ΜΜΕ	1.156,02	924,98	815,81
Ολοκληρωμένα περιφερειακά μέτρα	340,15	124,91	83,34
Κοινωνική ανάπτυξη και απασχόληση	272,84	233,64	202,37
Δημόσια υγεία	105,57	98,92	88,46
Λοιπά (πολυτομεακή, γενική τεχνική βοήθεια κλπ.	778,15	712,59	552,39
Σύνολο	8.890,88	6.697,3	5.589,10